

การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์
การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

เนติ เชาวลิศ

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปรัชญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อเรื่อง
การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์
การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

โดย
เนติ เชาวลิต

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์จักรภพ วงศ์ละคร)
วันที่ ๒๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา คำรงเกียรติศักดิ์)
วันที่ ๒๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)
วันที่ ๒๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา คำรงเกียรติศักดิ์)
วันที่ ๒๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพงศ์ วาฤทธิ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ ๒๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ชื่อเรื่อง	การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง
ชื่อผู้เขียน	นายเนติ เชาวถิต
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์จักรภพ วงศ์ละคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง 2) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรยางพาราของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง 3) การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสอบถาม ประกอบการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัย เก็บข้อมูลจาก ชาวสวนยางพาราที่มีพื้นที่ในการทำสวนยางพาราเป็นของตนเองและเป็นสมาชิกของศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำปาง จำนวน 134 คน จาก 4 อำเภอ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 50.32 ปี สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,925.37 บาท มีระดับการศึกษาสูงสุดไม่เกิน ประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ไม่เคยปลูกยางพารามาก่อนที่จะเข้าเป็นสมาชิก เหตุผลคือปลูกเพราะยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจและเห็นว่ารายได้ดี โดยมีการเดินทางจากที่พักอาศัยของตนมายังศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราของชุมชน เป็นระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารมากที่สุดประมาณ เดือนละ 1-2 ครั้ง

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรยางพารา ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ในขั้นการรับรู้พบว่า หลังจากที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกแล้ว เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางพนักงานสงเคราะห์สวนยาง โดยเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับเรื่องการปลูกและการดูแลยางพารา เปิดรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากหน่วยงาน เฉลี่ยปีละ 1-2 ครั้ง ในแต่ละครั้ง ใช้เวลาในการเปิดรับ 1-3 ชั่วโมง ขั้นการสนใจพบว่า กลุ่มตัวอย่างสนใจการให้ความรู้จากพนักงานมากที่สุด และสนใจเนื้อหาเกี่ยวกับพันธุ์ยางพารา ขั้นการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและมั่นใจวิธีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ด้วยการสาธิตจากเจ้าหน้าที่ ตัดสินใจเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเกิดขึ้น โดยเลือกการปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในด้านการเกษตรยางพาราและมีความคาดหวัง

ในการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับจากหน่วยงานเพื่อสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการปลูกและดูแลยางพารา และในขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักปฏิบัติตามโดยยึดหลักของข้อมูลที่สำคัญมาผสมผสานกับแนวความรู้ที่มีอยู่เดิม โดยมีความพึงพอใจเป็นอย่างมากจากการปฏิบัติ และหลังจากที่นำข้อมูลความรู้ไปปฏิบัติจนเกิดผลแล้ว โดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและยอมรับพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ข้อมูล

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 4 ขั้น ในขั้นการรับรู้เกษตรกรเห็นว่า เนื้อหาข่าวสารด้านการเกษตรมีความจำเป็นต่อเกษตรกรมากที่สุด รองลงมาคือ มีความคิดเห็นสอดคล้องกับเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ มีความกระตือรือร้นต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางหน่วยงานเสมอ โดยเกษตรกรเปิดใจยอมรับข้อมูลข่าวสารของสื่อแต่ละรูปแบบอย่างเต็มที่ และคิดเห็นว่าการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารมีความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ ในขั้นการสนใจเกษตรกรเห็นด้วยกับข่าวสารการเกษตรยางพาราที่ทางหน่วยงานถ่ายทอดความรู้ให้ โดยเห็นว่ามีค่าจำเป็นที่ต้องได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ สื่อที่เกษตรกรให้ความสนใจและทำความเข้าใจเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ คือ การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารโดยพนักงานสงเคราะห์สวนยาง อีกทั้งยังได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรตรงตามความต้องการ และเนื้อหาข่าวสารที่เกษตรกรให้ความสนใจ คือ เรื่องของพันธุ์ยางพาราเพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการทำสวนยางพาราของเกษตรกรมากที่สุด ในขั้นการตัดสินใจเกษตรกรมีความคาดหวังที่จะได้ข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรโดยการถ่ายทอดข้อมูลจากพนักงานผู้ให้ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ มีความคาดหวังอย่างมากว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับนั้น จะสามารถเป็นประโยชน์ในการทำสวนยางพาราได้ อีกทั้งยังมีความมั่นใจในการตัดสินใจทุกครั้งเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเข้ามา โดยอาศัยการตัดสินใจด้วยการปรึกษาผู้มีความรู้หรือผู้เกี่ยวข้องด้านการเกษตรยางพารา และไม่ลังเลกับความคิดเห็นอื่นๆ ที่ไม่สอดคล้องกับการตัดสินใจของตน หลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการทางเลือกในการตัดสินใจแล้ว และในขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ ข้อมูลข่าวสารโดยรวมของสำนักงานที่ถ่ายทอดมา เป็นประโยชน์สำหรับเกษตรกรชาวสวนยางพาราอย่างมาก โดยรู้สึกพึงพอใจกับมารยาทของพนักงานผู้ให้ความรู้ อีกทั้งข่าวสารของทางสำนักงาน สามารถอำนวยความสะดวกในการนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างชัดเจน ทำให้การทำสวนยางพาราสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในส่วนข้อเสนอแนะนั้น อยากให้เพิ่มเรื่องของการให้บริการข่าวสารความรู้ให้ทั่วถึงกับเกษตรกรที่ห่างไกล และปรับปรุงข้อมูลความรู้ให้สามารถประยุกต์และผสมผสานให้เข้ากับสภาพพื้นที่แต่ละรูปแบบของทางภาคเหนือให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Title	Utilization of Agricultural Information from the Office of the Rubber Replanting Aid Fund for Rubber Farmers in Lampang Province
Author	Mr. Naeti Chaowalit
Degree of	Master of Arts in Communications
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Jakrapop Wonglakorn

ABSTRACT

The objectives of this study were to explore: 1) demographic characteristics of rubber farmers in Lampang province; 2) behaviors on exposure to media of the farmers; and 3) utilization of agricultural information from the Office of the Rubber Replanting Aid Fund for Rubber Farmers in Lampang province. A set of questionnaires and an interview were used for data collection. This was done with 134 rubber framers in 4 districts of Lampang province.

Findings showed that the rubber farmers were 50.32 years old on average and most of them were married. They had 3-4 family members. The rubber farmers had a monthly income of 9,925.37 baht on average. Most of them were elementary graduates and had never done rubber plantation before being a member of the welfare fund. They decided to do rubber plantation because it was a cash crop and can earn mush incomes. The rubber farmers' residence was far from the rubber plantation center for not more than 5 kilometers. They participated in knowledge exchange on agricultural information for once or twice per month.

There were 4 stages of the farmer behaviors in exposure to media non agriculture (rubber) as follows:

Awareness stage -- The rubber farmers gained agricultural information after they were members of the welfare fund, through staff of the welfare fund. The obtained information was about rubber growing and care-taking. The rubber farmers perceived agricultural information for about 1-3 hours each time.

Interesting stage -- The rubber farmers were interested in the extension of rubber knowledge by staff of the welfare fund, particularly on rubber varieties.

Decision-making stage – The rubber farmers were confident in the demonstration method of knowledge transfer. When having a problem, they asked for advices of someone who is knowledgeable in rubber. Besides, they expected to obtain agricultural information about rubber plantation from concerned agencies.

Adoption stage – Most of the rubber farmers did rubber plantation based on the importance of obtained information and their existing knowledge. The utilization of agricultural knowledge from the Welfare Fund consisted of 4 stages as follows:

Awareness stage – The rubber farmers perceived that agricultural information was essential to them most. This was followed by the following: agreement to the agricultural information; needs for agricultural information from concerned agencies; and the agricultural information transfer was not boring.

Interesting stage – the rubber farmers agreed to agricultural information (rubber plantation) transferred by the welfare fund. It was found that the rubber farmers obtained agricultural knowledge which met their needs. Besides, they were interested in rubber varieties because it had an effect on their rubber plantation most.

Decision-making stage – the rubber farmers expected to obtain agricultural information transferred by staff of the welfare fund. They had a high expectation that obtained agricultural information would be beneficial to their rubber plantation. Their decision-making on rubber plantation was based on suggestions of a person who was knowledgeable in rubber plantation.

Utilization stage – Agricultural information of the welfare fund was beneficial to the rubber farmers. They were satisfied with etiquette or manners of staff of the welfare fund. This was because the staff were willing to offer their services which made the rubber farmers do their rubber plantation effectively. For suggestions, the rubber farmers wanted the welfare fund to extend agricultural knowledge to all farmers in remote areas. Besides, the agricultural knowledge should be improved so that it could be effectively applied to all topographic conditions in northern Thailand.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นก็ด้วยความรักความกรุณา และความอนุเคราะห์ที่มอบให้ จากคณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ จักรภพ วงศ์ละคร ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน กรรมการที่ปรึกษาในงานวิจัย ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมถึงคอยดูแลอบรมให้ความรู้ และกำลังใจในระหว่างการศึกษาวิจัยมาโดยตลอด ทางผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนั้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่เป็นทั้งผู้ให้กำเนิด ผู้ให้กำลังใจ ตลอดจนคอยสนับสนุนและให้กำลังใจทั้งในทางการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง และขอขอบคุณเพื่อนๆ นิเทศศาสตร์รุ่น 12 ทุกคน ที่มอบมิตรภาพ ความรัก ความช่วยเหลือ ความหวังดี และกำลังใจ จนทำให้สามารถฝ่าฟัน และก้าวข้ามอุปสรรคต่างๆ จนมาสู่ความสำเร็จในครั้งนี้ได้

หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขออภัยและพร้อมรับฟังคำแนะนำด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้ยังหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจที่จะศึกษาต่อไป

เนติ เชาวลิศ

มีนาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
สารบัญภาพผนวก	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ความสำคัญของปัญหา	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	10
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	13
ทฤษฎีการรับรู้	13
แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร	17
ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร	24
ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล	27
แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจและการใช้สื่อเพื่อประโยชน์	28
แนวคิดด้านการสื่อสารกับการพัฒนาการเกษตร	35
การใช้สื่อประเภทต่างๆ ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
ภาคสรุป	47
กรอบแนวคิดในการวิจัย	49

	(9)
	หน้า
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	50
สถานที่ดำเนินการวิจัย	50
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การทดสอบเครื่องมือ	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	64
ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์	67
พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรยางพาราจากสำนักงานกองทุน	
สงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพารา	74
การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	
ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง	88
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ	102
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	111
สรุปผลการวิจัย	112
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	117
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	120
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	128
ภาคผนวก ข รูปภาพที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	136
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	147

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	การขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในแต่ละจังหวัดของภาคเหนือในปี 2549-2551	3
2	จำนวนเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปาง ที่มีพื้นที่ในการทำสวนยางพาราเป็นของตนเองและเป็นสมาชิกของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	51
3	จำนวนเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปาง จำแนกตามกลุ่มอำเภอ	52
4	จำนวนเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปาง ที่ต้องการสืบทอดแต่ละอำเภอ	54
5	ลำดับของกลุ่มตัวอย่างอำเภอในจังหวัดลำปาง ตามระยะทางระหว่างพื้นที่การเกษตรกับศูนย์ฯ	55
6	ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	63
7	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์	72
8	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและกระบวนการเปิดรับข่าวสารจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	84
9	การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการรับรู้ของเกษตรกร	97
10	การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการสนใจของเกษตรกร	98
11	การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการตัดสินใจของเกษตรกร	99
12	การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ ของเกษตรกร	
	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	100
13	อื่นๆ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	110

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	องค์ประกอบและขั้นตอนพื้นฐานของการสื่อสาร	20
2	แผนผังการสื่อสารของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางภาคเหนือ	21
3	พนักงานสงเคราะห์สวนยางในการให้ความรู้แก่เกษตรกร	40
4	ตัวอย่างอาคารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัด	41
5	การจัดนิทรรศการขงพาราของหน่วยงาน สกย.	42
6	สื่อสิ่งพิมพ์ของทาง สกย.และหน่วยงานผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้สำหรับถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร	42
7	เว็บไซต์ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	43
8	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	49

สารบัญภาพผนวก

ภาพผนวก		หน้า
1	ตราสัญลักษณ์สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	137
2	ยางพารา พืชเศรษฐกิจของประเทศไทย	137
3	ต้นกล้าพันธุ์ยางพาราที่เตรียมนำไปปลูก	138
4	ต้นยางพาราอายุ 1 ปี ช่วงที่ต้องอาศัยการดูแลอย่างเต็มที่	138
5	ต้นยางพาราอายุประมาณ 6-7 ปี พร้อมสำหรับการกรีดยาง	139
6	น้ำยางพาราที่ได้จากการกรีดยาง	139
7	เกษตรกรชาวสวนยางพารา	140
8	พนักงานสงเคราะห์สวนยางในการให้ข้อมูลข่าวสาร	141
9	พนักงานสงเคราะห์สวนยางตรวจสอบสวนยางพาราของเกษตรกร	141
10	พนักงานสงเคราะห์สวนยางดำเนินงานตลาดขายยางพารา	142
11	เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความรู้ภายในสำนักงาน	142
12	งานนิทรรศการของหน่วยงาน	143
13	สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน	144
14	เว็บไซต์เพื่อให้ความรู้ของทางหน่วยงาน	145
15	การพบปะแลกเปลี่ยนข่าวสารของเกษตรกร	146

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต มนุษย์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการสื่อสารจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละอาชีพในรูปแบบต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ แม้กระทั่งอาชีพเกษตรกร อย่างเช่น ชาวสวนยางพาราก็ยังต้องใช้การสื่อสารในการรับรู้การถ่ายทอดข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการทำสวนยางเพื่อนำมาพัฒนาผลผลิตให้มีประสิทธิภาพและสร้างรายได้ (สุปรีย์ สุวรรณบุรณ์, 2550: ระบบออนไลน์)

เสาวนีย์ ก่อวุฒิกุลรังสี (2547: ระบบออนไลน์) กล่าวถึงยางพาราว่า การปลูกยางในประเทศไทยเริ่มมีการปลูกในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2442-2444 ซึ่งพระยารัษฎานุประดิษฐ์ มหิศรภักดี หรือ คอซิมบี้ ณ ระนอง เจ้าเมืองตรังในขณะนั้น ได้นำเมล็ดยางพารามาปลูกที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นครั้งแรก ซึ่งชาวบ้านเรียกต้นยางชุดแรกนี้ว่า “ต้นยางเทศา” และต่อมาได้มีการขยายพันธุ์ยางมาปลูกในบริเวณจังหวัดตรัง และนราธิวาส ในปี พ.ศ. 2454 ได้มีการนำพันธุ์ยางมาปลูกในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยหลวงราชไมตรี เป็นผู้นำพันธุ์ยางมาปลูก และนับจากนั้นเป็นต้นมาได้มีการขยายพันธุ์ปลูกยางพารา ไปทั่วทั้ง 14 จังหวัด ในภาคใต้ และ 3 จังหวัดในภาคตะวันออก นอกจากนี้ยังมีการขยายพันธุ์ยางมาปลูกในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา ยางพาราก็กลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย และมีการผลิตเป็นอันดับหนึ่งของโลก

องค์กรของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรสวนยางพารา คือ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) เข้ามามีบทบาทในด้านให้การสนับสนุนและให้ความรู้ความเข้าใจในการปลูกยางพารารวมทั้งให้การช่วยเหลือเรื่องของกล้ายางและอำนวยความสะดวกต่างๆ ทำให้ชาวเกษตรกรมีทักษะอาชีพและความพร้อมในการทำสวนยางพารา สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรเป็นจำนวนมาก

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง หรือ สกย. เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริมที่ไม่แสวงหากำไร สังกัด กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. 2503 ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขในปี พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2530 รวม 3 ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกยางพันธุ์ดีหรือไม้ยืน

คันทดแทนขางเก่า และส่งเสริมให้เกษตรกร ที่ไม่มีขางมาก่อน ได้ปลูกสร้างสวนขางพันธุ์ดี โดยให้ทุนสงเคราะห์รวมทั้งคำแนะนำทางวิชาการ เพื่อให้มีผลผลิตและรายเพิ่มขึ้น

สกย. ดำเนินการด้านการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรชาวสวนขางพาราในภาคใต้ทั้งตอนบนและตอนล่างซึ่งถือเป็นพื้นที่เหมาะสมในการทำเกษตรสวนขางพาราจนเป็นที่รู้จักและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นจึงได้ขยายพื้นที่การทำงานไปยังภาคอื่นของประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน แบ่งเป็นแต่ละเขตครอบคลุมเกือบทั่วทุกภาคของประเทศไทย (เว้นภาคตะวันตก) โดยในกรณีของการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาในเขตภาคเหนือ ซึ่งมีหน่วยงานใหญ่คือ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนขางจังหวัดเชียงราย พะเยา เชียงใหม่ แพร่ พิชญโลก ดาก และ อุทัยธานี และหน่วยงานย่อยคือ ศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนขางจังหวัดน่าน ลำพูน แม่ฮ่องสอน ลำปาง อุตรดิตถ์ พิจิตร เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร สุโขทัย และ นครสวรรค์

เกษตรกรในภาคเหนือมีความสนใจที่จะประกอบอาชีพทำสวนขางพาราเป็นจำนวนมาก ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต หรือ ด้านเศรษฐกิจเนื่องจากวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนภาคเหนือเน้นรูปแบบเรียบง่ายไม่รีบเร่ง และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน พื้นที่ภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นภูเขา หุบเขา มีพื้นที่ราบจำนวนน้อย คือ ประมาณ 1/4 ของพื้นที่ทั้งหมดชาวเกษตรกรในภาคเหนือจึงจะเน้นการประกอบอาชีพทำนาแบบนาท่น้ำเป็นหลัก นอกจากนั้น จะมีการปลูกข้าวไร่ และพื้นที่ลาดเชิงเขาเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ไว ไม่ต้องดูแลรักษามากนัก ระบบเศรษฐกิจเป็นการผลิตเพื่อให้พออยู่พอกิน จึงไม่เน้นการลงทุนและการทำเกษตรที่ทุ่มเทมากนัก (มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดเชียงราย, 2554: ระบบออนไลน์)

ในการทำสวนการเกษตรขางพารานั้นเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและการดูแลรักษาอย่างถูกวิธี ทำให้เกิดพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นและซับซ้อนมากขึ้นเกษตรกรจึงต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ในการปลูกสร้างสวนขางต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักวิชาการต้องมีความรู้ในขั้นตอนการปลูกการดูแลการบำรุงรักษาการกรีดขางโรคและศัตรูขาง เป็นต้น (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนขาง, 2554: ระบบออนไลน์)

จังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดในเขตภาคเหนือที่มีการเริ่มปลูกขางพาราจากการขยายพื้นที่การทำงานของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนขางมายังภาคเหนือ หลังจากนั้นเกษตรกรชาวลำปางก็ให้ความสนใจในการปลูกขางพาราเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นที่การเกษตรสวนขางพาราของจังหวัดลำปางมีการขยายเพิ่มมากขึ้นเป็นอันดับต้นๆ ของจังหวัดใน

ภาคเหนือทั้งหมดที่ปลูกยางพาราและมีสำนักงานของกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในจังหวัด
ดังนี้

ตาราง 1 การขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในแต่ละจังหวัดของภาคเหนือในปี 2549-2551

หน่วย : ไร่

จังหวัด	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2551	อัตราการขยายพื้นที่ ปลูก (เปอร์เซ็นต์)
1. พินธุโลก	14,531	145,328	901
2. ลำปาง	3,032	25,866	754
3. อุตรดิตถ์	2,606	18,025	592
4. เชียงใหม่	8,716	32,927	278
5. แม่ฮ่องสอน	782	2,286	193
6.แพร่	6,138	17,636	188
7. เพชรบูรณ์	9,254	24,569	166
8. น่าน	18,818	47,728	154
9. ลำพูน	3,531	8,865	151
10. พะเยา	32,740	81,473	149
11. ตาก	8,976	18,578	107
12. นครสวรรค์	4,028	7,982	99
13. เชียงราย	49,288	92,851	89
14. อุทัยธานี	12,765	21,878	72
15. พิจิตร	1,276	1,896	49
13. สุโขทัย	13,558	19,906	47
12. กำแพงเพชร	28,798	32,784	14
รวมภาคเหนือ	218,837	600,578	175

จากตารางแสดงการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราที่เพิ่มขึ้น ภายในเวลา 2 ปี จาก พ.ศ. 2549-2551 จะเห็นว่า มีอัตราการขยายพื้นที่เฉลี่ยทั้งภาคเหนือรวมกัน คิดเป็นร้อยละ 175 หรือ เกือบ 3 เท่าตัวของพื้นที่ปลูกเดิม โดย จังหวัดที่มีอัตราการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มมากขึ้นที่น่าสนใจ คือ จังหวัดพิจิตร โลก ลำปาง และ อุตรดิตถ์ แสดงให้เห็นถึงความสนใจอย่างมากในการปลูกยางพาราของเกษตรกรในจังหวัดดังกล่าว

ความสำคัญของปัญหา

การทำเกษตรสวนยางพาราของชาวสวนยางภาคเหนือรวมทั้งจังหวัดลำปางเองนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างของวิถีเกษตรเดิมที่เป็นอยู่ จึงทำให้เกิดปัญหาด้านความรู้ ความเข้าใจและการดำเนินการที่ถูกต้อง อีกทั้งหน่วยงานที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกยางพาราในภาคเหนือยังมีจำนวนน้อย ทำให้การถ่ายทอดความรู้ไม่เข้าถึงเกษตรกรทั่วทั้งภูมิภาค สกย. เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดตั้งโครงการเพื่อการเกษตรสำหรับชาวเกษตรกรภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นมา เพื่อรองรับปัญหาที่เกิดขึ้น มีดังนี้

โครงการปลูกยางเพื่อขยายระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่ ระยะที่ 1 (โครงการล้านไร่) เป็นโครงการที่ กรมวิชาการเกษตรมีส่วนร่วมในการกำหนดเขตปลูกยางพาราในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ล้านไร่ และจัดหาพันธุ์ยางคุณภาพดี จำนวน 90 ล้านต้น มอบให้ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางนำไปแจกจ่ายเกษตรกรชาวสวนยางพารา (อริคม อินทุฤติ, 2554: ระบบออนไลน์)

โครงการบำรุงรักษาสวนยางและการกรีดยางอย่างถูกวิธีเพื่อเพิ่มผลผลิต เป็นโครงการที่เกิดขึ้นในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สืบเนื่องมาจากมีเกษตรกรให้ความสนใจในการปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก แต่ยังขาดทั้งความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการพัฒนาสวนยางพารา จึงจัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อให้เกษตรกรที่ดำเนินการปลูกสวนยางพาราเอง มีโอกาสได้รับการดูแลโดยเน้นหลักที่การถ่ายทอดความรู้ในการดูแลรักษาสวนยางและการพัฒนาการผลิตที่ถูกต้องจากทาง สกย. (สายฝน มิตรเกษตร, 2554: ระบบออนไลน์)

โครงการปลูกยางพาราในที่แห่งใหม่ ระยะที่ 3 พ.ศ. 2554-2556 (โครงการ 8 แสนไร่) มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางพารา และผู้ที่สนใจในการปลูกยางพารา ซึ่งไม่เคยมีสวนยางพารามาก่อนแต่มีเนื้อที่ตั้งแต่ 2 ไร่ขึ้นไป จะได้รับการสนับสนุนตามกำหนดของทาง สกย. รวมทั้งจัดอบรมให้ความรู้ สร้างความพร้อมในการทำสวนยางพาราให้แก่สมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพารา

โครงการทั้งหมดนี้ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือชาวเกษตรกรมาโดยตลอดในการให้ความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการทำสวนยางพาราของชาวภาคเหนือ วัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถมีสวนยางพาราที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับภาคใต้ที่เป็นแหล่งเพาะปลูกดั้งเดิมและมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสมในการทำสวนยางพาราในภาคเหนือ

การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและความรู้นั้นจำเป็นต้องอาศัยช่องทางในการสื่อสารเป็นตัวกลางเพื่อช่วยนำสารอันเป็นประโยชน์นั้นไปสู่ยังผู้รับสารหรือเกษตรกรชาวสวนยางพารานั้นเอง โดยทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมีการดำเนินการถ่ายทอดความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางพาราในภาคเหนือ ด้วยช่องทางการสื่อสารหลายช่องทาง ดังนี้

1. การให้การอบรมและถ่ายทอดความรู้โดยตรงจากพนักงานสงเคราะห์สวนยางของทางหน่วยงาน โดยสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของแต่ละจังหวัดจะมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือชาวเกษตรกรในด้านการถ่ายทอดความรู้ดำเนินการโครงการต่างๆ ซึ่งปริมาณของเจ้าหน้าที่จะมีการจัดสรรตามโครงสร้างหน่วยงานและจำนวนของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดนั้น
2. โดยทางสำนักงานและศูนย์ปฏิบัติการประจำจังหวัด ในกรณีเกษตรกรเข้ามาขอคำปรึกษาโดยตรงจากทางหน่วยงาน โดยจะมีเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานคอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำสวนยางพารา
3. การจัดงานนิทรรศการด้านเกษตรสวนยางพาราเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการทำสวนยาง
4. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสารคำแนะนำ วารสาร หนังสือพิมพ์ของทางหน่วยงาน โบชัวร์ เป็นต้น
5. จากทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน www.rubber.co.th เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารทางด้านการเกษตร ราคายาง การจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

แต่การสื่อสารรูปแบบต่างๆ ที่ ทางสกอ.ใช้เป็นสื่อกลางเพื่อการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ดังนั้น ทางเกษตรกรจึงได้รับข้อมูลของสารในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปหลากหลายด้วยกันตามสื่อตัวกลาง และในแต่ละรูปแบบนั้น ย่อมส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันของเกษตรกร

เกษตรกรแต่ละคนแต่ละครอบครัวย่อมมีการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านของลักษณะประชากรศาสตร์เช่น เพศ อายุ

สถานภาพ การศึกษา โครงสร้างของครอบครัว เป็นต้น หรือด้านของพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารต่างๆ ก็ล้วนมีส่วนทำให้การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรแต่ละคนแตกต่างกันออกไป

จากที่มีการดำเนินงานมาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น จากการสอบถามจากพนักงานส่งเสริมการขายของ สกย. ในหลายจังหวัด ทราบว่าหน่วยงานกองทุนส่งเสริมการทำสวนยางแต่ละจังหวัดในภาคเหนือ ยังไม่มีการดำเนินการในส่วนของการประเมินผลการรับรู้ของชาวเกษตรกรสวนยางพาราที่ได้รับข้อมูลข่าวสารและประสิทธิภาพของสื่อแต่ละรูปแบบในการถ่ายทอดข้อมูลที่ชัดเจน รวมถึงไม่มีการประเมินผลถึงการนำข่าวสารความรู้จากทาง สกย. ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราด้วย มีเพียงแต่การเก็บข้อมูลอย่างคร่าวๆ ในแต่ละโครงการ โดยสำนักงานกลางเพื่อจัดทำเป็นผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรเมื่อ่างได้เปิดกริดแล้วเท่านั้น

ทาง สกย. เมื่อไม่ทราบถึงข้อมูลโดยละเอียดของการรับรู้ของชาวเกษตรกรสวนยางพาราที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ประสิทธิภาพของสื่อแต่ละรูปแบบในการถ่ายทอดข้อมูล รวมถึงไม่ทราบการนำข่าวสารความรู้จากทาง สกย. ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราแล้วนั้น ทำให้การใช้สื่อเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านการเกษตรอาจเกิดความไม่สมบูรณ์ของประสิทธิผล ในด้านการวางแผนและแก้ไขปัญหาให้ตรงตามความต้องการและความพึงพอใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการรับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรในการนำไปใช้ประโยชน์

การใช้สื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น จำเป็นต้องทราบถึงความต้องการ ความพึงพอใจของบุคคลที่จะรับสื่อ เนื่องจากความต้องการ ความพึงพอใจของบุคคลแตกต่างกัน หากเราทราบถึงประสิทธิภาพของการสื่อสารแต่ละรูปแบบที่ทำให้ผู้รับสื่อเกิดความพึงพอใจและสามารถนำเทคโนโลยีต่างๆ ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้ส่งสื่อก็จะสามารถประยุกต์ปรับสื่อและช่องทางการสื่อสารให้ตรงตามความต้องการ ตรงตามความพึงพอใจของผู้รับสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (พจนารถ รอดอ่อง, 2550: 3)

การที่หน่วยงานจะสามารถวางแผนการใช้สื่อแต่ละรูปแบบเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและแนวความรู้แก่เกษตรกรชาวสวนยางไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปลูกยางพารา การดูแล รวมถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้พัฒนาการเกษตรต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จึงควรที่จะทราบถึงข้อมูลการรับรู้ของชาวเกษตรกรสวนยางพาราที่ได้รับข้อมูลข่าวสารและประสิทธิภาพของสื่อแต่ละรูปแบบในการถ่ายทอดข้อมูล รวมถึงมีการประเมินผลถึงการนำข่าวสารความรู้จากทาง สกย. ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราของสื่อแต่ละรูปแบบแต่ละชนิด ซึ่งข้อมูลนั้นต้องมาจากทัศนคติของชาวเกษตรกรสวนยางพาราเองอย่างแท้จริง

ทางผู้วิจัยทราบถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการของ สำนักงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยางในเขตภาคเหนือ ที่ต้องการส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสมในการทำสวนยางพาราและได้ปลูกยางพาราในภาคเหนือได้อย่างมี คุณภาพเท่าเทียมกับภาคใต้ จึงต้องมีการศึกษาถึงการรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรจากการดำเนินงาน ด้านการสื่อสารในการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ของทาง สกย.เอง รวมถึงการใช้ ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรในการทำสวนยางพารา โดยเน้นข้อมูลในด้านของการ สื่อสารเป็นหลัก เพื่อใช้วัดประสิทธิภาพของการสื่อสารและการใช้ประโยชน์ต่อกลุ่มผู้รับสารคือ เกษตรกรชาวสวนยางซึ่งเป็นสมาชิกของทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในเขต ภาคเหนือ และนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยหลักการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการ วางแผนในการใช้สื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น ทางผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษา การรับรู้ของเกษตรกรชาวสวน ยางพาราในเขตภาคเหนือ ซึ่งมี สภาพแวดล้อม วิธีชีวิต และความเข้าใจในด้านการเกษตรที่แตกต่าง จากภาคใต้โดยเลือกเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปางเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย เพื่อให้ทราบถึงการนำความรู้และข้อมูลที่ทาง สกย. ถ่ายทอดไปใช้ประโยชน์ ในการทำสวน ยางพารา จึงได้มีทำการวิจัยในหัวข้อ “การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง” เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่จะศึกษาเป็นชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง มาจากตารางการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในแต่ละ จังหวัดของภาคเหนือข้างต้น ผู้วิจัยต้องการทำวิจัยในจังหวัดตัวอย่างที่มีการคืนตัวของการทำสวน ยางพาราที่มากเป็นอันดับต้นๆ เพราะการที่เกษตรกรในจังหวัดนั้นมีการเคลื่อนไหวของการทำ สวนยางพาราในอัตราที่เพิ่มขึ้นสูง ย่อมต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจเช่นกัน อีกทั้งทางผู้วิจัย เองก็มีความสะดวกในการเดินทางและติดต่อส่วนงานผู้เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลงานวิจัยที่ จังหวัดลำปาง โดยจากเดิมจังหวัดลำปางมีพื้นที่การทำสวนยางพาราจำนวนที่อยู่ในกลุ่มน้อย แสดง ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงซึ่งน่าสนใจในการทำวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและเป็น ประโยชน์ในโอกาสต่อไปโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์ข้าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรยางพารา ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง
3. การใช้ประโยชน์จากข้าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลเฉพาะ ชาวสวนยางพาราที่มีพื้นที่ในการทำสวนยางพาราเป็นของตนเองและเป็นสมาชิกของศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำปางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสารและการบริการด้านสารประโยชน์จากทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางโดยตรง โดยจะสุ่มเพื่อหา กลุ่มตัวอย่างสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพาราจังหวัดลำปาง ซึ่งมีทั้งหมด 13 อำเภอ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเนื้อหาครอบคลุมประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยาง ได้แก่ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ที่ได้รับต่อเดือน การศึกษาของเกษตรกร ระยะทางของพื้นที่กับแหล่งข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร เป็นต้น
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับข่าวสารของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในแต่ละโครงการ ได้แก่ รูปแบบของสื่อแต่ละชนิดในการทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานไปสู่เกษตรกร ความถี่ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากทางหน่วยงานของเกษตรกร ช่วงเวลาและสถานที่เปิดรับสื่อ เนื้อหาข่าวสารที่เกษตรกรเปิดรับ เป็นต้น

3. กระบวนการในการเปิดรับสื่อของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ได้แก่ การรับรู้ข้อมูล การสนใจข่าวสารของเกษตรกร การตัดสินใจของเกษตรกรหลังจากเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และการยอมรับข่าวสารที่เปิดรับ

4. การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของวิถีชีวิตเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้นตามกระบวนการรับสารของเกษตรกรแต่ละราย ได้แก่ การรับรู้ การสนใจ การใช้ (การลงมือปฏิบัติจากการได้รับข้อมูลข่าวสาร) และการประเมิน (ประเมินผลการปฏิบัติภายหลังจากการได้รับข้อมูลข่าวสาร)

ขอบเขตด้านสถานที่

ศึกษาเฉพาะพื้นที่สวนยางพาราในเขตจังหวัดลำปาง โดยมีเจ้าของสวนเป็นเกษตรกรยางพาราที่เข้าเป็นสมาชิกกับทางศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำปาง สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเท่านั้น เนื่องจากลำปางเป็นจังหวัดที่มีอัตราการขยายพื้นที่ปลูกยางพารามาก ทั้งทางผู้วิจัยเองก็มีความสะดวกในการเดินทางและติดต่อส่วนงานผู้เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลงานวิจัย โดยแบ่งออกเป็นพื้นที่ตามอำเภอเกาะคา อำเภอองอาจ อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเถิน อำเภอเมืองปาน อำเภอเมืองลำปาง อำเภอแม่ทะ อำเภอแม่พริก อำเภอแม่เมาะ อำเภอวังเหนือ อำเภอสบปราบ อำเภอห้างฉัตร และ อำเภอเสริมงาม

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2555

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สามารถนำผลงานวิจัยครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการวางแผนการใช้รูปแบบในการให้ข้อมูลข่าวสารกับชาวสวนยางพาราในเขตภาคเหนือให้เกิดประโยชน์มีประสิทธิผลต่อไป
2. ชาวสวนยางพาราได้รับข้อมูลและการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อไป

3. ผู้ออกแบบสื่อในการถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือหน่วยงานที่ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ทางการเกษตร สามารถทำข้อมูลจากงานวิจัยมาเป็นแนวทางเพื่อปรับเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหน่วยงานนั้นๆ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง หมายถึง หน่วยงานด้านการเกษตรของรัฐบาลกิจประเภทส่งเสริมที่ไม่แสวงหากำไร สังกัด กระทรวงเกษตร และสหกรณ์โดยตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง มีหน้าที่ในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจในการปลูกยางพารารวมทั้งให้การช่วยเหลือเรื่องของกล้ายางและอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ชาวเกษตรกรมีทักษะอาชีพและความพร้อมในการทำสวนยางพารา

สกย. หมายถึง อักษรย่อของ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

ศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำปาง หมายถึง หน่วยงานของสำนักงานสงเคราะห์การทำสวนยางที่ตั้งอยู่และประจำการในจังหวัดลำปาง มีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือและถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปาง

ศปจ.ลำปาง หมายถึง อักษรย่อของ ศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำปาง

หน่วยงาน หมายถึง สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

สมาชิก หมายถึง สมาชิกที่สมัครเป็นสมาชิกโครงการของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง โดยผ่านการรับรองจากผู้มีอำนาจในการอนุมัติเรียบร้อยแล้ว

พนักงานสงเคราะห์สวนยาง หมายถึง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือชาวเกษตรกรในด้านการถ่ายทอดความรู้ดำเนินการ โครงการต่างๆ ซึ่งปริมาณของเจ้าหน้าที่จะมีการจัดสรรตามโครงสร้างหน่วยงานและจำนวนของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดนั้น

อายุ หมายถึง จำนวนอายุของสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่แท้จริงและได้แบ่งช่วงอายุออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงอายุ 20-39 ปี ช่วงอายุ 40-59 ปี และช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่แท้จริงของสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพาราในขณะนั้น โดยอ้างอิงตามระบบการศึกษา

รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ของสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพารา ที่มีส่วนที่สามารถกริดเพื่อจำหน่ายได้แล้ว โดยประมาณค่าเฉลี่ยรายได้เป็น ต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายในกรณีที่มีการจ้างเพื่อดำเนินการ

ข่าวสารยางพารา หมายถึง ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรยางพารา ได้แก่ ข่าวราคายางพารา ข่าวราคายางพาราแผ่นดิบ ข่าวสารด้านการศรัทธาของพารา เป็นต้น

การเข้าร่วมโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมมาเป็นสมาชิกในโครงการของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเพื่อรับสิทธิการช่วยเหลือจากทางหน่วยงานตามบทบัญญัติของแต่ละโครงการของทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง โดยมีการยื่นใบสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกและได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจในการอนุมัติเห็นชอบแล้ว

ระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ หมายถึง รวมเวลาที่เข้ามาเป็นสมาชิกในโครงการของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง โดยนับระยะเวลาเป็นสมาชิกตามใบสมัครการขอเข้าเป็นสมาชิกโครงการจนถึงปัจจุบัน

เป้าหมายการรับรู้ข่าวสาร หมายถึง วัตถุประสงค์ที่เกษตรกรชาวสวนยางรับรู้ข่าวสารว่าต้องการข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด

การได้รับประโยชน์จากข่าวสาร หมายถึง สิ่งที่สมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพาราได้ประโยชน์เพิ่มเติมจากการรับสื่อประเภทข่าวสารและความรู้ จากโครงการของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจากช่องทางการสื่อสาร ในด้านต่างๆ เช่น จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานจากการประชุม จากสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

ความพึงพอใจของสมาชิก หมายถึง ความเต็มใจในการดำเนินงานตามโครงการของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่สมาชิกได้รับตามความต้องการของสมาชิก ซึ่งครอบคลุมความพึงพอใจในผลลัพธ์จากการรับการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ความพึงพอใจในผลลัพธ์จากการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นต้น

การสื่อสารการเกษตร หมายถึง กระบวนการสื่อสารโดยมีผู้ส่งสารทำหน้าที่ในการส่งข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรในลักษณะการให้บริการและเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ถูกต้องผ่านสื่อหรือช่องทางการสื่อสารไปสู่เกษตรกรเพื่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและพฤติกรรม

RRIM600 หมายถึง พันธุ์ยางพาราชนิดหนึ่ง มีแหล่งกำเนิดมาจาก ประเทศมาเลเซีย เป็นพันธุ์ยางที่ได้รับการนิยมนิยมและปลูกกันมากในหลายๆพื้นที่ เนื่องจากยางพาราพันธุ์นี้ให้ผลผลิตสูงมากในระยะ 2 ปีแรก และลดลงหลักจากนั้นในอัตราเพียงเล็กน้อย เจริญเติบโตได้ดีใน

หลายๆพื้นที่ เปลือกไม้หนากรีดง่าย แต่มีข้อเสียคือถ้ากรีดลึกไปถึงเนื้อไม้ จะได้รับความเสียหายรุนแรง และการต้านทานโรคต่ำในหลายๆ โรค

การใช้ประโยชน์จากข่าวสาร หมายถึง การนำสิ่งที่เกิดขึ้นจากการรับสื่อประเภทข้อมูลข่าวสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา เช่น เพื่อแสวงหาความจริง และสร้างความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรยางพารา เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวสารยางพารา เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเกษตรยางพารา เพื่อผ่อนคลายอารมณ์/ความบันเทิง จากเทคนิคการนำเสนอข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับยางพารา เป็นต้น

พฤติกรรมกรับสื่อ หมายถึง พฤติกรรมของเกษตรกรในการตัดสินใจเปิดรับสื่อทางการเกษตรยางพารา เช่น ประเภทของสื่อที่เปิดรับ ความถี่ในการเปิดรับ ช่วงเวลา/สถานที่ที่เปิดรับ เนื้อหาสารที่เปิดรับ เป็นต้น

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์ข้าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีการรับรู้
2. แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร
3. ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร
4. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. ทฤษฎีความพึงพอใจและการใช้สื่อเพื่อประโยชน์
6. แนวคิดด้านการสื่อสารกับการพัฒนาการเกษตร
7. การใช้สื่อประเภทต่างๆ ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. ภาคสรุป
10. กรอบแนวความคิดการวิจัย

ทฤษฎีการรับรู้

การรับรู้ คือ กระบวนการแปลหรือตีความหมายต่อสิ่งเร้าข่าวสารที่ผ่านอวัยวะรับสัมผัสทั้งหลาย ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และ กาย เข้าไปยังสมองในรูปของไฟฟ้าและเคมี สมองจึงเป็นคลังเก็บข้อมูลมหาศาลก็จะตีความสิ่งเร้าหรือข่าวสารนั้น โดยอาศัยการเทียบเคียงกับข้อมูลที่เคยสะสมไว้ก่อน หรือที่เรียกกันว่า ประสบการณ์เดิม

การรับรู้ คือ การสัมผัสที่มีความหมาย หรือการรู้ รู้สิ่งต่างๆ สภาพต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้ามาทำปฏิกิริยากับตัวเราเป็นการแปลอาการสัมผัสให้มีความหมายเกิดขึ้น ซึ่งเป็นความรู้ที่ลึกซึ้งเฉพาะตัวสำหรับบุคคลนั้นๆ เมื่อมีการรู้สิ่งเกิดขึ้นจากอวัยวะในการรับรู้ความรู้ที่ลึกซึ้ง ได้แก่ ตา หู จมูก ปาก ผิวหนัง อื่นๆ และถ้าการรู้สิ่งก็มีความดีความว่า การรู้สิ่งที่เกิดขึ้นคืออะไร นั่นถือว่ามี การรับรู้เกิดขึ้นแล้ว

การรับรู้ หมายถึง การรู้สิ่งสัมผัสที่ได้รับการตีความให้เกิดความหมายแล้ว เช่น ในขณะที่เราอยู่ในภาวะการมีสติ (conscious) คือลืมตาตื่นอยู่ ในทันใดนั้น เราได้รู้สึกได้ยินเสียงดังปัง

มาแต่ไกล (การรู้สึกสัมผัส-sensation) แต่เราไม่รู้ความหมายคือไม่รู้ว่าเป็นสิ่งอะไร เราจึงยังไม่เกิดการรับรู้ แต่ครู่ต่อมามีคนบอกว่าเป็นเสียงระเบิดของยางรถยนต์ เราจึงเกิดการรู้ความหมายของรู้สึกสัมผัสนั้น ดังนั้นเรียกว่าเราเกิดการรับรู้ กระบวนการรับรู้ข่าวสารของมนุษย์แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) กระบวนการรับสัมผัส (sensation) และ 2) กระบวนการรับรู้ (perception)

สิ่งเร้า -----> การรับรู้ -----> การตอบสนอง

1. กระบวนการรับสัมผัส (sensation) เป็นการรับข่าวสารในระยะแรก ระหว่างอินทรีย์กับสิ่งเร้า โดยอวัยวะรับสัมผัส (reception) เช่น อวัยวะในการมองเห็น (vision) การฟัง (audition) รับความรู้สึกทางผิวหนัง (skin senses) เป็นต้น ในระยะแรกนี้แม้ว่าสิ่งเร้าจะยังไม่ถูกตีความหรือให้ความหมายใดๆ ก็ถือว่ากลไกการรับสัมผัส มีความสำคัญมากในอันที่จะส่งผลถึงการรับรู้ (perception) และการเรียนรู้ (learning) ต่อไป

2. กระบวนการรับรู้ (perception) การรับรู้เป็นกระบวนการนำความรู้หรือข้อมูลข่าวสารเข้าสู่สมอง โดยผ่านอวัยวะสัมผัส (sensory organ) สมองจะเก็บรวบรวมและจดจำสิ่งต่างๆ เหล่านั้นไว้เป็นประสบการณ์ เพื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดมโนภาพหรือความคิดรวบยอด (concept) และทัศนคติ (attitude) ในการเปรียบเทียบหรือถ่ายโยงความหมายกับสิ่งเร้าใหม่ที่จะรับรู้ต่อไป ดังนั้นการรับรู้และการเรียนรู้ จึงมีความเกี่ยวข้องกัน ถ้าไม่มีการรับรู้ การเรียนรู้ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

อวัยวะสัมผัส (sensory organ)

มนุษย์เรารับรู้จากการสัมผัสโดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัส (reception) ดังนี้

- ตา ให้ความรู้สึกจากการเห็น เรียกว่า จักขุสัมผัส
- หู ให้ความรู้สึกจากการได้ยิน เรียกว่า โสตสัมผัส
- จมูก ให้ความรู้สึกจากการได้กลิ่น เรียกว่า ฆานสัมผัส
- ลิ้น ให้ความรู้สึกจากการรู้รส เรียกว่า ชิวหาสัมผัส
- ผิวหนัง ให้ความรู้สึกจากการสัมผัส เรียกว่า การสัมผัส

องค์ประกอบของกระบวนการรับรู้

การรับรู้ข่าวสารของมนุษย์จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้ (สุรศักดิ์ วานิชวัตรกุล, 2555: ระบบออนไลน์)

1. สิ่งเร้าได้แก่วัตถุ แสง เสียง กลิ่น รสต่างๆ
2. อวัยวะรับสัมผัส ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง ถ้าไม่สมบูรณ์จะทำให้สูญเสียการรับรู้ได้
3. ประสาทในการรับสัมผัสเป็นตัวกลางส่งกระแสประสาทจากอวัยวะรับสัมผัสไปยังสมองส่วนกลาง เพื่อการแปลความต่อไป
4. ประสบการณ์เดิม การรู้จัก การจำได้ ทำให้การรับรู้ได้ดีขึ้น
5. ค่านิยม ทศนคติ
6. ความใส่ใจ ความตั้งใจ
7. สภาพจิตใจ อารมณ์ เช่น การคาดหวัง ความคิใจ เสียใจ
8. ความสามารถทางสติปัญญา ทำให้รับรู้ได้เร็ว

การจัดระบบการรับรู้

มนุษย์เมื่อพบสิ่งเร้าไม่ได้รับรู้ตามที่สิ่งเร้าปรากฏแต่นำมาจัดระบบตามหลักดังนี้

1. หลักแห่งความคล้ายคลึง (Principle of similarity) สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายกันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน
2. หลักแห่งความใกล้ชิด (Principle of proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้กันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน
3. หลักแห่งความสมบูรณ์ (Principle of closure) เป็นการรับรู้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

ความคงที่ของการรับรู้ (Perceptual constancy) ความคงที่ในการรับรู้มี 3 ประการ ได้แก่

1. การคงที่ของขนาด
2. การคงที่ของรูปแบบ รูปทรง
3. การคงที่ของสีและแสงสว่าง

การรับรู้ที่ผิดพลาด แม้ว่ามนุษย์มีอวัยวะรับสัมผัสถึง 5 ประเภทแต่มนุษย์ก็ยังรับรู้ผิดพลาดได้ เช่น ภาพลวงตา การรับฟังความบอกเล่า ทำให้เรื่องบิดเบือนไป การมีประสบการณ์และค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการรับรู้ถ้าจะให้ถูกต้อง จะต้องรับรู้โดยผ่าน ประสาทสัมผัสหลายทาง ผ่านกระบวนการคิดใคร่ครวญให้มากขึ้น

อิทธิพลของสิ่งเร้าที่มีต่อการรับรู้

1. สิ่งเร้าภายนอก คุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณลักษณะดังนี้

1.1 ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งเร้า การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอย่อมดึงดูดความสนใจและเอาใจใส่ต่อสิ่งเร้านั้น

1.2 การเคลื่อนไหวของสิ่งเร้า การเคลื่อนไหวจะช่วยกระตุ้นเรตินาในนัยน์ตาทำให้เกิดพลังงานประสาทสมอง

1.3 ขนาดของสิ่งเร้า วัตถุที่มีขนาดผิดปกติ เช่น ใหญ่มาก หรือเล็กมาก ย่อมได้รับความสนใจมากกว่าวัตถุที่มีขนาดปกติ

1.4 การเกิดซ้ำซากของสิ่งเร้า การเกิดซ้ำซาก หมายถึง การตอกย้ำด้วยความเข้มข้น หรือจังหวะที่แตกต่างกัน มิฉะนั้นแล้วเกิดการซ้ำซากบ่อยครั้งจะทำให้ขาดความเอาใจใส่ต่อสิ่งเร้านั้นได้เหมือนกัน

1.5 ความเข้มข้นหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีความเข้มข้นสูงกว่าปกติย่อมดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าสิ่งเร้าปกติธรรมดา

1.6 องค์ประกอบอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น สี ความถี่ของเสียง ความแปลกใหม่ เป็นต้น

2. สิ่งเร้าภายใน

2.2 ความต้องการ เมื่อมนุษย์เกิดความต้องการอะไรมักจะเอาใจใส่ในสิ่งนั้นๆ อยู่เสมอ และกลายเป็นจุดเน้นของการรับรู้

2.3 คุณค่าและความสนใจ บุคคลจะสนใจกับสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ที่มีคุณค่าและมีความหมายต่อตนเอง บางครั้งก่อให้เกิดความต้องการและความหวังที่จะรับรู้ในสิ่งนั้นๆ ด้วยความตั้งใจและสนใจ

3. คุณลักษณะของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มีคุณลักษณะ 2 อย่าง คือ

3.1 สิ่งเร้าที่มีโครงสร้างหรือแบบแผน ได้แก่ สิ่งเร้าที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

3.2 สิ่งเราที่ไม่มีโครงสร้างหรือแบบแผน ได้แก่ สิ่งเราที่มีลักษณะกำกวมไม่ชัดเจน

หลักการรับรู้สำหรับการศึกษา

1. การรับรู้จะพัฒนาตามวัยและความสามารถ ที่จะรับรู้สิ่งภายนอกอย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. การรับรู้โดยการเห็นจะก่อให้เกิดความเข้าใจดีกว่า การได้ยินและประสาทสัมผัสอื่นๆ ดังนั้นการเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสได้มากจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. ลักษณะและวิธีการรับรู้ของแต่ละคน จะแตกต่างกันตามพื้นฐานของบุคลิกภาพ และจะแสดงออกตามที่ได้รับรู้และทรงจำของเขา
4. การเข้าใจผู้เรียนทั้งในด้านคุณลักษณะและสภาพแวดล้อม จะเป็นผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

นักวิชาการและนักสื่อสารมวลชนได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารไว้ ดังนี้
การสื่อสารหรือการติดต่อ มาจากภาษาละติน ว่า “communis” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า common (รวมกันหรือคล้ายคลึงกัน) ดังนั้นถ้าแปลตามรากศัพท์เดิม การสื่อสารหมายถึง กิจกรรมที่มุ่งสร้างความร่วมกัน หรือความคล้ายคลึงกัน (communeness) ให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง กล่าวอีกนัยหนึ่งการสื่อสาร เป็นความพยายามของมนุษย์ ที่ต้องการแลกเปลี่ยน (share) ข่าวสาร (message) หรือความคิด (ideas) ระหว่างกัน (สมควร กวียะ, 2552: 23)

เสรี วงษ์มณฑา (2545: 15) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารว่า หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้ส่งสาร ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้รับสาร โดยผ่านสื่อ และการสื่อสารไม่ได้หมายความว่าความถึงการถ่ายทอดสารด้วยภาษาพูดและภาษาเขียน ที่ชัดเจนและแสดงเจตนาชัดเจนเท่านั้น แต่การสื่อสารยังรวมไปถึงกระบวนการทั้งหลายที่อาจมีอิทธิพลต่อกันด้วย

แลสเวลล์ (1971 อ้างใน สมควร กวียะ, 2552: 24) ได้อธิบายความหมาย ของการสื่อสาร โดยแยกให้เห็นถึงองค์ประกอบของการสื่อสารในรูปประโยคคำถามที่ว่า ใคร พูดอะไร โดยสื่อไหน ถึงใคร ได้ผลอย่างไร ตามแนวคิดนี้การสื่อสารจะมีองค์ประกอบ ที่สำคัญคือ แหล่งสาร

ตัวสาร สื่อ ผู้รับสารและผลที่เกิดขึ้น แลสเวลล์ ยังให้ความเห็นว่า ผล เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร ทุกครั้งที่มีการสื่อสารจะมีผล ตามมาเสมอ

Rogers (1971 อ้างใน รัชญา ขวัญดี, 2544: 31) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารในเชิงปฏิบัติว่าการสื่อสาร คือ กระบวนการที่ความคิดหรือข่าวสารถูกส่งจากแหล่งสารไปยังผู้รับสาร ด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยน พฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร และวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่งของการสื่อสาร คือ การก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นอกจากนี้โรเจอร์ยังกล่าวถึงผลกระทบของการสื่อสาร 3 ประการ คือ

1. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้รับสาร
2. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสาร
3. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสาร

ดังนั้นสรุปได้ว่าการสื่อสาร หมายถึงการสื่อความหมายระหว่างมนุษย์โดยใช้สัญลักษณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อก่อผลให้เกิดความรู้ความสัมพันธ์และเกิดผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดความเข้าใจร่วมกัน

องค์ประกอบของการสื่อสาร (the component of human communication)

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2545: 1) กล่าวว่า องค์ประกอบของการสื่อสาร ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง ผู้รับสาร การตอบสนอง/ย้อนกลับ สิ่งแวดล้อมในการสื่อสาร และ พฤติกรรมของผู้รับและผู้ส่งสาร โดยทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสารมีความแตกต่างกันในขณะที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน

เพ็ญพักตร์ ศิริโคตรลักษณ์ (2552: 13-14) กล่าวว่า กระบวนการสื่อสารนั้นจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญๆ 4 ส่วนเป็นอย่างน้อย คือ ผู้ส่งสาร (sender) สาร (message) ช่องสาร (channel) และผู้รับสาร (receiver) ซึ่งจะกล่าวถึง รายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ส่งสาร (sender) ผู้ส่งสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการสื่อสาร มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามของผู้ส่งสารไว้ว่า ผู้ส่งสาร หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความคิดมีความต้องการมีความตั้งใจที่จะส่งข้อมูลข่าวสาร อารมณ์ ความรู้สึกลึกซึ้ง ความคิดเห็น ทัศนคติ ความเชื่อ และอื่นๆ ไปยังผู้รับสารเพื่อก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้รับสาร ดังนั้น ผู้ส่งสารจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งในแง่ของการเป็นผู้เลือกข้อมูลข่าวสารที่จะถ่ายทอดไป การเลือกวิธีการ และช่องทางที่จะทำให้สารไปถึงผู้รับสาร รวมทั้งการเลือกและพยายามกำหนดตัวผู้ที่จะเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงในระดับใดระดับหนึ่ง หรือในด้านใดด้านหนึ่งกับบุคคลที่เป็นผู้รับสาร เช่น ความต้องการในการเปลี่ยนแปลงการรับรู้หรือความรู้ การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมของบุคคล ของกลุ่มคน หรือของสังคม เป็นต้น

2. สาร (message) สารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในกระบวนการสื่อสาร สารหมายถึงเรื่องราวอันมีความหมายและถูกแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใดๆ ก็ตามที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ต่อความหมายและมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อความหมายที่ได้รับ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสาร ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ รหัสสาร (message code) คือ ภาษา (language) หรือสัญลักษณ์ (symbol) หรือสัญญาณ (signal) ที่มนุษย์คิดค้นขึ้นเพื่อแสดงออกทางความคิดความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม และวัตถุประสงค์ต่างๆ ของผู้ส่งสาร ซึ่งรหัสจะถูกแสดงออกมาเป็นสารที่เป็นทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน (verbal message codes) และรหัสของสารที่ไม่ใช่ภาษาพูดหรือภาษาเขียน (nonverbal message codes) เช่น กริยาท่าทาง อากัปกริยาอาการ ภาพ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การที่ผู้ส่งสารจะเลือกใช้รหัสสารแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับระบบ สังคม วัฒนธรรมสภาพถิ่นที่อยู่อาศัยทั้งของบุคคลผู้ส่งสาร และผู้รับสารว่าจะสามารถเข้าใจความหมายจากรหัสสารร่วมกันได้มากน้อยเพียงใด

3. เนื้อหาของสาร (message content) หมายถึง เรื่องราวสิ่งต่างๆ ที่ผู้ส่งต้องการจะถ่ายทอดหรือส่งไปยังผู้รับสาร ซึ่งเนื้อหาของสารนั้นอาจแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทหลายลักษณะตามเนื้อหาของสารในรูปแบบต่างๆ เช่น เนื้อหาโดยทั่วไป และเนื้อหาโดยเฉพาะ เนื้อหาเชิงวิชาการต่างๆ และเนื้อหาที่ไม่ใช่เนื้อหาเชิงวิชาการ หรืออาจเป็นเนื้อหาประเภทบอกเล่ากับเนื้อหาประเภทความคิดเห็นเนื้อหาประเภทข่าว เนื้อหาประเภทบันเทิง รวมทั้งเนื้อหาเกี่ยวกับการชักจูงใจ เป็นต้น

4. การจัดเรียงลำดับสาร (message treatment) หมายถึง รูปแบบวิธีการในการนำรหัสสารมาเรียบเรียงเพื่อให้ได้ใจความตามเนื้อหาที่ต้องการ ซึ่งมักขึ้นอยู่กับลักษณะ โครงสร้างของภาษา และบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่การจัดเรียงลำดับสารจะออกมาในรูปแบบลีลา (styles) ส่วนตัว หรือบุคลิกลักษณะ (personalities) ของผู้ส่ง

5. ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (channel or media) หมายถึง พาหนะที่นำหรือพาข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ดังนั้น ช่องทางการสื่อสารจึงอาจหมายถึงประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ที่รับรู้ความหมายจากสิ่งต่างๆ ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การสัมผัส และการลิ้มรส เป็นต้น หรือนอกจากนี้ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อยังอาจหมายถึงคลื่นแสงคลื่นเสียงและอากาศที่อยู่รอบๆ ตัวคนเราด้วย

6. ผู้รับสาร (receiver) มีคำใช้เรียกผู้รับสารหลายคำ เช่น ผู้รับ (receiver) ผู้ถอดรหัส (decoder) ผู้ฟัง (listener) ผู้ฟังผู้ชม (audience) การสื่อสารจะมีความหมายอย่างไร จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้รับสารว่าจะเลือกรับสาร หรือเลือกที่จะตีความ และเข้าใจต่อข่าวสารที่ตนเองได้รับนั้นอย่างไร ดังนั้น แม้การสื่อสารจะเริ่มต้นจากผู้ส่งสารแต่บุคคลที่จะแสดงว่าการสื่อสารประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นก็คือผู้รับสาร เช่น ถ้าผู้รับสารต้องการรับสารตามที่ผู้ส่งสารส่งในขณะนั้น หรือผู้รับสารมีความรู้ในการที่จะทำความเข้าใจต่อสาร ก็จะทำให้การสื่อสารสำเร็จโดยง่ายในทางตรงกันข้ามหากผู้รับสารขาดความสนใจ ปิดกั้นการรับข่าวสาร หรือผู้รับไม่สามารถทำความเข้าใจในสารที่ผู้ส่งส่งให้ได้ก็จะทำให้การสื่อสารนั้นล้มเหลว ดังนั้น ในการสื่อสารทุกครั้งสิ่งที่ผู้ส่งจะต้องพิจารณาและคำนึงถึงอย่างมาก คือ ผู้รับสาร

จากรายละเอียดขององค์ประกอบของการสื่อสารตามที่กล่าวมา ในที่นี้ผู้วิจัยได้ มาอธิบายเพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของกระบวนการในหลักการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในเขตภาคเหนือต่อเกษตรกรชาวสวนยางพารา โดยองค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสาร 4 ประการ

ภาพ 1 องค์ประกอบและขั้นตอนพื้นฐานของการสื่อสาร

ที่มา: ดวงทอง พิสุทธยางกูร (2555: ระบบออนไลน์)

1. sender (S) ผู้ส่งสาร เป็นผู้กำหนดสาระ ความรู้ ความคิด ที่จะส่งไปยังผู้รับสาร ในที่นี้ได้แก่หน่วยงานสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
2. message (M) สาร คือสิ่งที่ผู้ส่งสารส่งไปให้ผู้รับสาร ซึ่งหมายถึง ข่าวสาร ความรู้และเทคโนโลยีด้านเกษตรสวนยางพาราของทางหน่วยงานที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร
3. channel (C) สื่อ/ช่องทางการสื่อสาร คือตัวกลางนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ในที่นี้ผู้วิจัยหมายถึง ช่องทางต่างๆที่ทางสำนักงานใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและข่าวสารความรู้สู่เกษตรกร

4. receiver (R) ผู้รับสาร คือผู้ที่ข่าวสารจะเดินทางไปถึง และจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสารนั้นตามที่ผู้ส่งสารต้องการ ซึ่งหมายถึงเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่เป็นสมาชิกซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นแผนผังการสื่อสารของหน่วยงานได้ ดังนี้

ภาพ 2 แผนผังการสื่อสารของหน่วยงาน

ประเภทของการสื่อสาร (types of communication)

ดวงทอง พิสุทธยางกูร (2555: ระบบออนไลน์) กล่าวว่า ประเภทของการสื่อสารมีความหลากหลายแตกต่างกันมาก ขึ้นอยู่กับหลักการที่ใช้ในการจำแนก โดยในที่นี้จะกล่าวถึงประเภทของการสื่อสารที่จำแนกตามการไหลของสาร คือ one - way & two - way communication

1. one - way communication คือการสื่อสารที่สารถูกส่งจากผู้ส่งไปยังผู้รับในทิศทางเดียว โดยไม่มีการตอบโต้กลับจากฝ่ายผู้รับ เช่น การสื่อสารผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ การบรรยาย หรือการอ่านหนังสือ รวมถึงการมอบหมายงานโดยผู้รับไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นการสื่อสารชนิดนี้มีข้อจำกัดคือผู้รับสารอาจไม่เข้าใจหรือเข้าใจไม่ตรงตามเจตนาของผู้ส่ง จึงเหมาะที่จะใช้สื่อเรื่องที่เข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากจุดเด่นของการสื่อสารทางเดียวคือความคุ้มค่าทรัพยากร เช่น เวลาและแรงงานบุคคล จึงมีการพยายามนำ การสื่อสารนี้มาใช้กับเรื่องที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งหากไม่มีการบริหารจัดการที่ดีแล้วมักจะทำให้การสื่อสารนั้นไม่ประสบผลสำเร็จที่ตึกนัก

2. two-way communication คือ การสื่อสารที่มีการส่งสารได้ตอบไปมาระหว่างผู้สื่อสาร ซึ่งต่างทำหน้าที่เป็นผู้ส่งและรับสารในขณะเดียวกัน ผู้สื่อสารมีโอกาสทราบปฏิกิริยาตอบสนองระหว่างกัน ทำให้ตรวจสอบได้ว่าการสื่อสารนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นที่สำคัญของการสื่อสารชนิดนี้ ตัวอย่างเช่น การพบปะพูดคุย การติดต่อทางโทรศัพท์

การสัมมนากลุ่มย่อย เป็นต้นอย่างไรก็ตาม การสื่อสารชนิดนี้มีข้อจำกัดคือใช้ทรัพยากรค่อนข้างมาก ซึ่งมักจะไม่นับค่าหากสารที่จะส่งเป็นเรื่องเข้าใจง่าย (มีประสิทธิภาพ แต่ขาดประสิทธิภาพ)

หลัก 7 ประการในการสื่อสาร (7 C's of communication)

กัทลิพ และเวนต์เตอร์ (อ้างใน ภาษาเพื่อการสื่อสารมวลชน, 2555: ระบบออนไลน์) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของการสื่อสารว่าต้องประกอบด้วยหลักสำคัญ 7 ประการ คือ

1. ความถูกต้องและน่าเชื่อถือ (Credibility) การสื่อสารที่จะได้ผล สารจะต้องมีความถูกต้อง และผู้ส่งสารควรจะเป็นผู้นำเชื่อถือ เป็นผู้มีความรู้หรือเชี่ยวชาญ มีความน่าไว้วางใจ และเป็นที่ยอมรับของผู้รับสาร
2. ความเหมาะสมกับกาลเทศะ (Context) คือ เนื้อหาสาระที่ใช้ในการสื่อสารต้องสอดคล้องกลมกลืน ไม่ขัดกับวัฒนธรรมและสังคม สิ่งแวดล้อม บุคคล เวลา และสถานที่
3. เนื้อหาสาระ (Content) สารที่ส่งต้องมีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์มีคุณค่าและสำคัญต่อผู้รับ รวมทั้งเหมาะสมและสอดคล้องกับความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมของผู้รับให้มากที่สุด และก่อให้เกิดความหมายบางอย่างแก่ผู้รับ มีความเข้าใจความหมายเพื่อเป็นปัจจัยในการนำข่าวสารนั้นไปประพฤติปฏิบัติ
4. ความแจ่มแจ้งชัดเจน (Clarity) สารนั้นต้องง่าย มีความชัดเจนไม่คลุมเครือหรือตีความหมายได้หลายแง่ สามารถเห็นภาพพจน์ได้ชัดเจน
5. ความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (Continuity and Consistency) จะเป็นการย้ำเตือนความจำของผู้รับ แต่ต้องระวังมิให้เกิดความซ้ำซากน่าเบื่อหน่ายและความต่อเนื่องต้องกระทำเป็นประจำกำหนดเวลาแน่นอน
6. ช่องทางในการสื่อสาร (Channel) สื่อแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันในแต่ละสถานการณ์ ฉะนั้น ผู้ส่งสารควรเลือกช่องทาง หรือสื่อให้เหมาะสมกับผู้รับสารและสถานการณ์ในการสื่อสารรู้ว่าสื่อสารกับใคร อย่างไร เมื่อไร
7. ความสามารถของผู้รับสาร (Capability of Audience) ผู้ส่งสารต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของผู้รับ ทั้งทางด้านความรู้และการรับรู้ทางร่างกายและจิตใจ

ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (source credibility)

แอปบาสัม (1973 อ้างใน พิเชศ รุ่งสว่าง, 2542: 9) ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร เป็นคุณสมบัติที่ทำให้เกิดการยอมรับของผู้รับสาร สรุปไว้ดังนี้

แหล่งสาร และ ความน่าเชื่อถือ หมายถึง คุณลักษณะของผู้ส่งสารหรือแหล่งสารที่ทำให้ข่าวสารเป็นที่ยอมรับของผู้รับสาร และนอกจากนี้ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้ องค์ประกอบสำคัญ ในการประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อบุคคล และสื่อมวลชน ประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้

1. ความปลอดภัย ได้แก่ความโอบอ้อมอารีน่าคบหาสมาคม รู้จักอดทนให้อภัย เป็นต้น
2. คุณสมบัติได้แก่มีประสบการณ์มีความรู้มีอำนาจ เป็นต้น
3. ความรวดเร็ว คล่องแคล่วว่องไว ได้แก่รวดเร็ว กระตือรือร้น เป็นต้น สรุปได้ว่าความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือแหล่ง สื่อสารมวลชนอื่นที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารให้กับผู้รับสารให้ได้รับรู้ ดังนั้น ผู้ส่งสารต้องสร้าง ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ โน้มน้าวจิตใจ มีความชำนาญ มีประสบการณ์อย่างดีเชื่อถือสัจจะกระตือรือร้นและรวดเร็วจะทำให้ผู้รับสารมีพฤติกรรมการรับสาร และรับความรู้ไปในทางที่มาก ขึ้น อันจะเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้ได้อย่างกว้างขวาง

เบอร์โล และคณะ (อ้างใน พิเชศ รุ่งสว่าง, 2542: 9-10) ได้ทำการการวิจัยและพัฒนาด้านความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ซึ่งวิเคราะห์ออกมาได้ข้อสรุปว่ามีปัจจัย 3 อย่างที่ผู้รับสารมักจะใช้ในการตัดสินใจความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ได้แก่

1. ปัจจัยที่สร้างความอบอุ่นใจ (softy factor) ผู้ส่งสารที่จะมีคุณลักษณะด้านนี้ได้ ต้อง มีคุณสมบัติต่อไปนี้คือ ใจดี เข้ากับคนอื่นได้ง่าย มีความเป็นเพื่อน ไม่ขัดคอใคร น่าคบ สุภาพ ไม่เห็นแก่ตัว ยุติธรรม รักให้อภัย เอื้อเฟื้อ ร่าเริง มีศีลธรรม อดทน สงบเยือกเย็น
2. ปัจจัยที่เป็นคุณสมบัติของผู้ส่งสาร (qualification factor) ส่วนใหญ่ปัจจัยนี้จะเน้นความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ของผู้ส่งสาร คุณสมบัติเหล่านี้ได้แก่ มีประสบการณ์ด้านใดด้านหนึ่ง ได้รับการฝึกฝน มีความชำนาญ มีอำนาจในหน้าที่ มีความสามารถ มีเขาวนปัญญา
3. ปัจจัยด้านพลวัติของผู้ส่งสาร (dynamism factor) เป็นปัจจัยที่แสดง ความคล่องแคล่ว ความกระตือรือร้น ความไม่เฉื่อยชาของผู้ส่งสาร ลักษณะเหล่านี้ได้แก่ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราตรงไปตรงมา กล้าแสดงออก

ในการติดต่อสื่อสารนั้นย่อมต้องมีการพบกับอุปสรรค (barriers of communication) ชัชรี นฤทุม (2545 อ้างใน จูดิชฌัน เปรมกิจ, 2553: 16) กล่าวว่า ในการติดต่อสื่อสารไม่ว่าจะเป็นประเภทใด แบบไหน มักจะมีอุปสรรคมาขวางกั้นให้การติดต่อสื่อสารนั้นมีคุณภาพหรือประสิทธิภาพลดลง อุปสรรคที่พบเห็นโดยทั่วไปมี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านกายภาพ (physical barriers) หมายถึงอุปสรรคที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม วิธีการ เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เช่น วิธีการส่งและรับข่าวสาร เครื่องส่งและรับข่าวสาร ระยะทางระหว่างผู้ส่งและผู้รับข่าวสาร คลื่นและเสียงรบกวนต่าง ๆ เป็นต้น

2. ด้านบุคคลและสังคม (personal and social psychological barriers) หมายถึงอุปสรรคที่เกิดจากความแตกต่างทางด้านสังคม จิตวิทยา ภูมิหลัง อารมณ์ ค่านิยม การศึกษา อายุ ฯลฯ ของผู้ส่งและผู้รับ ถ้าความแตกต่างข้างต้นมีมาก ประสิทธิภาพของการติดต่อสื่อสารจะยิ่งลดลง

3. ด้านภาษา (Semantics Barriers) หมายถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้ภาษาซึ่งมีอยู่มากมายหลายภาษาในโลกนี้ นอกจากนั้น ในแต่ละภาษายังมีภาษาถิ่น สำเนียงที่แตกต่างกัน หรือแม้แต่คำบางคำมีเสียงเดียวกันแต่ต่างความหมายกัน เช่น ไม่ ไหม้ สาว (คำนามแปลว่าหญิงที่อายุพ้นวัยเด็ก คำกริยาแปลว่า การซักหรือสิ่งที่เป็นเส้นยาวๆ เข้าหาตัว เป็นระยะต่อเนื่องกัน) ผู้รับต้องเลือกว่าจะใช้ความหมายใดการป้อนกลับเพื่อตรวจสอบ

ดังนั้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพย่อมต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบของการสื่อสารในส่วนต่างๆให้มีประสิทธิภาพโดยทั่วกัน พร้อมทั้งลดปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารให้น้อยที่สุด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการสื่อสารที่ดีที่สุดเช่นกัน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

กระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย แหล่งสาร (source) ข่าวสาร (message) ช่องทาง (channel) และผู้รับสาร (receiver) จากสมมติฐานของนักคิดกลุ่ม uses and gratification approach เชื่อว่า ในกระบวนการสื่อสาร ผู้รับสารมีบทบาทสำคัญมากพอๆ กับผู้ส่งสาร เพราะผู้รับสารจะกระทำอย่างตั้งใจและอย่างเลือกสรรทุกขั้นตอน

การแสวงหาข่าวสารของกลุ่ม Information Acquisition seeking ได้เสนอแบบจำลองการสื่อสาร โดยเริ่มต้นการสื่อสารที่ “ผู้รับสาร” เนื่องจากสังคมยุคข่าวสารในปัจจุบัน มีการผลิตข่าวสารมากเกินไปกว่าความต้องการและความสามารถในการเปิดรับข่าวสารจากทุกแหล่ง และทุกประเภท จากสถานการณ์ที่ผู้รับสารต้องเผชิญกับข่าวสารจำนวนมาก ทำให้กลายเป็นความ

ยุ่งยากในการค้นหาข่าวสารให้ตรงกับความต้องการของคนได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ผู้รับสารจึงต้องมีการบวนการเลือกเปิดรับสาร (กาญจนา แก้วเทพ, 2552: 48)

Atkin (1973 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2552: 175-176) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารใดจากสื่อมวลชนนั้น ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (reward value) กับการลงทุนลงแรง (expenditures) และพันธะผูกพัน (liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุน หรือการต้องใช้ความพยายามที่จะรับรู้ หรือทำความเข้าใจแล้ว บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น (information seeking) แต่ถ้าผลประโยชน์น้อยกว่าบุคคลก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวนั้น (information ignoring) หรือในกรณีที่บุคคลเห็นว่าข่าวสารนั้น จะก่อให้เกิดภาระผูกพันก็จะหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้น (information avoidance) และในบางครั้งก็ต้องยอมรับข่าวสารต่างๆ ที่ไม่เต็มใจ (information Yielding) เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงในการลงทุนลงแรงในการรับข่าวสารนั้นๆ

พฤติกรรมในการเลือกรับข่าวสารยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีบทบาทต่อกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์อีก ได้แก่ (วาสนา พุทธิพงษ์ศิริ, 2544: 16-17)

1. ประสบการณ์ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารแตกต่างกัน
2. การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสาร ผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ภูมิหลังที่แตกต่างกันทำให้มีความสนใจแตกต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อมทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกันในการเลือกรับสื่อและเนื้อหาข่าวสาร
5. ความสามารถของสภาพร่างกายและจิตใจในการรับข่าวสาร ทำให้มีพฤติกรรมในการรับข่าวสารที่แตกต่างกัน
6. บุคลิกภาพมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติการโน้มน้ำหนักจิตใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร
7. สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสารจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของข่าวสาร หรืออาจเป็นอุปสรรคของความเข้าใจความหมายของข่าวสารก็ได้

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นตัวกำหนดให้เกิดความแตกต่างกันในการเลือกสรรรับข่าวสารของมนุษย์ งานการศึกษาของ เคอเฟลอร์ (1966 อ้างใน กุนนที อนุรักดิพันธุ์, 2541: 20) ได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวกับตัวแปรแทรก (intervening variables) ที่มีอิทธิพล ในกระบวนการสื่อสารมวลชนระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยเน้นให้เห็นว่าข่าวสารมิได้ไหลผ่านจากสื่อมวลชนถึงผู้รับและเกิดผลโดยตรงทันที แต่มีปัจจัยบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้รับสารแต่ละคน เช่น

จิตวิทยาและสังคมตามทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual difference theory) ตลอดจนอิทธิพลของบุคคล (personal influence) ตามทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม (the social relations theory) หรือกลุ่มบุคคลนั้นสังกัดอยู่ตามทฤษฎีกลุ่มสังคม (social categories theory) ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารนั้นๆ ทำให้เกิดผลไม่เหมือนกันหรือไม่เป็นไปตามเจตคติของผู้ส่งสาร

ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual difference theory) ของเคอเฟลอร์ (1966 อ้างใน กุนนที อนุรักษิพันธุ์, 2541: 20) ซึ่งให้เห็นว่าผู้รับสารแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันด้านจิตวิทยา เช่น ทักษะ ค่านิยมและความเชื่อ ทำให้ความสนใจในการเปิดรับข่าวสารหรือตีความข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกันไม่มีความสอดคล้อง โดยมองว่า ปัจเจกบุคคลนั้นมีความแตกต่างกันมากในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ความแตกต่างนี้ บางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาพหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากความแตกต่างที่เกิดจากการเรียนรู้ นอกจากนี้มนุษย์ที่ได้รับการเลี้ยงดูภายใต้สภาพการณ์ต่างๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างอย่างกว้างขวาง และจากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อ แตกต่างกันไป โดยสรุป ลักษณะบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลมีอิทธิพลต่อผลการสื่อข่าวสาร

เคอเฟลอร์ (1966 อ้างใน กุนนที อนุรักษิพันธุ์, 2541: 20) ได้กล่าวถึงทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social Categories Theory) ว่าประชาชนที่มีลักษณะทางสังคมคล้ายกันจะแสดงพฤติกรรมการสื่อสารคล้ายคลึงกัน เช่น การเปิดรับสื่อมวลชน ความชอบต่อสื่อประเภทต่างๆ เป็นต้น

ส่วนในทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม (social relations theory) เคอเฟลอร์แสดงให้เห็นว่า ข่าวสารจากสื่อมวลชนจะมีตัวแปรแทรกอีกประเภทหนึ่งที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้รับสารกับบุคคลอื่นในสังคม โดยที่ข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับจากสื่อมวลชนมักจะถูกรับรู้หรือตีความโดยมีอิทธิพลของกลุ่มหรือบุคคลในกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ อิทธิพลที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารในลักษณะนี้เรียกว่า “อิทธิพลของบุคคล” (personal influence) โดยจะมีทฤษฎีการสื่อสารมวลชนสองทอด (two-step flow of communication) ที่ความคิดเห็นต่างๆ จะไหลผ่านสื่อมวลชนไปยังผู้นำความคิดเห็น (opinion leader) ก่อน แล้วจึงมีการถ่ายทอดข่าวสารไปยังกลุ่มประชาชนเป้าหมาย ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นกลุ่มต่างๆ ในสังคมนี้จะก่อให้เกิดในเครือข่าย (interpersonal network) ขึ้นในการสื่อสารมวลชน

ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล

Joseph T. Klappler (อ้างใน สุมณรัตน์ ปานรัตน์, 2553: 24-25) กล่าวว่า ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual differences theory) เป็นทฤษฎีที่ชี้ให้ผู้ส่งสาร (source) ได้ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual differences theory) ได้อธิบายว่า บุคคล (individual) มีความแตกต่างกันหลายประการ เช่น บุคลิกภาพ ทัศนคติ สถิติปัญญา และความสนใจ เป็นต้น และความแตกต่างนี้ยังขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น สาร (message) จะมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้รับสาร มีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ คือ

1. บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพและสภาพจิตวิทยา
2. ความแตกต่างกันดังกล่าวนี้เป็นเพราะบุคคลมีการเรียนรู้
3. บุคคลที่อยู่ต่างสภาพแวดล้อมกันจะได้รับการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
4. เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ในการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของผู้รับสารพบว่ามี 2 ปัจจัย เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการยอมรับการสื่อสารที่ถูกส่งมาจากผู้ส่งสาร (sender) คือ

1. ภูมิหลังหรือปัจจัยแวดล้อมทางสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ข้อมจะมองหรือยอมรับประเด็นในการสื่อสารแตกต่างกันไป
2. ภูมิหลังหรือปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย
 - 2.1 ภูมิหลังของประชากร (demographics) เช่น อายุ เพศ และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (socio economic status) เป็นต้น
 - 2.2 ภูมิหลังทางจิตวิทยา (psychographics) หรือแบบแผนการดำเนินชีวิต (life style)
 - 2.3 ภูมิหลังในการเปิดรับสื่อ ส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญในการสื่อสารและมักเป็นตัวแปรต้นที่ใช้ในการศึกษาเพื่อติดตามผลของการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกัน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากนิสัยการเปิดรับสื่อที่ไม่เหมือนกัน โดยความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่งผลต่อทัศนคติของบุคคล กล่าวคือ ทำให้บุคคลอื่นมีความชื่นชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่เหมือนกัน

จากทฤษฎีดังกล่าวในกรณีที่สื่อมีบทบาทต่อการสนับสนุนส่งเสริมความรู้ให้แก่เกษตรกร สื่อจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างของประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรกรชาวสวนยางพารา เพื่อให้การผลิตสื่อสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นการที่บุคคลมี

ความแตกต่างกัน พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อก็ย่อมแตกต่างกันไป การเลือกรับสื่อขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ

แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจ และการใช้สื่อเพื่อประโยชน์

Katz, Blumber and Gurevitch. (1974 อ้างใน แสงรพี ภัทรกิจกุลธร, 2543: 38) กล่าวว่า ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ (the uses and gratification theory) เป็นทฤษฎีที่เน้นความสำคัญที่ผู้รับสาร โดยเน้นว่าผู้รับสารจะเป็นตัวจักรในการตัดสินใจเลือกใช้ประเภทของสื่อ และเนื้อหาที่ตอบสนอง ความต้องการ (needs) ของแต่ละบุคคลโดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตัวเองเป็นหลัก ซึ่งการตัดสินใจเลือกรับสื่อนั้นผู้รับสารจะดูในแง่ที่ว่าคนต้องการอะไร จากสื่อใด สารประเภทไหน และสารนั้นตอบสนองความต้องการของตนอย่างไร ถือได้ว่าเป็นการเน้นความสำคัญของผู้รับสาร ในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร โดยผู้รับสารไม่ได้เป็นเพียงผู้รับเอาอิทธิพลจากสื่อมวลชนเท่านั้น ยังต้องการการตอบสนองประโยชน์ และความพึงพอใจของตนอีกด้วย

ทฤษฎีความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากข่าวสาร เน้นแบบจำลองกระบวนการรับสารของบุคคลในด้านการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความต้องการของบุคคลโดยมีข้อสันนิษฐานดังนี้ (มฤดา โรจน์วิวัฒน์พิบูลย์, 2545: 25)

1. การแสวงหาข่าวสารของมนุษย์เป็นไปตามความพึงพอใจของมนุษย์เองไม่ได้ถูกบังคับขัดเขี่ยให้อ่าน ให้ดู หรือให้ฟัง และมนุษย์มีสิทธิ์ที่จะหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้นๆ ได้ถ้าเขามีความประสงค์
2. การสื่อสารของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย
3. สื่อสารมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าตัวอื่นที่อาจจะตอบสนองความต้องการของมนุษย์
4. ความต้องการของมนุษย์ถูกกำหนดโดยตัวของมนุษย์เอง ซึ่งอาจจะเกิดความสนใจต่างๆ
5. มนุษย์ทุกคนถือเป็นปัจเจกชนที่มีความต้องการส่วนตัว

มฤดา โรจน์วิวัฒน์พิบูลย์ (2545: 25-26) กล่าวว่า ในการสื่อสารนั้น ปัจจัยที่ควรคำนึงเพื่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสื่อสารเลยทีเดียวนั้น คือ ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร โดยเฉพาะผู้รับสาร ถือได้ว่าเป็นตัวกำหนดความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ของการสื่อสารเลยทีเดียวนั้น เพราะถ้าผู้รับสารเข้าใจ

สารที่ผู้ส่งสารส่งมาก็สามารถถือได้ว่าการสื่อสารนั้น ประสบความสำเร็จ ตรงกันข้ามหากผู้รับสารไม่เข้าใจสารของผู้ส่งสาร ถือได้ว่าการสื่อสารนั้น ล้มเหลว ดังนั้น ในการสื่อสารแต่ละครั้งจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่ง ที่ควรจะเตรียมสารและเตรียมสื่อ ให้เหมาะสมกับผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการสื่อสารที่ตั้งไว้ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ในการให้ข่าวสาร เพื่อให้ความรู้หรือการศึกษา เพื่อชักจูงใจ หรือให้ความบันเทิง

Katz, Blumber and Gurevitch. (1973 อ้างใน พิระ จิระโสภณ, 2541: 634-635) กล่าวว่า เพื่อสามารถเตรียมสารและสื่อให้เหมาะสมกับผู้รับสาร จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องทำการวิเคราะห์ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย ปัจจัยที่ควรคำนึงถึงสำหรับการวิเคราะห์ผู้รับสาร ได้แก่

ความต้องการของผู้รับสาร

โดยทั่วไปแล้วของแต่ละบุคคลนั้นจะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ประกอบด้วย

1. ต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตน
2. ต้องการข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทศนคติค่านิยมของตน
3. ต้องการประสบการณ์ใหม่
4. ต้องการความสะดวก และรวดเร็วในการรับสาร

ความแตกต่างของผู้รับสาร

1. อายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม บุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารต่างจากบุคคล ที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไป เมื่อคนมีอายุมากขึ้น โดยทั่วไปแล้วคนที่มีอายุน้อยมักมีความคิดเสรีนิยม ยึดถืออุดมการณ์ใญ่ร้อน และมองโลกในแง่ดี มากกว่าคนที่มีความสูง สำหรับคนที่มีความสูงมักอนุรักษนิยมยึดถือการปฏิบัติ ระมัดระวังและมองโลกในแง่ร้ายมากกว่าคนที่มีความสูง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากคนที่มีความสูง มากมักมีประสบการณ์ชีวิตซึ่งเคยผ่านยุคปัญหาต่างๆ ตลอดจนมีความผูกพันที่ยาวนาน และมีผลประโยชน์ในสังคมมากกว่าคนที่มีความสูงน้อยกว่าคนนั้น โดยปกติแล้วคนที่มีความสูงต่างกันมักมีความต้องการในสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน มีความสนใจในข่าวสารที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นอายุ จึงน่าจะเป็นตัวกำหนดทัศนคติพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และความพึงพอใจ ในการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน

2. เพศ ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย การวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมาก ในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรม ของคนทั้งสองเพศไว้แตกต่างกัน ผู้หญิงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน หรือเจ้าอารมณ์ถูกชักจูง ได้ง่าย และหยิ่งถึงจิตใจของคนได้ดีกว่าผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายใช้เหตุผลและจดจำข่าวสารได้ มากกว่าผู้หญิง

3. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ ตลอดจนภูมิหลังครอบครัว ทำให้คนมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีทัศนคติค่านิยม และเป้าหมาย ที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมของผู้รับสาร

4. การศึกษา เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่ได้รับ การศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกรู้คิด อุดมการณ์และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูง หรือ มีความรู้ดีจะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดีทั้งนี้เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง สามารถเข้าใจสารได้ดีแต่คนเหล่านี้มักจะเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ สารที่ไม่มีความหลักฐาน หรือเหตุผลสนับสนุนเพียงพอจะถูกโต้แย้งจากคนเหล่านั้น ดังนั้น ผู้ส่งสาร จึงตระหนักและระมัดระวังว่าในการให้ข่าวสารนั้น ผู้รับสารมีการศึกษาอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้เสนอข่าวสาร คำแนะนำ และบริการ ให้เหมาะสมกับผู้รับสาร

ความตั้งใจและประสบการณ์

ในขณะที่ตั้งใจจะช่วยให้บุคคลรับรู้ข่าวสาร ได้ดีกว่า ดังคำกล่าวที่ว่าเราเห็นในสิ่งที่อยากเห็น และได้ยินในสิ่งที่เราต้องการ ได้ยิน ดังนั้น ความตั้งใจ และประสบการณ์เดิมของผู้รับสารจึงมีความสำคัญต่อการรับข่าวสารเช่นกัน

ความคาดหวังและความพึงพอใจ

ความคาดหวังเป็นความรู้สึกที่สะท้อนให้เห็นถึง ความต้องการของคนในการที่จะตีความ ต่อสภาพแวดล้อมเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ ส่วนความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสาร คือ ความพึงพอใจในข่าวสารที่ได้รับ (Information Satisfaction) เพราะข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับนั้น ผู้รับสารสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ และการปฏิบัติงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ดังนั้นผู้ส่งสารจึงควรคำนึงถึงข่าวสารต่างๆ ว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสารและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับสารได้

กาญจนา แก้วเทพ (2541 อ้างใน วิมลพรรณ อาภาเวท และ กฤษณ์ท แสันทวี, 2552: 16-17) ได้กล่าวถึงแนวทางการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารไว้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์แบบแผนการใช้และความพึงพอใจของผู้รับสารนั้นอาจถือได้ว่าเป็นความรู้แบบหนึ่งของการศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อ (functionalism) เพียงแต่ว่า แทนที่จะตอบคำถามว่าสื่อมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร ได้เปลี่ยนมาเป็นมุมมองด้านปัจเจกบุคคลว่า แต่ละคนใช้สื่อเพื่อทำหน้าที่อะไรบ้าง โดยมักเรียกผู้รับสารว่า user แทนการเรียกว่า receiver หรือ audience

2. แนวคิดหลักของการวิเคราะห์การใช้และความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อสื่อว่าการเปิดรับสารของผู้รับสารนั้นมีความตั้งใจที่จะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เพื่ออาชีพการงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อ เพื่อควบคุมสถานการณ์ เพื่อเตรียมพร้อม สำหรับลงมือทำ เป็นต้น และเมื่อมีความตั้งใจแน่อนแล้ว การเข้าไปใช้สื่อจึงมิใช่กิจกรรมที่กระทำไปตามยถากรรมหรือไร้เป้าหมาย หากเป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายที่แน่นอน รวมถึงภายใต้สภาวะการณ์แสวงหาข่าวสารที่สื่อมีให้ทางเลือกเดียวของบุคคล

Rosengren (1985 อ้างใน สุมณรัตน์ ปานรัตน์, 2553: 19) กล่าวว่า ประโยชน์ (uses) ความพึงพอใจ (gratification) ในแง่ที่ประโยชน์สามารถนำไปสู่ความพึงพอใจก็อาจได้รับประโยชน์ เพราะฉะนั้นในการวิจัยอาจจะศึกษาเฉพาะตัวหนึ่งตัวใด โดยมีเป้าหมายถึงทั้งสองตัวก็ได้

Palmgreen and Rayburn (1985 อ้างใน บวรพันธ์ เพ็ชรสิงห์, 2549: 39-40) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจสามารถตีความหมายได้ 2 ประเด็นคือ

1. ความพึงพอใจที่บุคคลแสวงหาจากสื่อ (gratification sought) เป็นการมองในแง่ผลจากความเชื่อ ความคาดหวังของบุคคลตลอดจนการประเมินค่าเกี่ยวกับความพึงพอใจที่สื่อจะพึงให้ได้อันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้บุคคลเปิดรับสื่อ

2. ความพึงพอใจที่บุคคลได้รับจากสื่อ (gratification obtained) เป็นการมองในแง่ผลที่บุคคลได้รับหลังจากการเปิดรับสื่อหรือเนื้อหาของสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งจะย้อนกลับไปสนับสนุนหรือเปลี่ยนแปลงตามความเชื่อเดิม

การเลือกใช้สื่อเพื่อความพึงพอใจ อาจขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์ในการตอบสนองความต้องการซึ่ง Berger (1982 อ้างใน สุมณรัตน์ ปานรัตน์, 2553: 19-20) ได้แบ่งการตอบสนองความต้องการไว้ดังนี้

1. ผู้รับสารเป็นผู้แสวงหาข่าวสารและมีความกระตือรือร้น
2. ผู้รับสารเลือกใช้สื่ออย่างมีเป้าหมาย
3. สื่อแต่ละชนิดมีการแข่งขันในการตอบสนองความพึงพอใจ
4. สภาพแวดล้อมของผู้รับสารจะเป็นตัวกำหนดความต้องการ และโอกาสในการเปิดรับสื่อ
5. การเปิดรับสื่อสามารถตอบสนองความพึงพอใจในระดับต่างๆ
6. เนื้อหาของสื่อจะไม่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้รับสารได้คงที่หรือถูกต้องสมบูรณ์เสมอไป
7. ลักษณะโครงสร้างพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมของสื่ออาจจะสนองความต้องการและความพึงพอใจแตกต่างกันในแต่ละช่วงของเหตุการณ์เวลา
8. ความพึงพอใจของผู้รับสารจากการเปิดรับสื่อ เนื้อหาสาระของสื่อ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์และเวลาขณะเปิดรับสื่อ

เสรี วงษ์มณฑา (2545: 6) ได้ทำการศึกษาสื่อมวลชนตามแนวของทฤษฎีการใช้สื่อ เพื่อประโยชน์และความพึงพอใจมีข้อสรุปที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ดังนี้

1. มนุษย์จึงใจ และแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกขังเยียดให้อ่าน ดู หรือฟัง มนุษย์มีการเลือก และการหลบหนีข่าวสารได้ถ้าต้องการ
2. การใช้สื่อมวลชนของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมาย (goal - directed)
3. สื่อสารมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่นๆ อีกหลายอย่าง ที่อาจตอบสนองความต้องการรับรู้ของมนุษย์
4. มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตัวเอง จากความสนใจ แรงจูงใจที่เกิดขึ้น ในกรณีต่างๆ กัน

Wenner (1982 อ้างใน มลฤดา โรจน์วัฒนบุลย์, 2545: 28-29) ได้ทำการรวบรวมผลงานวิจัยที่มีผู้สร้างออกมาเป็นแผนที่แสดงความพึงพอใจในการบริโภคข่าวสาร (media news gratification map) โดยได้แบ่งความพึงพอใจออกเป็นกลุ่มๆ คือ

1. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ข้อมูล (orientational gratification) ใช้เพื่ออ้างอิงและเพื่อเป็นแรงเสริมในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม รูปแบบความต้องการที่แสดงออกมา ได้แก่ การติดตามข่าวสาร (surveillance) การได้มาซึ่งข้อมูล เพื่อช่วยในการตัดสินใจ (decision utility) หรือเพื่อช่วยในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (vote guidance)

2. เป็นการใช้ข่าวสารซึ่งรับรู้จากข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกชน เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นเพื่อการชักจูงใจ เป็นต้น

3. กระบวนการใช้ประโยชน์จากข่าวสาร เพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล (para-social gratification) เพื่ออ้างอิงผ่านตัวบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับสื่อหรือปรากฏในเนื้อหาของสื่อ เช่น การยึดถือ หรือการชื่นชมผู้อ่านข่าวเป็นแบบอย่างในทางพฤติกรรม

4. หมายถึงการให้ประโยชน์ของข่าวสารในการลด หรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ (para-orientational gratification) เพื่อปกป้องตัวเอง เช่น การใช้เวลาให้หมดไปเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงพอใจอย่างอื่น

การจัดตัวแปรคาดหวังผลตอบแทนความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อของ Wenner สรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการหรือความคาดหวังที่จะติดตามข่าวสาร
2. ความต้องการหรือความคาดหวังในเรื่องความเพลิดเพลินในแง่ของการลดความตึงเครียดหรือการผ่อนคลายทางอารมณ์
3. ความต้องการหรือความคาดหวังที่จะได้รับการสนับสนุนทางความคิดหรือเสริมข้อความเชื่อ
4. ความต้องการหรือความคาดหวังที่จะได้ข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการแนะนำพฤติกรรม และเพื่อช่วยในการตัดสินใจ และปฏิบัติ
5. ความต้องการหรือความคาดหวังที่จะได้ข้อมูลที่ใช้ในการพบปะติดต่อกับผู้อื่น

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2553: ระบบออนไลน์) กล่าวถึง ทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจในการใช้สื่อ ว่ามนุษย์มีเหตุผลการบริโภคสื่อโดยเกิดจากหลายประการ ดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานเกิดจากสังคมและจิตวิทยา
2. ผู้ชมหรือผู้ฟังเองเป็นฝ่ายรุก (active) ในการแสวงหาสื่อต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ
3. สื่อต่างๆ เกิดการแข่งขันกันที่จะตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้รับสารแต่ละกลุ่มแต่ละบุคคล

4. การใช้สื่อมีเป้าหมาย (goal oriented) โดยเป้าหมายหลักในการใช้หรือบริโภคสื่อต่างๆ ได้แก่

- การหลีกเลี่ยงปัญหาและเพื่อผ่อนคลายอารมณ์
 - สร้างความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและแสวงหาข้อมูลในการสนทนา
 - เพื่อแสวงหาความจริงและสร้างความมั่นใจและความเข้าใจแก่ตัวผู้รับสาร
 - เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวสาร
 - เพื่อความบันเทิง ความสนุกสนาน สนุกสนานทางวัฒนธรรม เต็มเต็มเวลา
- ปลดปล่อยอารมณ์ หรือปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ

- สร้างความเป็นเจ้าของ เชื่อมโยงสร้างความผูกพันกับครอบครัว เพื่อน และสังคม

- สนองความต้องการต่างๆ เช่น ความต้องการด้านความรู้ความเข้าใจ ความต้องการทางอารมณ์ ความเพลิดเพลิน ความรู้สึก สนองความต้องการด้านการยอมรับเชื่อถือสถานะและระดับ สนองความต้องการทางสังคม ครอบครัว และเพื่อน สนองความต้องการเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่มี เป็นต้น

ซึ่ง ในทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจในการใช้สื่อนี้ กล่าวถึงจุดบกพร่องหรือปัญหาจากการตัดสินใจด้วยความพึงพอใจในการใช้สื่อตามทฤษฎี ได้แก่

1. ธรรมชาติการวิจัยและการรวบรวมข้อมูลที่เป็นมาของทฤษฎีไม่ค่อยชัดเจน ไม่ค่อยมีน้ำหนักด้าน concept หลัก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมากกว่า
2. แท้ที่จริงแล้วคนอาจไม่ได้มีอิสระในการเลือกชมและฟังสื่ออย่างแท้จริง
3. เป็นการพิจารณาเฉพาะเรื่องส่วนบุคคล แต่ไม่ได้พิจารณาโครงสร้างทางสังคมและตำแหน่งของสื่อในโครงสร้าง

4. คนอาจบริโภคสื่อเพราะนิสัย (habit) ทั้งที่จริงแล้ว สื่อประเภคนั้นอาจไม่มีคุณภาพหรือไม่น่าสนใจ

5. ขาดเหตุผลด้านการใช้สื่อเพื่อกิจกรรมทางการเมืองหรือการสร้างเครือข่ายทางสังคม

แนวคิดด้านการสื่อสาร กับการพัฒนาการเกษตร

ปรมะ สตะเวทิน (2539 อ้างใน บวรพันธ์ เพ็ชรสิงห์, 2549: 26-28) กล่าวว่า การสื่อสารมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสังคม การสื่อสารเป็นสายใยของสังคม และเป็นส่วนประกอบของกระบวนการทางสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้น อาศัยการสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญ หากปราศจากการสื่อสาร สมาชิกของสังคมก็ไม่สามารถ รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาและย่อมไม่สามารถเปลี่ยนเป็นคนที่ทันสมัยได้ สังคมโดย ส่วนรวมก็ไม่อาจจะพัฒนาได้ในขณะที่สังคมกำลังอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการ พัฒนานั้น การ สื่อสารจะถูกนำมาใช้เพื่อการส่งเสริมและขยายการพัฒนาตลอดจนทำให้งานพัฒนาดำเนินไปได้อย่าง สะดวก การสื่อสาร จะทำหน้าที่เป็นกลไกสังคมที่จะผลักดันสังคมให้พัฒนาไปตามที่ได้ ตั้งเป้าหมายไว้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาอาชวะ การพัฒนาเกษตรกรรมจากวิธีดั้งเดิมมาเป็น การใช้วิธีการสมัยใหม่

ประเทศไทยซึ่งเป็นเช่นเดียวกับประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ที่พบว่าปัญหา การเกษตรเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ในขณะที่คนส่วนมากต้องพึ่งพิงผลผลิตทางการเกษตร และใช้ภาคเกษตรเป็นแหล่งประกอบอาชีพหลัก ดังนั้นการใช้การสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเกษตร จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะ เป็นส่วนเชื่อมระหว่างแหล่งวิทยาการที่เป็นหน่วยงานมุ่งค้นคว้าวิจัย ความก้าวหน้าในการพัฒนาการเกษตรกับเกษตรกรซึ่งเป็นผู้ที่จะนำวิทยาการเหล่านั้นไปสู่การ ปฏิบัติเพื่อผลให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้นหรือลดต้นทุนการผลิตโดยรวมถึงการพัฒนาคุณภาพของ ผลผลิต

Herbert F. Lionberger and Paul H. Gwin (1982 อ้างใน พจนารถ รอดอ่อง, 2550: 11) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเกษตร โดยแยกสังคมออกเป็น 4 ระบบย่อย ได้แก่ ระบบของนักวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ระบบของนักส่งเสริม และระบบของผู้ใช้ (เกษตรกร) ซึ่ง แต่ละระบบย่อยต่างมีหน้าที่ต้องปฏิบัติ เช่น นักวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์จะเป็นผู้ประดิษฐ์ นักวิทยาศาสตร์ประยุกต์จะเป็นผู้ทดสอบความเหมาะสมว่าวิทยาการที่ค้นพบนั้นสามารถนำไปใช้ ในสภาพท้องถิ่นได้หรือไม่ และผลเป็นที่พึงพอใจมากน้อยเพียงไร จากนั้นนักส่งเสริมจะเป็นผู้นำ วิทยาการดังกล่าวมาเผยแพร่แก่เกษตรกร โดยการให้ข่าวสารและชักจูงใจ รวมทั้งการผสมผสาน การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อแก่การใช้นวัตกรรมที่เผยแพร่แนะนำนั้น พร้อมกับการให้แรงเสริมเพื่อให้ ผู้ใช้ตัดสินใจใช้ นวัตกรรมนั้นต่อไป โดยมีนโยบายทำการควบคุมกำกับการให้หน้าที่ดังกล่าว ดำเนินไปอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน โดยได้มีการตั้งข้อสังเกตว่า ขั้นตอนการพัฒนาเริ่มจากการ

พัฒนาความรู้วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ไปสู่ขั้นสุดท้ายที่ผู้ใช้หรือเกษตรกรได้นำวิทยาการนั้นไปใช้ในสภาพของตน สิ่งสำคัญที่ได้มีการเสนอแนะในการศึกษาก็คือ ผู้ทำงานในระบบวิจัยและส่งเสริมจะต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถของเกษตรกรและให้ความสำคัญแก่เทคโนโลยีพื้นบ้าน เพื่อให้การสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเกษตรนั้นบรรลุผล

การสื่อสารพัฒนาการเกษตรนั้นมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรหรือผู้รับสาร ด้วยการแนะนำวิทยาการด้านการเกษตรใหม่ๆ ที่เหมาะสมให้กับเกษตรกรได้รับรู้และได้นำไปขบคิด
2. เพื่อให้มีความเคลื่อนไหวของข่าวสารทางด้านการเกษตร เป็นการรายงานความก้าวหน้าหรือความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการและการตลาดให้เกษตรกรได้รับทราบอันจะเป็นประโยชน์ต่อการติดตามวิทยาการสมัยใหม่และการค้าผลผลิตด้านการเกษตรของเกษตรกร
3. เพื่อแนะนำส่งเสริมการพัฒนาการผลิตทางด้านการเกษตร เป็นการแนะนำส่งเสริมวิทยาการสมัยใหม่โดยมุ่งใจให้เกษตรกรเกิดความรู้สึกรู้สึกต้องการทดลองใช้วิทยาการสมัยใหม่
4. เพื่อกระตุ้น และสนับสนุนให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิต โดยการนำศักยภาพที่มีอยู่ในตัวออกมาใช้เพื่อการพัฒนาการผลิต เป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรได้มองเห็นบทบาทและความสามารถที่ซ่อนอยู่ในตัวเกษตรกรที่สมควรนำออกมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมในด้านการผลิต
5. เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่เกษตรกรในการเสริมสร้างความเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ โดยรู้จักปัญหาความต้องการที่แท้จริงอันเป็นผลให้มีการพัฒนาการผลิตได้ตรงตามความต้องการ เป็นลักษณะของการรายงานข้อมูลต่างๆ ด้านการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรได้รับข้อมูลนั้นหรือเรื่องราวนั้น อาจเป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป
6. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารต่างๆ ทั้งในชุมชนและต่างชุมชน โดยการทำให้เกษตรกรได้รับรู้เรื่องราวหรือวิทยาการที่อาจจะเป็นประโยชน์และเหมาะสมแก่ระดับการพัฒนาในสภาพสังคมที่ไม่แตกต่างกันมากนัก
7. เพื่อจัดสร้างบรรยากาศให้เกษตรกรได้มีโอกาสในการพัฒนาปัญหา ความรอบรู้และความสามารถ โดยรู้จักปฏิบัติคนให้มีค่าทางเศรษฐกิจและสังคม วิธีการทำงาน ศิลปะในการครองชีพและสังคม

8. เพื่อช่วยให้การดำรงชีพของเกษตรกรเป็นไปตามมาตรฐาน โดยการทำให้เกิดการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรทั้งในด้านการประกอบอาชีพและการดำรงชีพเป็นไปตามมาตรฐาน เพราะสื่อมวลชนเป็นส่วนเชื่อมสำคัญที่จะก่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการดำรงชีพ

9. เพื่อช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกษตรกรมีโลกทัศน์ทางการเกษตรที่กว้างขวางขึ้น

10. เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นอยู่และอาชีพ ความอิสระและพึ่งตนเอง มีความรักต่อถิ่นที่อยู่และประเทศชาติอันจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง

11. เพื่อช่วยให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสื่อมวลชนจะช่วยให้เกษตรกรได้รับรู้และเข้าใจความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประเภทและรูปแบบของการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร

การปฏิบัติงานทางด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อมาสนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตรในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้และเทคโนโลยีอาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น งานประชาสัมพันธ์ การณรงค์ การถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ชาวบ้านหรือ การแต่งข่าวสารต่างๆ ที่จำเป็นซึ่งมีประเภทและรูปแบบของการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร ดังนี้

การสื่อสารกับเกษตรกรเป็นรายบุคคล เป็นการติดต่อสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้ส่งสาร คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนาการกับเกษตรกรแต่ละคนมีรูปแบบที่สำคัญคือ

1. การเขียนเขียนเพื่อแนะนำเกษตรกรที่ไร่นาและที่บ้าน
2. การที่เกษตรกรมาขอคำแนะนำยังที่ทำการหรือสำนักงาน
3. การที่เกษตรกรจดหมายมาสอบถาม

การติดต่อในลักษณะนี้สามารถให้ข่าวสารแก่เกษตรกรได้มาก สามารถทราบปฏิกิริยาได้ตอบจากเกษตรกรได้ทันทีสามารถชักจูงและโน้มน้าวใจเกษตรกรให้คล้อยตามได้ แต่มีข้อจำกัดคือ ผู้ส่งสารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ รวมทั้งยังทำให้สูญเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก

1. การสื่อสารกับเกษตรกรแบบกลุ่ม เป็นการสื่อสารโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือพัฒนาการทำการสื่อสารกับเกษตรกรหลายๆ รายพร้อมกันโดยการอภิปรายพูดคุยกับเกษตรกรจำนวนมากเพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่มคนที่มาพบกันมีรูปแบบที่สำคัญ คือ

2. การประชุม
3. การฝึกอบรม
4. การบรรยาย
5. การทัศนศึกษา
6. การสาธิตวิธี
7. การสาธิตผล

การติดต่อในลักษณะนี้มีข้อดีในการส่งข่าวสารถึงบุคคลหลายคนในคราวเดียวกัน และทำให้ทราบปฏิกิริยาได้ตอบ รวมทั้งยังใช้กลุ่มเป็นแรงหนุนในการชักจูงใจ แต่มีข้อจำกัดคือ ถ้ากลุ่มขนาดใหญ่ขึ้นจะทำให้ลดประสิทธิภาพของการสื่อสารลง โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีความแตกต่างกันมาก

2. การสื่อสารมวลชนด้านการเกษตร เป็นการสื่อสารที่อาศัยสื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาการเกษตรไปสู่เกษตรกรส่วนรวมมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียวมีรูปแบบที่สำคัญ คือ

- 2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นปลิว แผ่นพับ ข่าวสั้น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
- 2.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ
- 2.3 สื่อประเภทกิจกรรม เช่น นิทรรศการ การสาธิต การประกวด ฯลฯ

นอกจากการพิจารณาในเรื่องการกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมาย บุคคลเป้าหมาย เนื้อหา สาร สิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีการเรียนรู้ความต้องการและเวลาในการดำเนินการใช้สื่อนั้น การเลือกสื่อและยุทธวิธีการใช้สื่อก็มีความสำคัญในการที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อเลือกวิธีการสื่อสารซึ่งสื่อที่นำมาใช้มากกว่า 1 อย่างขึ้นไปหรือที่เรียกว่า “สื่อผสม” ซึ่งถ้าเป็นกรณีนี้แล้วควรมีการกำหนดด้วยว่าสื่อแต่ละชนิดจะมีเนื้อหาครอบคลุมไปถึงหัวข้อใดบ้างและจะมีวิธีการใช้ร่วมกันอย่างไร

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2545: 9) กล่าวว่า การสื่อสารจะมีประสิทธิผลมากขึ้นถ้าเราเข้าใจว่า บริบทมีผลหรืออิทธิพลอย่างไรต่อการสื่อสาร การสื่อสารทุกชนิด ทุกประเภทจะเกิดขึ้นภายใต้ 5 บริบท ดังนี้ บริบททางจิตวิทยา ความสัมพันธ์ สถานการณ์ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม นอกจากนี้การสื่อสารยังเป็นกระบวนการ (process) ที่ประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 ประการ คือ ดำเนินไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง ไม่ได้เกิดขึ้นมาโดดๆ และหยุดนิ่ง (ongoing overtime) โดยสภาพการณ์จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปเรื่อยๆ (continually changing) ย้อนกลับไปได้ (irreversible) ไม่สามารถทำซ้ำได้ (unrepeatable) และเป็นการสะสม (cumulative)

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดควรมีลักษณะดังนี้ มีความน่าเชื่อถือ มีความเหมาะสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีความสม่ำเสมอต่อเนื่อง มีมารยาทและถูกกาลเทศะ มีความรอบคอบ เหมาะสมในการสื่อสาร มีความน่าสนใจ มีความสามารถในการทำให้ผู้รับสารประทับใจและเห็นด้วยในเหตุผล มีความเหมาะสมของการใช้ช่องทางการสื่อสาร มีการประเมินความสามารถของผู้รับสารในการรับสาร มีความสามารถในการทำให้ผู้รับสารรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับ มีความชัดเจนแจ่มแจ้ง มีความกระชับของเรื่องที่ต้องการสื่อสาร มีความสมบูรณ์ในการสื่อสาร ความถูกต้อง และมีความเป็นรูปธรรมในการสื่อสาร (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2545ข: 3)

การใช้สื่อประเภทต่างๆ ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์ การทำสวนยาง

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง มีรูปแบบการถ่ายทอดข่าวสารเทคโนโลยีและแนวความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรสวนยางพาราที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชาวเกษตรกร หลากหลายประเภท ดังนี้

การให้การอบรมและถ่ายทอดความรู้โดยตรงจากพนักงานของทางหน่วยงาน

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางและศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางของแต่ละจังหวัดจะมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เรียกว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยาง ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตรสวนยางพาราให้แก่เกษตรกร รวมทั้งช่วยเหลือชาวเกษตรกรในด้านบำรุงรักษาสวนยางพาราและการดำเนินการ โครงการต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางเกษตรกรชาวสวนยาง

ภาพ 3 พนักงานสงเคราะห์ส่วนบางในการให้ความรู้แก่เกษตรกร
ที่มา: สิทธิชัย สิทธิช่วยสงค์ (2555: ระบบออนไลน์)

เรื่องของจำนวนเจ้าหน้าที่พนักงานสงเคราะห์ส่วนบางที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารในแต่ละจังหวัดนั้น จะมีการจัดสรรปริมาณเจ้าหน้าที่ตามโครงสร้างของหน่วยงานกองทุนสงเคราะห์ส่วนบางในแต่ละจังหวัด และจำนวนของพื้นที่เพาะปลูกยางพาราในจังหวัดนั้น ว่ามีปริมาณพื้นที่เท่าไร และหน่วยงานสามารถขยายโครงสร้างเพื่อเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือเกษตรกรมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

กลุ่มเป้าหมายของ การให้การอบรมและถ่ายทอดความรู้โดยตรงจากพนักงานของทางหน่วยงาน คือเกษตรกรในพื้นที่ต่างๆที่ทางหน่วยงานรับผิดชอบ ซึ่งเกษตรกรแต่ละพื้นที่จะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วนจากการอบรมของเจ้าหน้าที่และสามารถซักถามปัญหาและเสนอแนะข้อมูลได้

การให้ข้อมูลโดยตรงจากทางสำนักงานจังหวัด

ในกรณีที่เกษตรกรเข้ามาขอคำปรึกษาโดยตรงจากทางหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานจะคอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำสวนยางพาราและข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรชาวสวนยาง นอกจากนั้นภายในสำนักงานของแต่ละจังหวัด จะมีข้อมูลข่าวสารต่างๆในลักษณะของบอร์ดให้ความรู้ เช่น ราคายางพาราของวันในแต่ละประเภท จำนวนเกษตรกรในโครงการ ข่าวสารด้านการเกษตร เป็นต้น

ภาพ 4 ตัวอย่างอาคารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัด
ที่มา: สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2555: ระบบออนไลน์)

กลุ่มเป้าหมายของการให้ข้อมูลโดยตรงจากทางสำนักงานจังหวัด คือ เกษตรกร หรือผู้สนใจที่จะปลูกยางพาราที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงที่สามารถเดินทางมาเพื่อรับข้อมูลและคำปรึกษาจากทางหน่วยงานได้โดยตรง ข้อมูลที่ได้รับจะมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้รับข้อมูลซึ่งเป็นเกษตรกรสามารถได้ตอบกับผู้ส่งสารนั้นคือเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยงาน และสามารถสอบถามข้อมูลที่ต้องการได้อย่างตรงประเด็นที่สุด

การจัดงานนิทรรศการด้านเกษตรสวนยางพารา

วัตถุประสงค์ในการจัดงานนิทรรศการด้านเกษตรสวนยางพาราของทางหน่วยงาน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในด้านการเกษตรยางพาราให้แก่ผู้สนใจหรือเกษตรกรผู้ทำสวนยางได้เพิ่มความรู้และทักษะให้มากยิ่งขึ้น ในงานนิทรรศการจะมีบอร์ด จัดแสดงผลงาน บอร์ดข่าวสาร และความรู้ อุปกรณ์ในการทำสวนยางพารา และนอกจากนั้นยังมีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เรื่องของยางพารา การปลูก การกรีดยาง การดูแลต้นยาง เป็นต้น

ภาพ 5 การจัดนิทรรศการขยายพาราของหน่วยงาน สทศ.

ที่มา: สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2555: ระบบออนไลน์)

กลุ่มเป้าหมายของการจัดงานนิทรรศการด้านเกษตรสวนยางพารา ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางนั้น คือผู้ที่สนใจในเรื่องของยางพารารวมทั้งเกษตรกรและชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงที่มาร่วมงาน โดยสื่อต่างๆ หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานทำการส่งข้อมูลไปยังผู้รับสารให้ได้รับประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารนั้นๆ

สื่อสิ่งพิมพ์

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมีการกระจายข่าวสารในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ของทางหน่วยงานของ สทศ. เองและหน่วยงานอื่นๆ ผู้เกี่ยวข้องด้านยางพารา มากมาย อาทิ เอกสารคำแนะนำ วารสาร หนังสือพิมพ์ โบรชัวร์ เป็นต้น โดยสำนักงานส่วนกลางของหน่วยงานและหน่วยงานอื่นๆ ผู้เกี่ยวข้องด้านยางพาราจะเป็นผู้ผลิตและแจกจ่ายให้แก่หน่วยงานของจังหวัดในการนำไปประกอบการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจ

ภาพ 6 สื่อสิ่งพิมพ์ของทาง สทศ. และหน่วยงานผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้สำหรับถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร

กลุ่มเป้าหมายของ สื่อสิ่งพิมพ์ คือผู้ที่สนใจในการปลูกยางพารา สามารถรับเอกสารต่างๆ ได้จากทางสำนักงานประจำจังหวัดของหน่วยงาน หรือจากงานนิทรรศการด้านยางพาราต่างๆ ของหน่วยงาน เป็นต้น

จากทางเว็บไซต์ของทางหน่วยงาน

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง มีช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารทางสื่ออินเทอร์เน็ต คือเว็บไซต์ของหน่วยงาน www.rubber.co.th มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สนใจยางพาราสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารทางด้านการเกษตร ราคายาง การจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

ภาพ 7 หน้าเว็บไซต์ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
ที่มา: สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2555: ระบบออนไลน์)

กลุ่มเป้าหมายทางเว็บไซต์ของหน่วยงานคือผู้สนใจข่าวสารด้านยางพาราหรือเกษตรกรที่มีการใช้สื่อประเภทอินเทอร์เน็ต สามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อหาข่าวสารและความรู้ด้านยางพาราได้อย่างอิสระ และสามารถซักถามข้อสงสัยหรือเสนอแนะข้อคิดเห็นในกระดานความคิดเห็นของเว็บไซต์เอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนาวัลย์ ตรีนุสนธ์ (2543: 56) ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ปัญหาและความต้องการทางด้านสื่อของเกษตรกรในจังหวัดกระบี่” พบว่า สื่อที่เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุด คือ โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ป้ายประกาศ การสาธิตประกอบของจริง ทักษะศึกษา และคู่มือ สำหรับสื่อที่เกษตรกรต้องการปานกลาง ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ โปสเตอร์ ภาพพลิก หอกระจายข่าว เอกสารเผยแพร่ สไลด์ ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และของจำลอง

ธัญญา โพธานันท์ (2539: 158) ศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของพนักงานบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) จากสื่อประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร พบว่า พนักงานมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มากที่สุด และมีความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการมากที่สุด พนักงานมีการใช้ประโยชน์จากความทันต่อเหตุการณ์ทำให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวในบริษัทมากที่สุด พนักงานมีความพึงพอใจในสื่อวารสารประชาสัมพันธ์มากที่สุด และพอใจในเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ทำให้ได้รับความรู้มากขึ้น สำหรับพนักงานที่มีเพศ อายุ อายุการทำงานต่างกัน มีการเปิดรับสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในสื่อที่ได้รับไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานที่มีการศึกษาและประเภทพนักงานต่างกัน มีการเปิดรับสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในสื่อต่างๆ แตกต่างกัน และการเปิดรับสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ภายในมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในสื่อดังกล่าว

รุจิรา ปัทมานุช (2539: 88-92) ศึกษาเรื่อง การรับข่าวสารจากสื่อของชาวไทยภูเขาบ้านห้วยน้ำค้าง ตำบลกึ่งช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 11 ไร่ ต่อครอบครัว รายได้เฉลี่ย 8,146 บาท โดยมีความต้องการในการรับข่าวสารด้านการเกษตรเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ข่าวสารตลาดการเกษตร ข่าวสารส่วนราชการ ตามลำดับ สื่อที่มีระดับความเข้าใจมากที่สุด ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน การประชุม สื่อที่มีระดับความเข้าใจน้อยที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่เอกชน สำหรับสื่อที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน หอกระจายข่าว การประชุม วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ สื่อที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่เอกชน สื่อที่มีระดับปัญหามากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่เอกชน และ สื่อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด ได้แก่ การประชุม ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน และวิทยุกระจายเสียง ตามลำดับ

วชิรา วชิรจิตพิงค์ (2550: 69-72) ศึกษาเรื่อง บทบาทของสื่อในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร : กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินป่าจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรเห็นว่าสื่อทุกประเภท ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อกลุ่ม และสื่อบุคคล มีบทบาทในการ

ให้ความรู้ และวิทยุเป็นสื่อมวลชนที่เกษตรกรมีพฤติกรรมการเปิดรับมากที่สุด คือมีระยะเวลาและความถี่ในการเปิดรับมากกว่าสื่ออื่นๆ แต่ไม่มีบทบาทในการเปลี่ยนทัศนคติ เปลี่ยนพฤติกรรม และไม่มุ่งหวังในอาชีพให้แก่เกษตรกรที่ได้รับสื่อ เนื่องจากสารที่เกษตรกรรับจากสื่อวิทยุเกี่ยวข้องกับพัฒนาอาชีพเกษตรกร ในขณะที่สื่อกลุ่มประเภทการฝึกอบรม เป็นสื่อที่มีบทบาทครบทุกด้าน คือ สามารถให้ความรู้ เปลี่ยนทัศนคติ เปลี่ยนพฤติกรรม และสร้างความมุ่งหวังในอาชีพใหม่ให้แก่เกษตรกรที่ได้รับสื่อ จากการวิจัยพบว่าสื่อที่มีบทบาทในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร คือ สื่อบุคคล ประเภทเจ้าหน้าที่ปฎิรูปที่ดิน โดยมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ความรู้ การจัดหาแหล่งเงินทุน การจัดหาตลาด

ขวัญเมือง ศิลลา (2550: 163-166) ศึกษาเรื่อง ประเภทของสื่อ พฤติกรรมการเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า

1. ประเภทของสื่อมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติของเกษตรกร
2. ประเภทของสื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจที่เกษตรกรเปิดรับมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติ
3. เพศ อายุ อาชีพทางการเกษตรและการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติแตกต่างกัน
4. ระดับการศึกษา อาชีพทางการเกษตรและการถือครองที่ดินแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติที่ได้รับแตกต่างกัน
5. อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพทางการเกษตร และการถือครองที่ดินแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์ในข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติที่แตกต่างกัน
6. การเปิดรับข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติ โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกและเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
7. การเปิดรับข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ในข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติ โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกและมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
8. ความพึงพอใจในข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ในข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติ โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกและมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ฐิตินันท์ คชนิล (2551: 81-83) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยางพาราของเกษตรกร ในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางมี จำนวนแรงงานเฉลี่ย 3.62 คน มี รายได้ ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 54,890.73 บาท/ปี และมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 51,794.15 บาท/ปี ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรมีรายจ่ายในภาคการเกษตรเฉลี่ย 32,824.37 บาท/ปี มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 25,796.69 บาท/ปี เกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลความรู้ด้านเทคโนโลยีการปลูกยางพารา จากเกษตรกรรายอื่นหรือเพื่อนบ้านเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การปลูกยาง ปีละ 3-4 ครั้ง ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การปลูกยางปีละ 3-4 ครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การปลูกยางพารา เกษตรกรทั้งหมดได้รับพันธุ์ยางมาจากกรมวิชาการเกษตร และพันธุ์ยางที่ใช้ในการเพาะปลูก คือพันธุ์ RRIM600 การศึกษาปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยางพาราของเกษตรกรในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่ามีปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

1. จำนวนแรงงาน
2. รายจ่ายในการลงทุนทำสวนยางพาราในแต่ละปีและ
3. ทักษะของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการปลูกยางพารา

โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยางพาราของเกษตรกรคือ

1. รายจ่ายในการลงทุนทำสวนยางพาราในแต่ละปีและ
2. ทักษะของเกษตรกรต่อ เทคโนโลยีการปลูกยางพารา ส่วนตัวแปรที่มี

ความสัมพันธ์เชิงลบคือ จำนวนแรงงาน

และเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรในการนำเทคโนโลยีการปลูกยางพาราไปปฏิบัตินั้น พบว่าเกษตรกรมีปัญหาได้แก่ ปัญหาด้านขาดย ปัญหาด้านเงินทุน ปัญหาด้านการทำวัสดุดูแลยางใช้เอง ปัญหาด้านการผลิตเช่นขาดแคลนปุ๋ย ขาดแม่ลง ปัญหาด้านขาดแคลนน้ำ และปัญหาโรคพืช เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาระหว่างที่ยังไม่มีรายได้จากการกรีดยางพารา และเสนอแนะให้ เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเขาไปเยี่ยมเยียนเกษตรกรมากกว่านี้

ภาคสรุป

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่อง การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพารา ใน จังหวัดลำปาง สามารถสรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีการรับรู้เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความหมายของ การรับรู้ซึ่งมีหลากหลายคำจำกัดความ โดยรวมหมายถึง กระบวนการแปลหรือตีความหมายต่อสิ่งเร้าข่าวสารที่ผ่านอวัยวะรับสัมผัสต่างๆ เข้าไปยังสมองและตีความสิ่งเร้าหรือข่าวสารนั้น เกิดเป็นความรู้สึกซึ่งเฉพาะตัวสำหรับบุคคลนั้นๆ ซึ่ง กระบวนการรับรู้ข่าวสารของมนุษย์แบ่งเป็น 2 ส่วนคือกระบวนการรับสัมผัส (sensation) ระยะแรกนี้สิ่งเร้าจะยังไม่ถูกตีความหรือให้ความหมายใดๆ และกระบวนการรับรู้ (perception) เป็นกระบวนการนำความรู้หรือข้อมูล ข่าวสารเข้าสู่สมอง โดยผ่านอวัยวะสัมผัส เก็บรวบรวมและจดจำสิ่งต่างๆ เหล่านั้นไว้เป็นประสบการณ์ซึ่งการศึกษาทฤษฎีการรับรู้นี้มีประโยชน์ในการวิเคราะห์การรับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรเป็นอย่างมาก ในแง่ของการรับรู้ข่าวสารและนำไปสู่การเรียนรู้และปฏิบัติ

แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเป็นแนวคิดและทฤษฎีกล่าวถึง ความหมายของการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการ ถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้ส่งสาร ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้รับสาร โดยผ่านสื่อกลางเป็นตัวเชื่อมข้อมูล และก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะคติ และ พฤติกรรมของผู้รับสาร โดยการสื่อสารมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน คือ ผู้ส่งสาร (source) ข่าวสาร (message) ช่องทาง (channel) และผู้รับสาร (receiver) จึงก่อเกิดเป็นการสื่อสาร ผู้ส่งสาร ควรใช้หลักสำคัญ 7 ประการ (7 C's of Communication) รวมทั้ง อุปสรรคของการติดต่อสื่อสาร (barriers of communication) เป็นส่วนประกอบในการพัฒนาการสื่อสารให้แก่ผู้รับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้รับสารจะเลือกรับสารใด ย่อมต้องพิจารณาในกระบวนการ ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารเป็นส่วนสำคัญ องค์ประกอบในการประเมินประกอบด้วย ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ การโน้มน้าวจิตใจ ความชำนาญ มีประสบการณ์อย่างดี ชื่อสัตย์ กระตือรือร้นและรวดเร็ว

ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร ศึกษาถึง การรับสาร ซึ่งเชื่อว่า ในกระบวนการสื่อสาร ผู้รับสารมีบทบาทสำคัญมากพอๆ กับผู้ส่งสาร เพราะผู้รับสารจะกระทำอย่างตั้งใจและอย่างเลือกสรรทุกขั้นตอน และเนื่องจากในปัจจุบันมีการผลิตข่าวสารที่มากเกินไปจนเกิดความจำเอนและความสามารถในการรับข่าวสารทั้งหมด ผู้รับสารจึงต้องมีกระบวนการเลือกเปิดรับสารเพื่อแปลความหมายนั้นออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจ หรือพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการรับ

ข่าวสารของเกษตรกรในด้านการพัฒนาการเกษตรเป็นอย่างมาก สามารถเข้าใจและสร้างกระบวนการในการเปิดรับข่าวสารที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร

ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นทฤษฎีที่ชี้ให้ผู้ส่งสาร (source) ได้ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันหลายประการ เช่น บุคลิกภาพ ทัศนคติ สติปัญญา และความสนใจ เป็นต้น ดังนั้น สาร (message) จะมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้รับสารในกรณีที่สื่อมีบทบาทต่อการสนับสนุนส่งเสริมความรู้ให้แก่เกษตรกร สื่อจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างของประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรกรชาวสวนยางพารา เพื่อให้การผลิตสื่อสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นการที่บุคคลมีความแตกต่างกัน พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อก็ย่อมแตกต่างกันไป การเลือกรับสื่อขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ

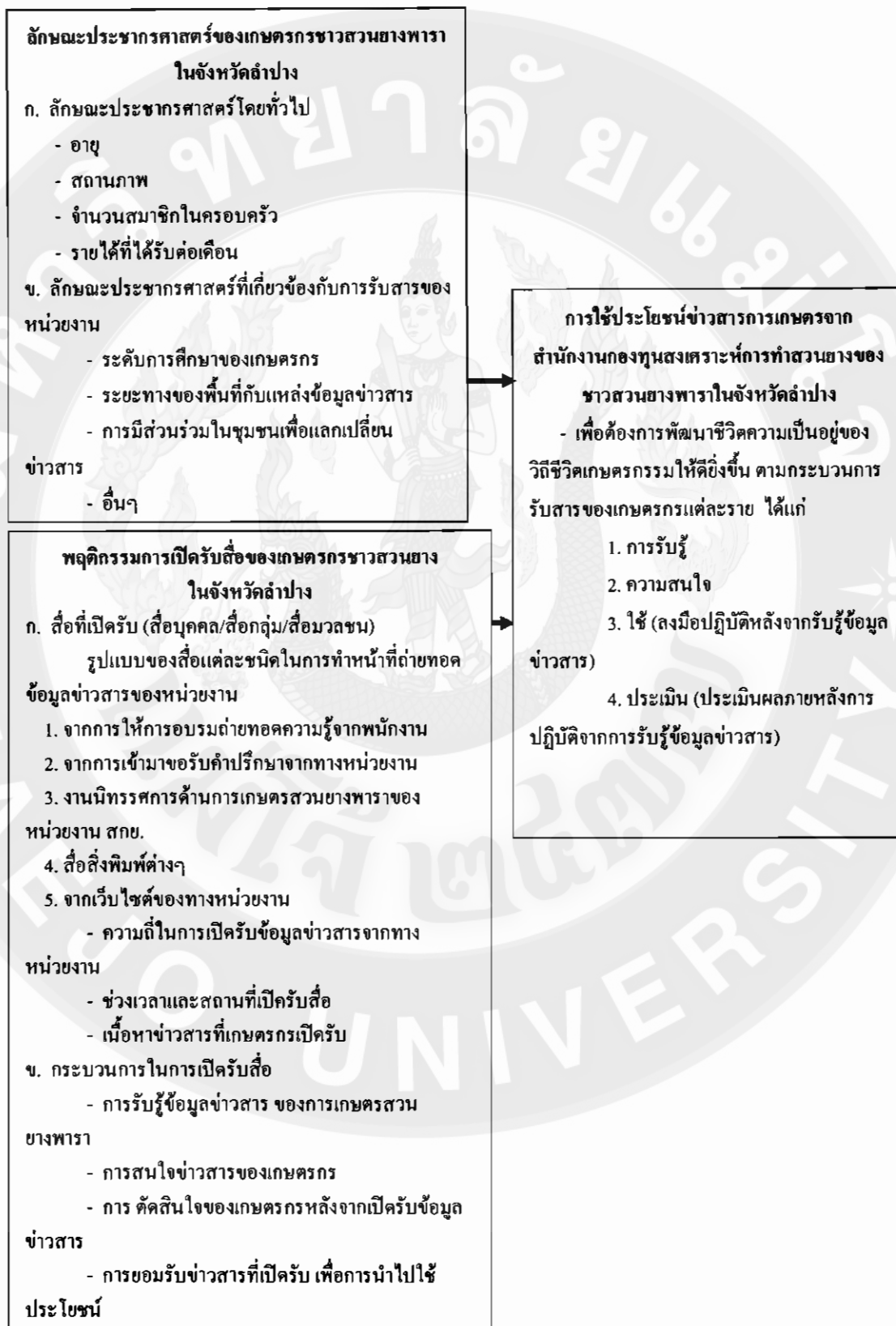
แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจและการใช้สื่อเพื่อประโยชน์เป็นทฤษฎีที่เน้นความสำคัญที่ผู้รับสาร ในฐานะผู้กระทำการสื่อสารที่ต้องการการตอบสนองประโยชน์ และความพึงพอใจของตนเป็นหลัก ซึ่งความต้องการของมนุษย์นั้น ไม่ได้มีเพียงความต้องการพื้นฐาน 5 ประการที่มาสโลว์ ได้กล่าวไว้ ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก ความต้องการความนับถือ และความต้องการความสำเร็จในชีวิตเพียงเท่านั้น แต่มนุษย์ยังมีความต้องการความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเป็นความต้องการที่จะแสวงหาระเบียบ และความเข้าใจสภาวะแวดล้อมของตนเองอีกด้วย ความต้องการที่จะเรียนรู้จึงเป็นแรงผลักดัน ที่มนุษย์เรียนรู้จากการอยู่ในสังคม

แนวคิดด้านการสื่อสารกับการพัฒนาการเกษตร กล่าวถึงการพัฒนาทางด้านการเกษตร ที่ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญ เพราะการสื่อสารทำหน้าที่เป็นกลไกที่จะผลักดันการเกษตรให้พัฒนาไปตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ สามารถส่งข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรในลักษณะการให้บริการและเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ถูกต้องผ่านสื่อหรือช่องทางการสื่อสารไปสู่เกษตรกรเพื่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลง ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์

แนวคิดเรื่อง การใช้สื่อประเภทต่างๆ ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง กล่าวถึงช่องทางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและข่าวสารความรู้จากผู้ส่งสารคือ หน่วยงานไปยังผู้รับสาร คือ เกษตรกรและผู้สนใจด้านการเกษตรยางพารา ให้ได้รับประโยชน์จากข่าวสารและข้อมูลของทางหน่วยงาน

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวไปข้างต้น ผู้วิจัยสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์ข้าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (interview questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยจะสอบถามเกษตรกรชาวสวนยางที่เป็นสมาชิกกับทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ข้าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพารารวมถึงกระบวนการในการรับรู้ข่าวสาร โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ พื้นที่สวนยางพาราในเขตจังหวัดลำปางโดยมีเจ้าของสวนเป็นเกษตรกรยางพาราที่เข้าเป็นสมาชิกกับทางศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยาง จังหวัดลำปาง สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง แบ่งออกเป็นพื้นที่ตามอำเภอเรียงตามลำดับตัวอักษรของชื่ออำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเกาะคา
2. อำเภองาว
3. อำเภอแจ้ห่ม
4. อำเภอเถิน
5. อำเภอเมืองปาน
6. อำเภอเมืองลำปาง
7. อำเภอแม่ทะ
8. อำเภอแม่พริก
9. อำเภอแม่เมาะ
10. อำเภอวังเหนือ
11. อำเภอสบปราบ
12. อำเภอห้างฉัตร
13. อำเภอเสริมงาม

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือชาวสวนยางพาราที่มีพื้นที่ในการทำสวนยางพาราเป็นของตนเองและเป็นสมาชิกของศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำปาง สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จำนวน 1,959 คน ของพื้นที่ทั้งหมด 13 อำเภอ โดยสถิติจากฐานข้อมูลสมาชิกชาวสวนยางของศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำปาง ณ วันที่ 24 ธันวาคม 2554 แบ่งเป็นแต่ละอำเภอเรียงตามตัวอักษร ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปาง ที่มีพื้นที่ในการทำสวนยางพาราเป็นของตนเองและเป็นสมาชิกของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

อำเภอในจังหวัดลำปาง	จำนวน (คน)
เกาะคา	109
งาว	278
แจ้ห่ม	169
เถิน	110
เมืองปาน	168
เมืองลำปาง	330
แม่ทะ	106
แม่พริก	10
แม่เมาะ	67
วังเหนือ	306
สบปราบ	66
ห้างฉัตร	54
เสริมงาม	186
รวม	1,959

ที่มา: สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2554: ระบบออนไลน์)

การสุ่มตัวอย่าง

สำหรับวิธีการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) โดยศึกษาเฉพาะเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปางที่มีพื้นที่ในการทำสวนยางพาราเป็นของตนเองและเป็นสมาชิกของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ดังนี้

ขั้นที่ 1 จากประชากรทั้งหมดจำนวน 1,959 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 134คน คำนวณโดยใช้โปรแกรมคำนวณหาขนาดของขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผลงานทางวิชาการของสาขาวิชาธุรกิจอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2553: 52) ที่ระดับความเชื่อมั่น 99 % และระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ และการคำนึงถึงสภาพพื้นที่ในการเข้าไปเก็บข้อมูลและความรู้ความเข้าใจของกลุ่มประชากรที่เป็นแหล่งข้อมูลของงานวิจัย

ขั้นที่ 2 สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling) เพื่อแบ่งกลุ่มอำเภอในจังหวัดลำปางออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกชาวสวนยางจำนวนมาก กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกชาวสวนยางจำนวนปานกลาง และกลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกชาวสวนยางจำนวนน้อย โดยขนาดของกลุ่มจะแบ่งตามสมาชิกชาวสวนยางในแต่ละอำเภอที่มากกว่าหรือเท่ากับ 180 คน ให้อยู่ในกลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกชาวสวนยางจำนวนมาก สมาชิกชาวสวนยางในแต่ละอำเภอที่มากกว่าหรือเท่ากับ 100 คน แต่ไม่ถึง 180 คน ให้อยู่ในกลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกชาวสวนยางจำนวนปานกลาง และสมาชิกชาวสวนยางในแต่ละอำเภอที่ไม่ถึง 100 คน ให้อยู่ในกลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกชาวสวนยางจำนวนน้อย ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปาง จำแนกตามกลุ่มอำเภอ

อำเภอในจังหวัดลำปาง	จำนวน (คน)
กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางจำนวนมาก 4 อำเภอ	
งาว	278
เมืองลำปาง	330
วังเหนือ	306
เสริมงาม	186

ตาราง 3 (ต่อ)

อำเภอในจังหวัดลำปาง	จำนวน (คน)
กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางจำนวนปานกลาง 5 อำเภอ	
เกาะคา	109
แจ้ห่ม	169
เถิน	110
เมืองปาน	168
แม่ทะ	106
กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางจำนวนน้อย 4 อำเภอ	
แม่พริก	10
แม่เม่า	67
สบปราบ	66
ห้างฉัตร	54
รวม	1,959

ขั้นที่ 3 สุ่มอำเภอของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มาจำนวน 4 อำเภอ จากทั้งหมด 13 อำเภอ โดยการจับสลากจากกลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกชาวสวนยางจำนวนมาก กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกชาวสวนยางจำนวนปานกลาง และ กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนสมาชิกชาวสวนยางจำนวนน้อย ทั้ง 3 กลุ่ม จากนั้นจึงหาขนาดตัวอย่างที่จะเก็บจากประชากรสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางของแต่ละอำเภอ โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มๆ แล้วเทียบสัดส่วนกับจำนวนสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางทั้งหมด เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างจากแต่ละอำเภอ โดยใช้สูตรคำนวณ ของ Taro Yamane (1970 อ้างใน เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541: 56)

ด้วยสูตร

$$n_1 = \frac{n N_1}{N}$$

ซึ่ง $n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 $N =$ จำนวนสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางทั้งหมด
 $N_1 =$ จำนวนสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางทั้งหมดของแต่ละอำเภอ
 $n_1 =$ จำนวนสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางที่ต้องการสุ่มจากแต่ละอำเภอ

อำเภอ เมื่อแทนค่าสูตรได้จำนวนตัวอย่างของสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางแต่ละอำเภอตามสัดส่วน ดังนี้

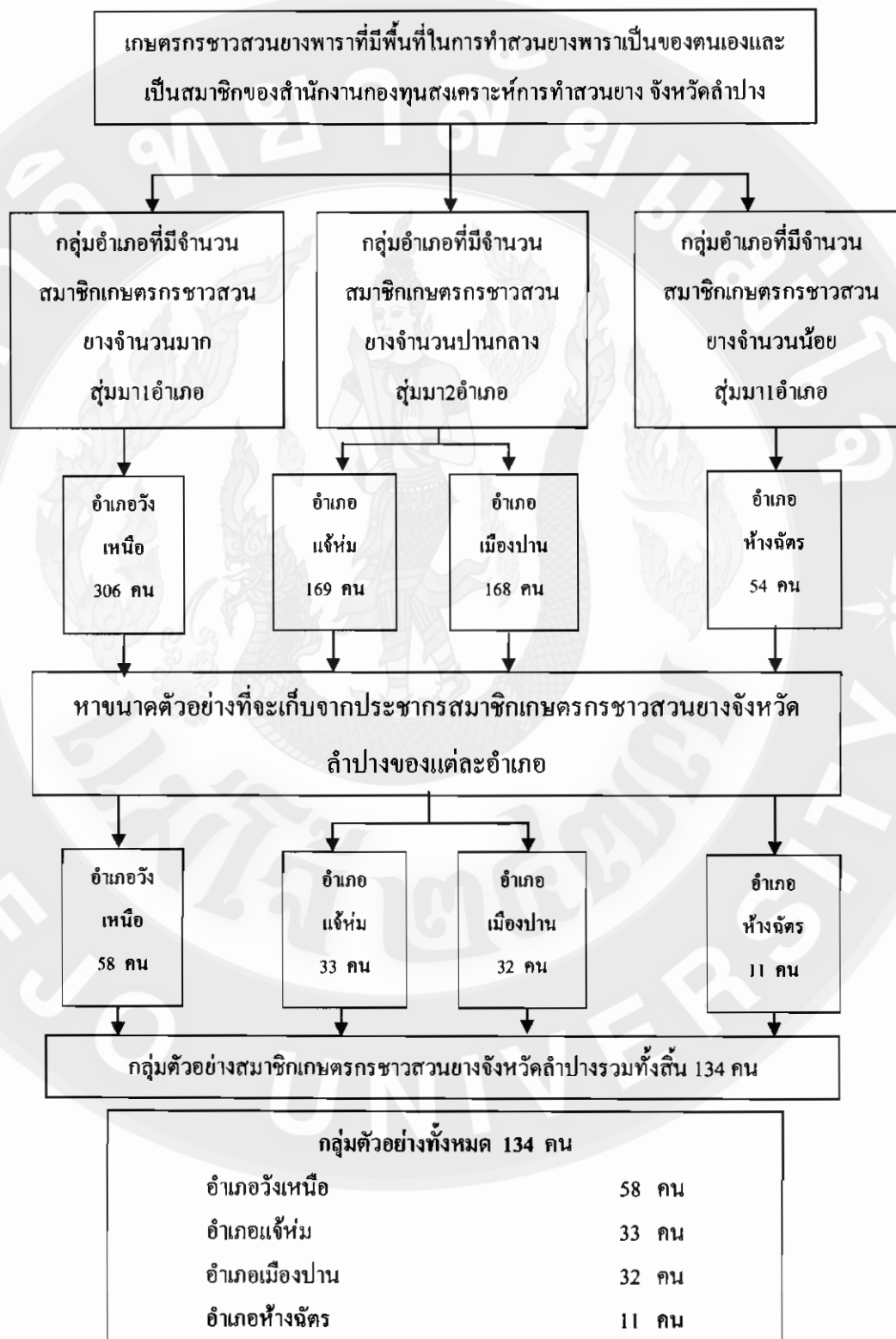
ตาราง 4 จำนวนเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปาง ที่ต้องการสุ่มแต่ละอำเภอ

กลุ่มอำเภอ	อำเภอที่สุ่มได้	จำนวนที่ต้องการสุ่ม (คน)
จำนวนสมาชิกเกษตรกรระดับมาก	วังเหนือ	58
จำนวนสมาชิกเกษตรกรระดับปานกลาง	แจ้ห่ม	33
	เมืองปาน	32
จำนวนสมาชิกเกษตรกรระดับน้อย	ห้างฉัตร	11
รวม		134

จากการสุ่มตัวอย่างได้อำเภอทั้งสิ้น 4 อำเภอ ทางผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่มเรียงอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ตามระยะทางของพื้นที่สวนยางพารา กับ ศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นศูนย์หลัก ในการให้ความรู้ด้านการทำการเกษตรสวนยางพาราและเป็นสถานที่ให้คำปรึกษาและข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราแก่เกษตรกร โดยระยะทางของพื้นที่เกษตรกรกับศูนย์ให้ความรู้มีผลต่อการรับสารด้วยเช่นกัน

ตาราง 5 ลำดับของกลุ่มตัวอย่างอำเภอในจังหวัดลำปาง ตามระยะทางระหว่างพื้นที่การเกษตรกับศูนย์ฯ

กลุ่มอำเภอ	อำเภอ
อำเภอที่มีระยะทางระหว่างพื้นที่การเกษตรกับศูนย์ระดับไกล (ระยะทางมากกว่า 100 กิโลเมตร)	วังเหนือ
อำเภอที่มีระยะทางระหว่างพื้นที่การเกษตรกับศูนย์ระดับกลาง (ระยะทางระหว่าง 50-100 กิโลเมตร)	แจ้ห่ม เมืองปาน
อำเภอที่มีระยะทางระหว่างพื้นที่การเกษตรกับศูนย์ระดับใกล้ (ระยะทางไม่เกิน 50 กิโลเมตร)	ห้างฉัตร

ภาพ 9 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (interview questionnaire) ที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นจากการค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบบสอบถามมีลักษณะคำถามชนิดปลายปิด (close-ended questions) และปลายเปิด (open-ended questions) เป็นวิธีการเชิงปริมาณ จากนั้นจะปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบสอบถาม เช่น อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย นักวิชาการเกษตรที่มีความรู้เฉพาะทาง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1.1 ลักษณะประชากรศาสตร์โดยทั่วไป ได้แก่ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ที่ได้รับต่อเดือน เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้คุณลักษณะคงที่ของประชากรที่ไม่สามารถจะทำการเปลี่ยนแปลงได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อทราบโดยทั่วไปของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามรายนั้นๆ

1.2 ลักษณะประชากรศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการรับสารของหน่วยงาน ได้แก่ ระดับการศึกษาของเกษตรกร ระยะทางของพื้นที่กับแหล่งข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาความสอดคล้องของการรับสื่อและการใช้ประโยชน์

ลักษณะคำถามเป็นปลายปิด แบบให้เลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับข่าวสารของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางประกอบด้วย

2.1 สื่อที่เปิดรับ (สื่อบุคคล/สื่อกลุ่ม/สื่อมวลชน) ดังนี้

1) รูปแบบของสื่อแต่ละชนิดในการทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานไปสู่เกษตรกร ในข้อจำกัดของลักษณะประชากรศาสตร์ของเกษตรกรที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อแต่ละประเภทในการเข้าถึงผู้รับสารได้

2) ความถี่ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากทางหน่วยงาน ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา โดยแยกออกเป็นความถี่ในการเปิดรับของสื่อแต่ละรูปแบบ เช่น ความถี่

ในการเข้าอบรมความรู้จากพนักงานของหน่วยงาน ความถี่ในการเปิดอ่านแผ่นพับและคู่มือของหน่วยงาน เป็นต้น

3) ช่วงเวลาและสถานที่เปิดรับสื่อ เกษตรกรรับสารจากที่ไหน เมื่อไหร่ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับระยะทางของพื้นที่เกษตรกร กับแหล่งข้อมูลข่าวสาร

4) เนื้อหาข่าวสารที่เกษตรกรเปิดรับ ว่าโดยส่วนใหญ่เกษตรกรรับสารในเรื่องใด เป็นข้อมูลส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการข้อมูลในเรื่องใดเป็นสำคัญเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ลักษณะคำถามเป็นปลายปิดแบบให้เลือกตอบ (check list)

2.2 กระบวนการในการเปิดรับสื่อของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ซึ่งเกษตรกรจะมีกระบวนการเปิดรับในแต่ละขั้นตอน ได้แก่

1) การรับรู้ข้อมูล โดยเป็นข้อมูลข่าวสาร ของการเกษตรสวนยางพาราในรูปแบบต่างๆ ที่เกษตรกรเปิดรับ เพื่อนำไปวิเคราะห์ความสอดคล้องของลักษณะประชากรศาสตร์กับการรับรู้ข้อมูล ซึ่งเกษตรกรมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปสามารถส่งผลถึงการรับรู้ข้อมูล เช่น เกษตรกรได้รับข้อมูลด้านยางพาราจากสื่อชนิดใดบ่อยที่สุด เป็นต้น

2) การสนใจข่าวสารของเกษตรกร เช่น รูปแบบของสื่อที่สามารถสร้างความสนใจให้แก่เกษตรกร ประเด็นของข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรให้ความสนใจ ระดับความน่าสนใจของข่าวสารแต่ละประเภท เป็นต้น

3) การตัดสินใจของเกษตรกรหลังจากเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ทิศทางและความเป็นไปได้ที่เกษตรกรจะไปสู่กระบวนการในขั้นตอนต่อไป เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของลักษณะประชากรศาสตร์ของเกษตรกร ผู้การตัดสินใจ และการยอมรับ

4) การยอมรับข่าวสารที่เปิดรับ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับ การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของวิถีชีวิตเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น สามารถนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการทำงานเพื่อสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งแบ่งเป็นตามกระบวนการรับสารของเกษตรกรแต่ละราย ดังนี้

3.1 การรับรู้และทำความเข้าใจในข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรยางพารา เกษตรกรชาวสวนยางแต่ละรายมีพื้นฐานความรู้ด้านการทำสวนยางพาราที่ต่างกัน ดังนั้น

ความต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจหรือเพื่อแสวงหาข้อมูลความจริงและสิ่งที่เป็นประโยชน์รวมถึงความเชื่อมั่นในข่าวสารจึงแตกต่างกันออกเป็นแต่ละระดับ คำถามเกี่ยวกับการการรับรู้ช่วยวิเคราะห์ถึงกระบวนการเปิดรับสารของเกษตรกร

3.2 เกิดความสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวสารทางพารา เช่น การติดตามราคาซื้อขายของพาราแต่ละวันของเกษตรกรสถานที่ในการติดตามข้อมูลข่าวสารที่สะดวก ประเภทของเนื้อหาข่าวสารที่เกษตรกรสนใจและติดตาม เป็นต้น

3.3 นำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับรู้และสนใจ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

3.4 ประเมินผลการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของพาราลักษณะคำถามเป็นปลายปิด แบบให้เลือกตอบ (check list) และปลายเปิด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการถ่ายทอดข่าวสารของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ลักษณะเป็นคำถามประเภทปลายเปิด

การทดสอบเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถวัดและเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาในประเด็นต่างๆ ที่กำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง จึงต้องมีการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยสร้างแบบสอบถามให้เรียบร้อย จากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดสอบความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อให้สามารถวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนในการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) โดยสร้างแบบสอบถามตามแนวทางการตรวจเอกสาร จากนั้นนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงประเด็นและเนื้อหา (content validity) การสื่อความหมายที่ชัดเจนและการครอบคลุมทุกประเด็นของวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงนำไปแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นทั้งในด้านเนื้อหา การเรียบเรียงหัวข้อ และภาษาที่ใช้ เพื่อให้เป็นแบบสอบถามที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การทดสอบความเชื่อมั่น ของเนื้อหา (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบ (try out) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน (เกษตรกรชาวสวนยาง) แล้วนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น โดยการหา

สัมประสิทธิ์สัมพันธ์ α ของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.7 เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของคำถาม จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจแก้ไขให้เหมาะสม และนำไปจัดพิมพ์ แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ
2. จัดทำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจาก ศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยางจังหวัดลำปาง สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เพื่อขออนุมัติในการนำข้อมูลวิจัยมาเพื่อเผยแพร่
3. ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดลำปาง ตามอำเภอดังกล่าว และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยไปเก็บข้อมูลตามสถานที่ที่ได้รับอนุญาตไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้วนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปในการประมวลผล เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) เพื่อใช้ในการอธิบายข้อมูล และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดการกระจายของข้อมูลโดยจำแนกตามลักษณะของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1.1 ลักษณะประชากรศาสตร์โดยทั่วไป ได้แก่ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ที่ได้รับต่อเดือน เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้คุณลักษณะคงที่ของประชากรที่ไม่สามารถจะทำการเปลี่ยนแปลงได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อทราบโดยทั่วไปของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามรายนั้นๆ

1.2 ลักษณะประชากรศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการรับสารของหน่วยงาน ได้แก่ ระดับการศึกษาของเกษตรกร ระยะทางของพื้นที่กับแหล่งข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาความสอดคล้องของการรับสื่อและการใช้ประโยชน์

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) เพื่ออธิบายเกี่ยวกับข้อมูล และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดการกระจายของข้อมูล

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรม的开รับสื่อเกี่ยวกับข่าวสารของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางประกอบด้วย

2.1 สื่อที่เปิดรับ (สื่อบุคคล/สื่อกลุ่ม/สื่อมวลชน) ดังนี้

1) รูปแบบของสื่อแต่ละชนิดในการทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานไปสู่เกษตรกร ในข้อจำกัดของลักษณะประชากรศาสตร์ของเกษตรกรที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อแต่ละประเภทในการเข้าถึงผู้รับสารได้

2) ความถี่ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากทางหน่วยงาน ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา โดยแยกออกเป็นความถี่ในการเปิดรับของสื่อแต่ละรูปแบบ เช่น ความถี่ในการเข้าอบรมความรู้จากพนักงานของหน่วยงาน ความถี่ในการเปิดอ่านแผ่นพับและคู่มือของหน่วยงาน เป็นต้น

3) ช่วงเวลาและสถานที่ที่เปิดรับสื่อ เกษตรกรรับสารจากที่ไหน เมื่อไหร่ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับระยะทางของพื้นที่เกษตรกร กับแหล่งข้อมูลข่าวสาร

4) เนื้อหาข่าวสารที่เกษตรกรเปิดรับ ว่าโดยส่วนใหญ่เกษตรกรรับสารในเรื่องใด เป็นข้อมูลส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการข้อมูลในเรื่องใดเป็นสำคัญเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ลักษณะคำถามเป็นปลายปิดแบบให้เลือกตอบ (check list)

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณหาค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ด้วยตารางแจกแจงความถี่ (frequency) ตารางแจกแจงความถี่แบบร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) เพื่ออธิบายเกี่ยวกับข้อมูล

2.2 กระบวนการในการเปิดรับสื่อของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ซึ่งเกษตรกรจะมีกระบวนการเปิดรับในแต่ละขั้นตอน ได้แก่

1) การรับรู้ข้อมูล โดยเป็นข้อมูลข่าวสาร ของการเกษตรสวนยางพาราในรูปแบบต่างๆ ที่เกษตรกรเปิดรับ เพื่อนำไปวิเคราะห์ความสอดคล้องของลักษณะประชากรศาสตร์กับการรับรู้ข้อมูล ซึ่งเกษตรกรมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปสามารถส่งผลถึงการรับรู้ข้อมูล เช่น เกษตรกรได้รับข้อมูลด้านยางพาราจากสื่อชนิดใดบ่อยที่สุด เป็นต้น

2) การสนใจข่าวสารของเกษตรกร เช่น รูปแบบของสื่อที่สามารถสร้างความสนใจให้แก่เกษตรกร ประเด็นของข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรให้ความสนใจ ระดับความน่าสนใจของข่าวสารแต่ละประเภท เป็นต้น

3) การตัดสินใจของเกษตรกรหลังจากเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ทิศทางและความเป็นไปได้ที่เกษตรกรจะไปสู่กระบวนการในขั้นตอนต่อไป เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของลักษณะประชากรศาสตร์ของเกษตรกร ผู้การตัดสินใจ และการยอมรับ

4) การยอมรับข่าวสารที่เปิดรับ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่ออธิบายเกี่ยวกับข้อมูล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับ การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของวิถีชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้น สามารถนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการทำงานเพื่อสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งแบ่งเป็นตามกระบวนการรับสารของเกษตรกรแต่ละราย ดังนี้

3.1 การรับรู้และทำความเข้าใจในข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรยางพารา เกษตรกรชาวสวนยางแต่ละรายมีพื้นฐานความรู้ด้านการทำสวนยางพาราที่ต่างกัน ดังนั้นความต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจหรือเพื่อแสวงหาข้อมูลความจริงและสิ่งที่เป็นประโยชน์รวมถึงความเชื่อมั่นในข่าวสารจึงแตกต่างกันออกเป็นแต่ละระดับ คำถามเกี่ยวกับการการรับรู้ช่วยวิเคราะห์ถึงกระบวนการเปิดรับสารของเกษตรกร

3.2 เกิดความสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวสารยางพารา เช่น การติดตามราคาซื้อขายยางพาราแต่ละวันของเกษตรกรสถานที่ในการติดตามข้อมูลข่าวสารที่สะดวก ประเภทของเนื้อหาข่าวสารที่เกษตรกรสนใจและติดตาม เป็นต้น

3.3 นำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับรู้และสนใจ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

3.4 ประเมินผลการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรยางพารา

ลักษณะคำถามเป็นปลายปิด แบบให้เลือกตอบ (check list) และปลายเปิด

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่ออธิบายเกี่ยวกับข้อมูล

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพารา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลาดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2554- ธันวาคม 2555

ตาราง 6 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอน ในการศึกษาวิจัย	พ.ศ. 2554						ปี พ.ศ. 2555							
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ต.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
การศึกษาปัญหาวิจัย	—————→													
ศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง		—————→												
การกำหนดเค้าโครง				—————→										
การจัดทำแบบสอบถาม							—————→							
การเก็บรวบรวมข้อมูล								—————→						
การวิเคราะห์ข้อมูล									—————→					
การประมวลผลสรุป											—————→			
นำเสนอผลการวิจัย													—————→	

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง” ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็น เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่เป็นสมาชิกของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดลำปาง จำนวน 134 คน โดยศึกษา ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยาง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและกระบวนการเปิดรับข่าวสารจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และ การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำเสนอในรูปแบบของตารางความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประกอบความเรียงโดยแบ่งผลการวิจัยและวิจารณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง ได้แก่ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา ประวัติการทำสวนยาง เหตุผลที่ปลูกยาง ระยะทางจากบ้านถึงสถานที่ให้ความรู้ ส่วนร่วมการแลกเปลี่ยนข่าวสาร

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรยางพาราจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง จำแนกเป็น

1. ขั้นการรับรู้ ได้แก่ สาเหตุที่เข้ามาเป็นสมาชิก ช่องทางการรับข้อมูล ประเภทข่าวสารที่รับรู้ ระยะเวลาและความถี่ในการเปิดรับ
2. ขั้นการสนใจ ได้แก่ รูปแบบสื่อที่สนใจ ประเภทข่าวสารที่สนใจ
3. ขั้นการตัดสินใจ ได้แก่ รูปแบบการนำเสนอ รูปแบบทางเลือก ความคาดหวังจากข่าวสาร
4. ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ การปฏิบัติตาม ผลจากการนำไปปฏิบัติ ความเชื่อถือและยอมรับ

ตอนที่ 3 ปัจจัยการใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง ได้แก่ ขั้นรับรู้ ขั้นการสนใจ ขั้นการตัดสินใจ และขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ จำแนกเป็น

ข่าวสาร

1. การสื่อสาร ได้แก่ ข้อมูลข่าวสาร การเปิดรับข่าวสาร ความเข้าใจ

2. การสนใจ ได้แก่ รูปแบบสื่อ ประเภทข่าวสาร การติดตามข่าวสาร
3. การตัดสินใจ ได้แก่ ความคาดหวัง ความมั่นใจ
4. การนำไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ ความเข้าใจ การปฏิบัติตาม การแก้ไข

ผลที่เกิดขึ้น ความพึงพอใจ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน
2. ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงาน
3. ความพึงพอใจต่อการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน และ

ข้อเสนอแนะ

การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

4.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของสมาชิก

เกษตรกรชาวสวนยาง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 134 คน เกษตรกรอายุระหว่าง 46-60 ปี มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 1,000 – 5,000 บาท ระดับการศึกษาสูงสุดไม่เกิน ประถมศึกษาตอนปลาย ไม่เคยปลูกยางพารามาก่อนที่จะเข้าเป็นสมาชิก ปลูกเพราะยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจ และเห็นว่ารายได้ดี โดยต้องเดินทางจากที่พักอาศัยของตนมายังศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราของชุมชน เป็นระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารประมาณ เดือนละ 1-2 ครั้ง เพราะมีความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการทำสวนยางพารา

4.2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและกระบวนการเปิดรับข่าวสาร จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

4.2.1 ขั้นการรับรู้ - พนักงานสงเคราะห์สวนยางมีผลต่อเกษตรกรในการเข้ามาเป็นสมาชิก โดย เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางพนักงานสงเคราะห์สวนยางมากที่สุด มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการปลูกและการดูแลยางพารา ซึ่งเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากหน่วยงานเฉลี่ย ปีละ 1-2 ครั้ง ในแต่ละครั้ง ใช้เวลาในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 1-3 ชั่วโมง

4.2.2 ขั้นการสนใจ - กลุ่มตัวอย่างสนใจการให้ความรู้จากพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้ และ สนใจเนื้อหาเกี่ยวกับพันธุ์ยางพารามากที่สุด

4.2.3 ขั้นการตัดสินใจ - เกษตรกรมีความเชื่อถือนับถือและมั่นใจการสาธิตจากเจ้าหน้าที่ให้เห็นมีการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยการปรึกษา ผู้ที่มีความรู้ในด้านการเกษตรยางพารา และมีความคาดหวังในการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับจากหน่วยงาน เพื่อสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการปลูกและดูแลยางพารา

4.2.4 ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ - กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติตามโดยยึดหลักของข้อมูลที่สำคัญมาผสมผสานกับแนวความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยมีความพึงพอใจเป็นอย่างมากจากการปฏิบัติ และ โดยรวม มีความเชื่อถือนับถือและยอมรับพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ข้อมูล

4.3 ปัจจัยการใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

4.3.1 ขั้นรับรู้ - เกษตรกรเห็นว่าเนื้อหาข่าวสารมีความจำเป็นกับเขามากที่สุดและเห็นด้วยโดยส่วนใหญ่กับเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ ซึ่งเกษตรกรเองนั้นมีความกระตือรือร้นต่อการรับข้อมูลข่าวสารพร้อมทั้งเปิดใจยอมรับข่าวสาร อีกทั้งยังเห็นว่าการถ่ายทอดความรู้มีความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ

4.3.2 ขั้นการสนใจ - เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเนื้อหาข่าวสารจากหน่วยงานที่ได้รับ โดยเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องได้รับข่าวสารความรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเกษตรกรให้ความเห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับนั้นสามารถเข้าใจได้ง่าย และได้รับข้อมูลตรงตามความต้องการ โดยเรื่องของพันธุ์ยางพาราคือเรื่องที่เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจนั้นมีผลต่อการทำสวนยางมากที่สุด

4.3.3 ขั้นการตัดสินใจ - เกษตรกรมีความคาดหวังที่จะได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์จากพนักงานสงเคราะห์มากที่สุดจากสื่อทุกประเภท โดยมีความคาดหวังอย่างสูงว่าข่าวสารความรู้ที่ได้รับนั้นเป็นประโยชน์กับเกษตรกรชาวสวนยาง ซึ่งเมื่อเกิดทางเลือกเกษตรกรเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตนทุกครั้ง หลังจากที่มีกระบวนการในการตัดสินใจเกิดขึ้น และไม่ลังเลกับความคิดอื่นที่ขัดแย้งกับการตัดสินใจตามกระบวนการ

4.3.4 ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ - เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานโดยรวมเป็นประโยชน์ และมีความพึงพอใจมารยาทของพนักงานผู้ให้ความรู้เป็นอย่างมาก ข่าวสารของหน่วยงานอำนวยความสะดวกอย่างชัดเจน ทำให้การทำสวนยางดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสุดท้ายพอใจกับผลที่ได้รับจากการปฏิบัติและมีความพึงพอใจการตอบข้อสงสัยของพนักงาน

4.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4.4.1 ข้อเสนอนแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัติงานดี มีความรับผิดชอบให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์/เพิ่มความเอาใจใส่ พบปะเกษตรกรบ่อยๆ และเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่

4.4.2 ข้อเสนอนแนะเพื่อใช้ปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงาน เนื้อหาข่าวสารดี

มีประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติ ข้อมูลที่ครบถ้วน เข้าใจได้ง่าย /เพิ่มเรื่องความรู้ใหม่ๆ จัดการอบรมให้บ่อย เอาใจใส่ และแนะนำการซื้อขายยางพารา

4.4.3 ความพึงพอใจต่อการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน และข้อเสนอนแนะพอใจเป็นอย่างดี ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ อยากให้ดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ / ยังไม่ค่อยพอใจ จัดอบรมให้มากขึ้น อยากได้รับเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่ๆ

ภาพ 8 ฟังการนำเสนอผลการศึกษา การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์

ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง ได้แก่ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา ประวัติการทำสวนยาง เหตุผลที่ปลูกยาง ระยะทางจากบ้านถึงสถานที่ให้ความรู้ และส่วนร่วมการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ซึ่งได้แสดงรายละเอียดต่างๆ ดังนี้ (ตาราง 7)

อายุ

เกษตรกรชาวสวนยางพารา มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 50.32 ปี และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 10.71 มีอายุต่ำสุด 16 ปี และสูงสุด 79 ปี โดยมีเกษตรกรอายุระหว่าง 46-60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.1 อายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.4 และอายุระหว่าง 15-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

สถานภาพ

เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 89.6 รองลงมาคือสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 9.7 และสถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คนคิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.4 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

เกษตรกรมีรายได้โดยเฉลี่ย 9,925.37 บาทต่อเดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11,699.26 รายได้ต่ำสุด คือ 1,000 บาท และสูงสุด 100,000 บาทต่อเดือน โดยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 1,000 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000

บาท คิดเป็นร้อยละ 27.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001- 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 คิดเป็นร้อยละ 7.5 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาสูงสุด

เกษตรกรชาวสวนยางพารา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดไม่เกิน ประถมศึกษา ตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 58.2 รองลงมา มีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระหว่าง มัธยมศึกษาตอนต้น ถึง มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 31.4 มีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระหว่าง ปวส. ถึง ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 8.2 และมีระดับการศึกษาสูงสุดมากกว่าปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

การปลูกยางก่อนเข้าเป็นสมาชิก

เกษตรกรชาวสวนยางพารา ส่วนใหญ่ไม่เคยปลูกยางพารามาก่อนที่จะเข้าเป็น สมาชิก คิดเป็นร้อยละ 78.4 และที่เคยปลูกยางพารามาก่อน คิดเป็นร้อยละ 21.6

เหตุผลที่เลือกปลูกยางพารา

เกษตรกรชาวสวนยางพารา ส่วนใหญ่ ปลูกเพราะยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจ และ เห็นว่ารายได้ดี โดยคิดเป็นร้อยละ 35.1 โดยมีเหตุผลหลากหลาย ดังนี้

“...เพราะยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจ ที่ให้รายได้ดีกว่าปลูกพืชชนิดอื่น...”

(สมบุญ ยอดเรือน, 2555: สัมภาษณ์)

“...ยางพารารายได้ดี ดีกว่าพืชชนิดอื่น อยากมีรายได้เพิ่มไว้เลี้ยงครอบครัว...”

(เสรี หน้าผ่อง, 2555: สัมภาษณ์)

รองลงมาคือปลูกเพราะ การทำสวนยางพาราเป็นอาชีพที่มั่นคง สามารถมีรายได้ ไปอีกนาน คิดเป็นร้อยละ 24.6 ปลูกเพราะ มีเจ้าหน้าที่หรือเกษตรกรแนะนำให้ปลูกหรือเห็น ตัวอย่างของคนปลูกแล้วดี คิดเป็นร้อยละ 20.2 ปลูกเพราะผิดหวังกับพืชชนิดอื่นๆ มา อยากลอง เปลี่ยนมาปลูกยางพารา คิดเป็นร้อยละ 11.9 ปลูกเพราะยางพาราช่วยทำให้ธรรมชาติชุ่มชื้น ช่วย

ลดโลกร้อน และเพิ่มมูลค่าที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 4.5 และปลูกเพราะ ดูแลง่ายไม่ต้องเอาใจใส่มาก เหมือนพืชอื่น คิดเป็นร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

ระยะทางจากที่อยู่ถึงศูนย์การเรียนรู้

เกษตรกรชาวสวนยางโดยส่วนใหญ่ ต้องเดินทางจากที่พักอาศัยของตนมายังศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราของชุมชน เป็นระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 60.4 รองลงมาคือ ระยะทางประมาณ 5-10 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 18.7 ระยะทางมากกว่า 50 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 14.9 ระยะทางประมาณ 20-50 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.2 และระยะทางประมาณ 10-20 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

ความถี่ในการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข่าวสาร

เกษตรกรชาวสวนยางโดยส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารประมาณ เดือนละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารประมาณ ปีละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.3 มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารประมาณ 2-3 เดือนต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.4 มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารประมาณ สัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.8 มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.5 และมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

จากการสอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุผลสำหรับการเข้ามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารของแต่ละคนนั้น ในกรณีของผู้ที่มีการเข้าร่วมน้อย ปีละครั้ง หรือ 2-3 เดือนต่อครั้ง นั้นเหตุผลส่วนใหญ่มาจาก การเดินทางของพื้นที่ที่ยากลำบาก ไม่มีชุมชนชาวสวนยางในพื้นที่ของตนเองทำให้การเข้าร่วมรับฟังข่าวสารต้องเดินทางไปยังพื้นที่อื่นซึ่งอยู่ห่างไกล ไม่สะดวกที่จะเดินทาง อีกทั้งไม่มีเวลาในการเข้าร่วมเนื่องจากการเกษตรหลายอย่าง โดยให้เหตุผลดังต่อไปนี้

“...มีเวลาน้อย ศูนย์มันก็ไกลไป ไม่ค่อยมีเวลาไปหรอก มันลำบาก..”

(เพ็ญ ขยันดี, 2555: สัมภาษณ์)

“...ชุมชนที่อยู่มันไม่มีกลุ่มสวนยางเค้าทำกันเลข...”

(แก้ว หน้างาม, 2555: สัมภาษณ์)

ส่วนในกรณีของผู้ที่มีการเข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ เช่นกรณีของผู้เข้ามีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนข่าวสาร เดือนละ 2-3 ครั้งนั้น ให้เหตุผลคือ ตนเป็นสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพารา จึงมีความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการทำสวนยางพารา อยากได้ข้อมูลมากๆ เพื่อนำไปปฏิบัติ หรือ เจ้าหน้าที่ให้การอบรมน้อยมาก ทำให้ต้องขวนขวายหาความรู้เอง เป็นต้น ดังเหตุผลต่อไปนี้

“...ชอบไปหาความรู้ อยากให้มีอบรมบ่อยๆ ที่ผ่านมาน้อยไปหน่อย...”

(จรัญ ลำควน, 2555: สัมภาษณ์)

“...เราเป็นสมาชิกคนทำสวนยาง เป็นเกษตรกร เราก็ต้องหาความรู้เกี่ยวกับ ยางมากมาย จะได้มีความรู้ไว้ทำสวนเรา...”

(สมนึก สมปณิธาน, 2555: สัมภาษณ์)

ในกรณีสุดท้ายคือ ผู้เข้ามีส่วนร่วมอย่างเป็นประจำ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้งหรือทุกวัน นั้น เหตุผลโดยส่วนใหญ่คือ เป็นตัวแทนของเกษตรกรชาวสวนยางในชุมชน หรือเป็นหัวหน้ากลุ่ม เกษตรกร เป็นกลุ่มอาสาช่วยพัฒนาเกษตรกรชาวสวนยางของทางหน่วยงาน จึงเข้ามาเป็นประจำ เพื่อติดตามข่าวสารและดำเนินการประชุมเพื่อชี้แจงและให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรชาวสวนยาง โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

“...ผมเป็นอาสาสมัครชาวสวนยางของกองทุนฯ ผมต้องมีความรู้ข่าวสาร เพื่อนำไปบอกต่อให้กับเพื่อนเกษตรกรได้รับทราบ ให้เข้าใจ...”

(เศกสันต์ สุขะ, 2555: สัมภาษณ์)

“...เป็นตัวแทนเกษตรกรประจำตำบล...”

(สมเดช โสดิน, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผล

จากการศึกษาข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพารา มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 50.32 ปี โดยมีเกษตรกรอายุระหว่าง 46-60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.49 และส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 89.60 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 59.70 รายได้โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 9,925.37 บาทต่อเดือน โดยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.27 มีระดับการศึกษาสูงสุดไม่เกิน ประถมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 58.2 ซึ่งเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ไม่เคยปลูกยางพารามาก่อนที่จะเข้าเป็นสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 78.4 และให้เหตุผลคือ ปลูกเพราะยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจและเห็นว่ารายได้ดี คิดเป็นร้อยละ

ละ 35.1 ซึ่งเกษตรกรเดินทางจากที่พักอาศัยของตนมายังศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราของชุมชน เป็นระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 60.4 มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารมากที่สุดประมาณ เดือนละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.3 โดยให้เหตุผลคือ ตนเป็นสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพารา จึงมีความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการทำสวนยางพาราอยากได้ข้อมูลจำนวนมาก เพื่อนำไปปฏิบัติ

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรชาวสวนยางที่เป็นสมาชิกของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 50.32 ปี อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 46-60 ปี ถือเป็นช่วงอายุมาก ซึ่งต้องการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ ประมะ สตะเวทิน (2540: 102-103) กล่าวว่า คนที่มีอายุมาก มักจะใช้ประโยชน์หรือติดตามสื่อเพื่อแสวงหาข่าวสารที่หนักๆหรือมีคุณภาพล้วนๆ มากกว่าข่าวสารเพื่อความบันเทิง เพื่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีครอบครัวที่ต้องดูแล ทำให้ต้องคำนึงถึงเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากขึ้นกว่าเดิม กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวโดยส่วนใหญ่ 3-4 คน เป็นจำนวนของครอบครัวขนาดเล็ก อยู่กันแบบ พ่อ แม่ ลูก อาจเพราะเมื่อเริ่มทำงานและแต่งงานมีครอบครัว มักนิยมแยกออกมาจากครอบครัวหลักเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยกันเองและมีบุตรในจำนวนน้อยเพื่อควบคุมภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกร กลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือนคือกลุ่มที่มากที่สุด จัดอยู่ในกลุ่มของผู้มีรายได้น้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น แต่จากการสอบถามเพิ่มเติม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการใช้จ่ายที่น้อยตามรายได้เช่นกัน โดยอาศัยการปลูกผักสวนครัว การทำนาผืนขอมๆ เพื่อเก็บเกี่ยวไว้หุงรับประทานกันเองในครอบครัว และมีการใช้พืชผักและวัตถุดิบที่หามาได้ นำมาแลกกันกับเพื่อนบ้าน เพื่อเพิ่มวัตถุดิบในการทำอาหาร เป็นต้น สอดคล้องกับ อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2549: 38-39) กล่าวว่า รายได้เป็นตัวชี้วัดการมีหรือไม่มีความสามารถในการใช้จ่ายซื้อสินค้า ในการใช้จ่ายจะขึ้นอยู่กับรายได้ที่มี

กลุ่มตัวอย่าง มีระดับการศึกษาสูงสุดไม่เกิน ประถมศึกษาตอนปลาย แต่ในการสัมภาษณ์ถามตอบนั้น กลุ่มตัวอย่างสามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการเกษตรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ประมะ สตะเวทิน (2526: 102-103) กล่าวว่า การแสวงหาความรู้นั้นสามารถกระทำได้ด้วยตนเองตลอดชีวิตจากแหล่งอื่นนอกเหนือจากสถาบันศึกษา

เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาการใช้ประโยชน์ข้าวสารการทำสวนยางของกลุ่มศึกษา คือชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางซึ่งเป็นภาคเหนือ การปลูกยางพาราเป็นสิ่งใหม่สำหรับพื้นที่ จึงทำให้เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ไม่เคยปลูกยางพารามาก่อนที่จะเข้าเป็นสมาชิก เหตุผลส่วนใหญ่ที่มาปลูกยางคือ ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจและเห็นว่ารายได้ดี อาจเพราะทราบข่าวมาจากเพื่อนเกษตรกรด้วยกันที่ปลูกยางพารา และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งข่าวการเกษตรที่ส่งเสริมการปลูกยางพาราเพื่อเป็นอาชีพที่มั่นคง ทำให้เกษตรกรมีความสนใจและหันมาปลูกยางพารากันเพิ่มขึ้น

เกษตรกรเดินทางจากที่พักอาศัยของตนมายังศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งข้อมูล ข้าวสารด้านยางพาราของชุมชน เป็นระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร ถือเป็นระยะทางที่ไม่ไกลมากนัก สามารถเดินทางเพื่อรับข้อมูลได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จำนวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารมากที่สุดของเกษตรกรประมาณ เดือนละ 1-2 ครั้ง ด้วยเหตุผลคือที่ต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการทำสวนยางพารา ซึ่งอาจจะรับข้อมูลได้หลายทาง ทั้งทางเจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลและเพื่อนเกษตรกรด้วยกันเอง

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

ลักษณะประชากรศาสตร์	จำนวน (134)	ร้อยละ
อายุ		
15-30 ปี	4	3.0
31-45 ปี	39	29.1
46-60 ปี	69	51.5
60 ปีขึ้นไป	22	16.4
อายุเฉลี่ย = 50.32 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.71 อายุต่ำสุด = 16 ปี อายุสูงสุด = 79 ปี		
สถานภาพ		
สมรส	120	86.9
โสด	13	9.7
อยู่ร้าง	1	0.7
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-2 คน	16	11.9
3-4 คน	80	59.7
5 คนขึ้นไป	38	28.4

ตาราง 7 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	จำนวน (134)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 5,000 บาท	62	46.3
5,001 – 10,000 บาท	37	27.6
10,001- 20,000 บาท	25	18.6
มากกว่า 20,000 บาท	10	7.5
รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย = 9,925.37 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11,699.26		
รายได้ต่อเดือนต่ำสุด = 1,000 บาท รายได้ต่อเดือนสูงสุด = 100,000 บาท		
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่เกินประถมศึกษาตอนปลาย	78	58.2
มัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย/ปวช.	42	31.4
ปวส.-ปริญญาตรี	11	8.2
มากกว่าปริญญาตรี	3	2.2
เคยปลูกยางพาราก่อนเข้ามาเป็นสมาชิก		
เคยปลูก	29	21.6
ไม่เคยปลูก	105	78.4
เหตุผลที่เลือกปลูกยางพารา		
ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจและรายได้ดี	47	35.1
เป็นอาชีพที่มั่นคง	33	24.6
มีผู้แนะนำและเห็นตัวอย่างที่ดี	27	20.2
ผิดหวังกับพืชชนิดอื่นๆ	16	11.9
ยางพาราช่วยให้ชุมชนและเพิ่มมูลค่าที่ดิน	6	4.5
ดูแลรักษาง่ายกว่าพืชอื่นๆ	5	3.7
ระยะทางจากที่อยู่ถึงศูนย์การเรียนรู้		
ไม่เกิน 5 กิโลเมตร	81	60.4
5-10 กิโลเมตร	25	18.7
10-20 กิโลเมตร	1	0.7
20-50 กิโลเมตร	7	5.2
มากกว่า 50 กิโลเมตร	20	14.9

ตาราง 7 (ต่อ)

ลักษณะประชากรศาสตร์	จำนวน (134)	ร้อยละ
ความถี่ในการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข่าวสาร		
ปีละครั้ง	42	31.3
2-3 เดือนต่อครั้ง	34	25.4
เดือนละ 1-2 ครั้ง	50	37.3
สัปดาห์ละครั้ง	5	3.8
สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง	2	1.5
ทุกวัน	1	0.7

พฤติกรรม的开รับสื่อด้านการเกษตรยางพาราจากสำนักงาน

กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพารา

พฤติกรรม的开รับสื่อด้านการเกษตรยางพาราจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราสามารถจำแนกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นการรับรู้ (สาเหตุที่เข้ามาเป็นสมาชิก ช่องทางการรับข้อมูล ประเภทข่าวสารที่รับรู้ ระยะเวลาและความถี่ในการเปิดรับ) ขั้นการสนใจ (รูปแบบสื่อที่สนใจ ประเภทข่าวสารที่สนใจ) ขั้นการตัดสินใจ (รูปแบบการนำเสนอ รูปแบบทางเลือก ความคาดหวังจากข่าวสาร) ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ (การปฏิบัติตาม ผลจากการนำไปปฏิบัติ ความเชื่อถือและยอมรับ)

ขั้นการรับรู้

1. สิ่งที่มีผลต่อเกษตรกรในการเข้ามาเป็นสมาชิกของ สกย.

พนักงานสงเคราะห์สวนยางมีผลต่อเกษตรกรในการเข้ามาเป็นสมาชิก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.1 รองลงมาคือ จากคำบอกเล่าของเพื่อนเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 29.2 จากการเข้าไปขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 13.4 จากการให้ความรู้ในงานนิทรรศการของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 11.2 จากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และจากทางอื่นๆ (มีโครงการของชุมชนเข้ามาแนะนำ เห็นข่าวสารจากทางภาคใต้ ทดลองปลูกเอง) คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

2. ช่องทางในการในการข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน

กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลจากพนักงานสงเคราะห์สวนยาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.9 รองลงมาคือ จากเจ้าหน้าที่หน่วยงานในสำนักงาน คิดเป็นร้อยละ 7.4 จากเพื่อนเกษตรกรหรือชาวบ้านในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5.2 จากช่องทางอื่นๆ (ศึกษาด้วยตัวเอง ข่าวจากโทรทัศน์) คิดเป็นร้อยละ 3.0 จากสื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 2.2 จากการให้ความรู้ในงานนิทรรศการของหน่วยงานคิดเป็นร้อยละ 1.5 และ จากเว็บไซต์ของหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

3. ข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราที่ได้รับจากหน่วยงาน

กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลเรื่องการปลูกและการดูแลยางพารา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.5 รองลงมาคือ เรื่องพันธุ์ยางพารา คิดเป็นร้อยละ 75.4 เรื่องตลาดซื้อขายและราคาของยางพารา คิดเป็นร้อยละ 50.0 เรื่องข่าวสารจากภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 38.1 เรื่องการสร้างรายได้จากยางพารา คิดเป็นร้อยละ 37.3 เรื่องอื่นๆ (การกรีดยาง ภัย เรื่องเพื่อนเกษตรกร) คิดเป็นร้อยละ 17.9 และเรื่องการขนส่งและพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 8.2 ตามลำดับ (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

4. ความถี่เฉลี่ยในการรับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน

กลุ่มตัวอย่างรับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงาน เฉลี่ย ปีละ 1-2 ครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาคือ 2-3 เดือนต่อครั้งคิดเป็นร้อยละ 26.9 เดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.9 เดือนละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.7 ทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 3.7 และสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

5. ระยะเวลาเฉลี่ยในการรับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน

กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการรับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานเฉลี่ย ครั้งละ 1-3 ชั่วโมง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาคือ 2-3 เดือนต่อครั้งคิดเป็นร้อยละ 26.9 เดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.9 เดือนละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.7 ทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 3.7 และสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

ขั้นตอนการสนใจ

1. สื่อให้ข่าวสารความรู้ของหน่วยงาน ที่เกษตรกรให้ความสนใจ

กลุ่มตัวอย่างสนใจการให้ความรู้จากพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาคือ 2-3 เดือนต่อครั้งคิดเป็นร้อยละ 26.9 เดือนละครั้ง

คิดเป็นร้อยละ 17.9 เดือนละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.7 ทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 3.7 และสัปดาห์ละ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

จากการสอบถามเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีความสนใจพนักงานสงเคราะห์สวนยางที่เป็นผู้ให้ความรู้มากที่สุด เนื่องจาก พนักงานสงเคราะห์สวนยางเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเรื่องยางพาราเป็นอย่างดี สามารถให้ข้อมูลที่ครบถ้วน และสามารถตอบข้อสงสัยที่มีได้อย่างตรงประเด็นมากที่สุด โดยมีเหตุผลต่างๆ ดังนี้

“...เขามีประสบการณ์ มีความรู้ เราสงสัยตรงไหนเขาก็ตอบเราได้...”

(สร จำกิด, 2555: สัมภาษณ์)

“...เจ้าหน้าที่เขามีความรู้ ตรงต่อเวลา สนใจในงานที่เค้าทำเป็นอย่างดี...”

(ชัยวัฒน์ ก่าอิน, 2555: สัมภาษณ์)

2. เนื้อหาข่าวสารการเกษตรของหน่วยงาน ที่เกษตรกรให้ความสนใจ

จากการเรียงลำดับเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงานที่เกษตรกรให้ความสนใจ พบว่า เกษตรกรสนใจเนื้อหาเกี่ยวกับพันธุ์ยางพารามากที่สุด ส่วน เนื้อหาเกี่ยวกับการขนส่งและพ่อค้าคนกลาง เป็นเรื่องที่เกษตรกรให้ความสนใจน้อยที่สุด โดยเรื่องพันธุ์ยางพารา คิดเป็นร้อยละ 38.8 เรื่องตลาดซื้อขายและราคายางพารา คิดเป็นร้อยละ 28.4 เรื่องการปลูกและการดูแลสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 27.6 เรื่องการสร้างรายได้จากยางพารา คิดเป็นร้อยละ 3.0 เรื่องข่าวสารจากภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 1.5 และเรื่องเกี่ยวกับการขนส่งและพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

ขั้นการตัดสินใจ

1. วิธีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรให้ความสนใจและมั่นใจ

กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและมั่นใจวิธีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ด้วยการสาธิตจากเจ้าหน้าที่ให้เห็นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ การใช้บุคคลตัวอย่างหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านการเกษตรยางพารา คิดเป็นร้อยละ 19.4 วิธีการใช้งานวิจัยหรือผลงานที่ได้รับการยอมรับมาขึ้นชั้นให้เห็น คิดเป็นร้อยละ 15.7 วิธีการเปรียบเทียบให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นระหว่างก่อนปฏิบัติและหลังปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 6.7 ทุกวัน จากคำบอกเล่าแบบปากต่อปากของเพื่อนเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 3.7 และวิธีอื่นๆ (เชื่อถือและมั่นใจในการทำด้วยตัวเอง) คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

2. การตัดสินใจของเกษตรกรเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเกิดขึ้น

กลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเกิดขึ้น โดยเลือกการปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในด้านการเกษตรยางพารา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.0 รองลงมาคือ ตัดสินใจร่วมกับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 19.4 ตัดสินใจด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 18.7 และการขอความเห็นจากเพื่อนเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 8.9 ตามลำดับ

จากการสอบถามเกษตรกรพบว่า เกษตรกรเลือกที่จะปรึกษาผู้มีความรู้ในด้านการเกษตรยางพาราเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเกี่ยวกับการทำสวนยางพารา มากที่สุด เนื่องจาก เห็นว่าการปรึกษาผู้มีความรู้ นั้น จะสามารถทำให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้องเพื่อนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างดี และเชื่อมั่นว่า ผู้มีความรู้จะช่วยแก้ไขปัญหาลงให้กับเราได้อย่างตรงประเด็นมากที่สุด โดยมีเหตุผลต่างๆ ดังนี้

“...เรามีประสบการณ์ มีความรู้มาก่อนเรา เขาก็ต้องช่วยเหลือเราได้...”

(สังคม พรหมจินา, 2555: สัมภาษณ์)

“...เขาจะช่วยแก้ปัญหาที่เราคิดไม่ออก เราก็ได้เขานี้แหละที่ช่วย...”

(หลั่น อนุ, 2555: สัมภาษณ์)

3. ความคาดหวังของเกษตรกรต่อข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับ

กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับจากหน่วยงาน เพื่อสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการปลูกและดูแลยางพารา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.4 รองลงมาคือ เพื่อรอบรู้ข่าวสารและสถานการณ์ต่างๆ ของการเกษตรยางพาราไทย คิดเป็นร้อยละ 24.6 และเพื่อรับความสนุกสนานผ่อนคลายและความบันเทิงจากการถ่ายทอดข้อมูลสาร เท่ากันกับ การที่เกษตรกรไม่คาดหวังสิ่งใดเลย คิดเป็นร้อยละ 1.5 ในสัดส่วนที่เท่ากันตามลำดับ

ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์

1. การปฏิบัติตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติตามโดยยึดหลักของข้อมูลที่สำคัญมาผสมผสานกับแนวความรู้เดิมที่มีอยู่ คิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมาคือ มีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดในทุกกระบวนการที่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 32.1 ปฏิบัติตามบ้างในบางกระบวนการ

ที่นอกเหนือจากความรู้เดิมที่มี คิดเป็นร้อยละ 6.7 และไม่ปฏิบัติตาม เชื่อมันกระบวนการเดิมที่มี คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

จากการสอบถามเกษตรกรพบว่า เกษตรกรเลือกที่จะปฏิบัติตามโดยยึดหลักของ ข้อมูลที่สำคัญมาผสมผสานกับแนวความรู้เดิมที่มีอยู่ มากที่สุด เนื่องจาก เห็นว่าข้อมูลความรู้ที่ ถ่ายทอดมานั้นมีประโยชน์เห็นด้วย แต่บางอย่างต้องปรับใช้ให้เข้ากับสภาพพื้นที่ ของเราเอง ความรู้ บางอย่างที่ได้รับนั้นเมื่อนำมาใช้กับพื้นที่ของเกษตรกรจริงแล้ว ให้ผลไม่ตรงตามที่ต้องการก็ต้องการให้มีการนำความรู้เดิมหรือสิ่งที่เคยปฏิบัติอยู่เดิมมาผสมผสาน โดยมีเหตุผลต่างๆ ดังนี้

“...บางครั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาไม่สามารถนำมาปฏิบัติใช้ได้ทั้งหมด ต้องปรับให้เข้ากับความจริง...”

(ถาวร ต่างใจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...บางครั้งเค้าก็บอกคล้ายๆเดิม แต่สถานการณ์บางอย่างมันก็ไม่ เหมือนกัน...”

(มานิจ อ้วนดี, 2555: สัมภาษณ์)

“...บางอย่างเราก็ตัดสินใจตามประสบการณ์เราบ้าง แต่ที่เค้าบอกเรานั้นก็ ดีนะแหละ ผมก็ทำตามนะ...”

(ดร. กาวาด, 2555: สัมภาษณ์)

2. ผลจากการนำความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราที่ได้รับไปปฏิบัติงานจริง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจเป็นอย่างมากจากการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ

63.4 รองลงมาคือ โดยรวมยังเป็นที่น่าพอใจ แต่มีบางอย่างไม่ค่อยเกิดผลตามที่คาดหวัง คิดเป็น ร้อยละ 35.9 และไม่มีความเห็นเพราะไม่ค่อยต่างจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

จากการสอบถามเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจเป็นอย่างมากจากการ ปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจาก เห็นว่าข้อมูลที่ได้รับจากการถ่ายทอดมานั้น ทำไปปฏิบัติจริงแล้วได้ผลดี ดันยางมีการเจริญเติบโตที่ดี เป็นไปตามที่คาดหวังและเชื่อมั่นไว้ อีกทั้งได้เพิ่มความชำนาญในการ ปฏิบัติงานให้กับตนเองอีกด้วย โดยมีเหตุผลต่างๆ ดังนี้

“...ส่วนที่เราทำตามที่เขาบอกแล้วนั้น งานมันออกมาค่อนข้างจะเต็ม ร้อย ก็พอใจดี...”

(บุญธรรม สุมาทร, 2555: สัมภาษณ์)

“...เป็นความรู้ใหม่ที่น่ามาผสมกับความรู้เดิมแล้วเกิดประโยชน์...”

(ศรียรัตน์ เมธา, 2555: สัมภาษณ์)

“...เขาสอนเรา เราทำตาม ก็ต้องได้ผลดี เพราะเขามีความรู้...”

(เงิน กำลังกล้า, 2555: สัมภาษณ์)

3. ประเภทของสื่อการเกษตรที่เกษตรกรชาวสวนยางให้ความเชื่อถือและยอมรับ หลังจากที่น่าข้อมูลความรู้ไปปฏิบัติจนเกิดผลแล้ว โดยรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและยอมรับพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.1 รองลงมา คือ จากการบอกเล่าหรือแนะนำจากเพื่อนเกษตรกรชาวสวนยาง คิดเป็นร้อยละ 5.2 จากสื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน (แผ่นพับ วารสาร เอกสาร) คิดเป็นร้อยละ 4.5 จากเจ้าหน้าที่ในสำนักงานกองทุนสงเคราะห์สวนยาง คิดเป็นร้อยละ 3.7 และจากการจัดงานนิทรรศการของหน่วยงาน เท่ากันกับการที่เกษตรกรไม่เชื่อถือและยอมรับสื่อสิ่งใดเลย คิดเป็นร้อยละ 2.2 ในสัดส่วนที่เท่ากัน

จากการสอบถามเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีความเชื่อถือและยอมรับพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด เนื่องจาก พนักงานสงเคราะห์สวนยางมีความรู้และประสบการณ์ในด้านของยางพารามาก สามารถตอบคำถามและข้อสงสัยของเราได้ตรงตามประเด็นและเข้าใจได้ง่าย แต่อีกด้านคือ ส่วนใหญ่จะได้รับข้อมูลจากทางพนักงานสงเคราะห์ทางเดียวไม่ค่อยได้รับจากสื่อชนิดอื่นๆ โดยมีเหตุผลต่างๆ ดังนี้

“...ไปอบรมกับเขา เขาก็ให้ความรู้ตอบคำถามเราได้ดี เข้าใจง่ายดี...”

(เตียน เสวิกา, 2555: สัมภาษณ์)

“...เขาฟังพาได้ เมื่อเราไม่เข้าใจเราก็โทรไปปรึกษาเขาได้ตลอด เขาเอาใจใส่เราดี...”

(ทะ ลือหาญ, 2555: สัมภาษณ์)

“...เราเข้าใจง่ายขึ้น และเราก็ทำตามที่เขาแนะนำที่เค้าสอนโดยตรง ให้ผลดีเราก็ออใจกับผลที่ได้ ดันยางสูงใหญ่...”

(แก้วมูล นพคุณ, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรยางพาราจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการรับรู้ ขั้นการสนใจ ขั้นการตัดสินใจ และ ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์

ขั้นการรับรู้ พบว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางมีผลต่อเกษตรกรในการเข้ามาเป็นสมาชิก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.1 โดยหลังจากที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกแล้ว เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางพนักงานสงเคราะห์สวนยาง คิดเป็นร้อยละ 79.9 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการปลูกและการดูแลยางพารา คิดเป็นร้อยละ 95.5 ซึ่งเกษตรกรเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากหน่วยงาน เฉลี่ย ปีละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 42.5 และในแต่ละครั้ง ใช้เวลาในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากหน่วยงานเฉลี่ย 1-3 ชั่วโมงต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.8

ขั้นการสนใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสนใจการให้ความรู้จากพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.8 และจากการเรียงลำดับเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงานที่เกษตรกรให้ความสนใจ พบว่า สนใจเนื้อหาเกี่ยวกับพันธุ์ยางพารามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.8

ขั้นการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและมั่นใจวิธีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ด้วยการสาธิตจากเจ้าหน้าที่ให้เห็นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.3 โดยมีการตัดสินใจเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเกิดขึ้น โดยเลือกการปรึกษา ผู้ที่มีความรู้ในด้านการเกษตรยางพารา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.0 และมีความคาดหวังในการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับจากหน่วยงานเพื่อสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการปลูกและดูแลยางพารา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.4

ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติตามโดยยึดหลักของข้อมูลที่สำคัญมาผสมผสานกับแนวความรู้เดิมที่มีอยู่ คิดเป็นร้อยละ 59.7 โดยมีความพึงพอใจเป็นอย่างมากจากการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 63.4 และหลังจากที่นำข้อมูลความรู้ไปปฏิบัติจนเกิดผลแล้ว โดยรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและยอมรับพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.1

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาในขั้นการรับรู้ พบว่า การชักชวนของพนักงานสงเคราะห์สวนยางมีผลต่อเกษตรกรในการเข้ามาเป็นสมาชิกมากที่สุด ซึ่งเกษตรกรชาวสวนยางเห็นว่าพนักงานสงเคราะห์สวนยางเป็นผู้ที่มีความรู้ ความน่าเชื่อถือ จึงเกิดความสนใจ คล้อยตาม และเข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกชาวสวนยางของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สอดคล้องกับ Berlo et al. (1970 อ้างใน ขนิษฐา เพชรายุทธ, 2552: 16) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญในการประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อบุคคลและสื่อมวลชนนั้น ประกอบด้วย ความปลอดภัย คุณสมบัติของบุคคล เช่น ความมีประสบการณ์ มีอำนาจ มีความรู้และความคล่องแคล่ว รวดเร็ว เป็นต้น

หลังจากที่เกษตรกรเข้ามาเป็นสมาชิกแล้วนั้น โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากพนักงานสงเคราะห์สวนยาง จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมนั้น เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งเรียนรู้ข้อมูลช่องทางอื่น เช่น อินเทอร์เน็ต งานนิทรรศการ วารสารยางพารา เป็นต้น ดังนั้นช่องทางที่จะได้รับมากที่สุดคือ การถ่ายทอดความรู้โดยพนักงานสงเคราะห์สวนยางซึ่งมีหน้าที่ในการเข้าไปให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรยางพาราแก่เกษตรกร เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง และเกษตรกรมีความเชื่อถือในตัวพนักงานหลังจากที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิก ดังนั้นเมื่อมีการแจ้งข่าวการเข้ามาให้ความรู้ของพนักงานสงเคราะห์สวนยางในแต่ละครั้ง เกษตรกรจึงมักจะให้ความสนใจ และไม่ค่อยได้คำนึงหรือติดตามสื่อในช่องทางอื่นมากนัก

กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลเรื่องการปลูกและการดูแลยางพารามากที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการทำสวนยางพารา ดังนั้นเนื้อหาเหล่านี้จึงถูกถ่ายทอดให้ผู้รับสารได้รับอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดกระบวนการเข้าใจและจดจำได้อย่างดี สอดคล้องกับสิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ (2529 อ้างใน ขนิษฐา เพชรายุทธ, 2552: 11) ที่กล่าวว่า การเกิดซ้ำซากของสิ่งเร้า เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้รับสาร โดยเกษตรกรรับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงาน เฉลี่ย ปีละ 1-2 ครั้ง ซึ่งถือว่ามีความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับความถี่ในการเข้ามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันในชุมชน ซึ่งจากการสอบถามเพิ่มเติมทำให้ทราบว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางของหน่วยงานแต่ละจังหวัดนั้น ยังมีจำนวนที่น้อยและยังไม่ค่อยเพียงพอต่อการดูแลเกษตรกรให้ทั่วถึง ทางหน่วยงานจึงมีการจัดตั้งตัวแทนเกษตรกรของแต่ละชุมชนที่ผ่านการฝึกฝนและอบรมเป็นอย่างดี ที่เรียกว่า “ครูยาง” หรือ “อาสาสมัคร” เพื่อทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและดูแลตรวจสอบสวนยางพาราของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ด้วยอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งครูยางหรืออาสาสมัครนี้ จะเป็นผู้นำประชุมและจัดการให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ปัญหาการทำสวนยางในชุมชน เพื่อรับเรื่องและแจ้งไปยังพนักงานสงเคราะห์สวนยาง เพื่อทำการเร่งตรวจสอบและแก้ไขต่อไป

กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการรับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานเฉลี่ย ครั้งละ 1-3 ชั่วโมง ซึ่งจากการสอบถามเกษตรกรให้เหตุผลว่า ระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่เกษตรกรคิดเห็นว่าเหมาะสมในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติจริง แต่หากมีระยะเวลาในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่นานกว่าระยะเวลาดังกล่าว เกษตรกรอาจเกิดความไม่สะดวกในการเข้าร่วมและเกิดความเบื่อหน่ายได้

จากผลการวิจัยในขั้นการสนใจ พบว่า เกษตรกรมีความสนใจการให้ข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรจากพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้มากที่สุด ซึ่งจากการสอบถาม

เพิ่มเติมเกษตรกรให้ความเห็น ว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเรื่องยางพาราเป็นอย่างดี สามารถให้ข้อมูลที่ครบถ้วน และสามารถตอบข้อสงสัยที่มีได้อย่างตรงประเด็นมากที่สุด และมีลักษณะเป็นสื่อสองทาง (two way communication) ในขณะที่สื่อชนิดอื่นส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการถ่ายทอดข้อมูลแบบทางเดียว (one way communication) ทำให้ไม่สามารถตอบข้อสงสัยเพิ่มเติมได้ สอดคล้องกับ โรเจอร์ และเมย์เนน (1964 อ้างใน เกศินี จุฑาวิจิตร, 2542: 109) ที่กล่าวว่าสื่อบุคคล หรือ การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับ เพราะเป็นการสื่อสารที่มีความเป็นกันเองและเป็นส่วนตัว ก่อให้เกิดความคุ้นเคย การพูดคุยกันอย่างเห็นหน้าผู้ให้ข่าวสาร ในแง่จิตวิทยาแล้วทำให้ผู้รับสารมีความรู้สึกว่าตนได้รับรางวัลทันที และการสื่อสารแบบสองทาง (two way communication) มีบทบาทสำคัญต่อการโน้มน้าวใจ เพราะเมื่อผู้รับสารเกิดความไม่เข้าใจหรือไม่แน่ใจก็สามารถซักถามได้ทันที

และจากการเรียงลำดับเนื้อหาข่าวสารการเกษตรของหน่วยงานที่เกษตรกรชาวสวนยางให้ความสนใจ พบว่า สนใจเนื้อหาเกี่ยวกับพันธุ์ยางพารามากที่สุด ซึ่งจากการสอบถามเกษตรกรให้ความเห็น ว่า เกษตรกรมีความต้องการค้นพันธุ์ยางพาราเพื่อนำมาปลูกเพิ่มจึงมีความสนใจในเรื่องของพันธุ์ยางเป็นพิเศษ และเกษตรกรหลายรายยังอยู่ในขั้นตอนของการเริ่มปลูก จึงให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากที่สุด

จากผลการวิจัยในขั้นการตัดสินใจ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเชื่อถือและมั่นใจวิธีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ด้วยการสาธิตจากเจ้าหน้าที่ให้เห็น ซึ่งเกษตรกรให้ความเห็นว่าการสาธิตให้เห็นด้วยเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความชำนาญนั้น จะสามารถเข้าใจข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ถ่ายทอดมาได้ง่ายและชัดเจนที่สุด สอดคล้องกับ วิทยา คำรงค์เกียรติศักดิ์ (2545ก: 121) ที่กล่าวว่าเทคนิคการนำเสนอ (presentation techniques) เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ ประกอบด้วยหลายวิธีหนึ่งในนั้นคือ วิธีการสาธิต โดยบุคคลที่น่าเชื่อถือ เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงวิธีและกระบวนการปฏิบัติ โดยกลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเกิดขึ้นนั้น กลุ่มตัวอย่างเลือกที่จะปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในด้านการเกษตรยางพารา โดยให้ความเห็นว่าการปรึกษาผู้มีความรู้ นั้น จะสามารถทำให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้องเพื่อนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างดี และเชื่อมั่นว่า ผู้มีความรู้จะช่วยแก้ไขปัญหให้กับเราได้โดยตรงประเด็น

และเกษตรกรส่วนใหญ่มีความคาดหวังในการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับจากหน่วยงาน เพื่อสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการปลูกและดูแลยางพารา เนื่องจากเกษตรกรแต่ละรายมีการทำสวนยางพาราเพื่อเป็นรายได้ให้แก่ครอบครัว หากสวนยางพาราที่ทำนั้นให้ผลที่ดีมีประสิทธิภาพ สามารถให้น้ำยางที่มีคุณภาพได้ในขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือ

การกรีดขางแล้ว ก็จะส่งผลต่อรายได้ที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นด้วย ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องการข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรของหน่วยงานเพื่อไปใช้ในการทำสวนยางพาราอย่างเต็มที่

จากผลการวิจัยในขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามข่าวสารความรู้ของหน่วยงาน โดยยึดหลักของข้อมูลที่สำคัญมาผสมผสานกับแนวความรู้เดิมที่มีอยู่ ซึ่งจากการสอบถามเพิ่มเติม เกษตรกรให้ความเห็นว่า ข้อมูลความรู้ของหน่วยงานที่ถ่ายทอดมานั้นมีประโยชน์และเห็นด้วย แต่บางอย่างต้องปรับใช้ให้เข้ากับสภาพพื้นที่ ของเราเอง เพราะความรู้บางอย่างที่ได้รับนั้นเมื่อนำมาใช้กับพื้นที่ของเกษตรกรจริงแล้ว ให้ผลไม่ตรงตามที่ต้องการก็ต้องมีการนำความรู้เดิมหรือสิ่งที่เคยปฏิบัติอยู่เดิมมาผสมผสานสอดคล้องกับ ภาณุจนา แก้วเทพ (2552: 306-307) ที่กล่าวว่า การเปิดรับข่าวสารของผู้รับสารมีความตั้งใจในการแสวงหาข่าวสารเพื่อใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง โดยผู้รับสารจะใช้สื่อเพื่อแสวงหาความพอใจ ผ่อนคลายความเครียด ค้นหาความรู้ หรือเอาประโยชน์ใดประโยชน์หนึ่งจากสื่อ นั้น ซึ่งความต้องการและความคาดหวังในการใช้สื่อของผู้รับสารที่แตกต่างกันทำให้แต่ละคนคาดคะเนว่า สื่อแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจได้แตกต่างกัน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเป็นอย่างมากจากการปฏิบัติตามข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน ทั้งจากการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด อย่างผสมผสานกับความรู้เดิม หรือปฏิบัติตามบ้างในบางกระบวนการก็ตาม เนื่องจาก เห็นว่าข้อมูลที่ได้รับการถ่ายทอดมานั้น ทำไปปฏิบัติจริงแล้วได้ผลดี ดันขางมีการเจริญเติบโตที่ดี เป็นไปตามที่คาดหวังและเชื่อมั่นไว้ อีกทั้งได้เพิ่มความชำนาญในการปฏิบัติงานให้กับตนเองอีกด้วย และโดยรวมแล้วหลังจากที่นำข้อมูลความรู้ไปปฏิบัติจนเกิดผลแล้ว เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีความเชื่อถือและยอมรับการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารการเกษตร จากพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจากการสอบถามเกษตรกร ให้ความเห็นว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางมีความรู้และประสบการณ์ในด้านของยางพาราก่อนข้างมาก สามารถตอบคำถามและข้อสงสัยของเกษตรกรได้ตรงตามประเด็นและเข้าใจได้ง่าย และยังกล่าวว่า เหตุผลที่มีความเชื่อถือและยอมรับ จากการให้ข้อมูลข่าวสารพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ข้อมูล เนื่องจาก ส่วนใหญ่เกษตรกรจะได้รับข้อมูลจากทางพนักงานสงเคราะห์ทางเดียวไม่ค่อยได้รับจากสื่อชนิดอื่นๆ ซึ่งมีเหตุผลเช่นเดียวกับผลการวิจัยขั้นการรับรู้

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตร
ของพาราจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพารา

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ	จำนวน (134)	ร้อยละ
ขั้นการรับรู้		
1. สิ่งที่มีผลต่อเกษตรกรในการเข้ามาเป็นสมาชิกของ สกย.		
การชักชวนของพนักงานสงเคราะห์สวนยาง	47	35.1
คำบอกเล่าของชาวบ้านในชุมชน	39	29.1
เข้าไปขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน	18	13.4
การให้ความรู้ในงานนิทรรศการของหน่วยงาน	15	11.2
สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน	9	6.7
อื่นๆ มีโครงการของชุมชนแนะนำ	3	2.3
เข้าไปสมัครด้วยตนเอง	2	1.5
ปลุกตามคนได้ในข่าวการเกษตร	1	0.7
2. ช่องทางในการในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน		
การให้ความรู้พนักงานสงเคราะห์สวนยาง	107	79.9
เข้าไปขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน	10	7.5
ชาวบ้านในชุมชน	7	5.2
สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน	3	2.2
การให้ความรู้ในงานนิทรรศการของหน่วยงาน	2	1.5
ทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน	1	0.7
อื่นๆ ศึกษาด้วยตัวเอง	2	1.5
ดูข่าวสารจากทางโทรทัศน์	1	0.7
จากตัวแทนผู้นำเกษตรกร	1	0.7

ตาราง 8 (ต่อ)

พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อ	จำนวน (134)	ร้อยละ
ขั้นการรับรู้		
3. ข้อมูลข่าวสารด้านขงพาราที่ได้รับจากหน่วยงาน		
การปลูกและการดูแลสวนขงพารา	128	95.5
ชนิดและข้อมูลของพันธุ์ขงพารา	101	75.4
ตลาดซื้อ-ขาย/ราคาขงพารา	67	50.0
ข่าวสารจากภาครัฐ	51	38.1
การสร้างรายได้จากขงพารา	50	37.3
การขนส่ง/พ่อค้าคนกลาง	11	8.2
อื่นๆ การกรีดขงอย่างถูกวิธี	15	11.2
เรื่องปฏ	3	2.2
เพื่อนบ้านที่ประสบความสำเร็จ	1	0.7
สภาพอากาศ	1	0.7
4. ความถี่เฉลี่ยในการรับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน		
ปีละ 1-2 ครั้ง	57	42.5
2-3 เดือนต่อครั้ง	36	26.9
เดือนละครั้ง	24	18.0
เดือนละ 2-3 ครั้ง	9	6.7
สัปดาห์ละครั้ง	3	2.2
ทุกวัน/ติดตามตลอดเวลา	5	3.7
5. ระยะเวลาเฉลี่ยในการรับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน		
น้อยกว่า 15 นาที	4	3.0
15 นาที – 1 ชั่วโมง	39	29.1
1-3 ชั่วโมง	41	30.6
ครึ่งวัน	38	28.4
ทั้งวัน	12	9.0

ตาราง 8 (ต่อ)

พฤติกรรม的开รับสื่อ	จำนวน (134)	ร้อยละ
ขั้นการสนใจ		
1. สื่อให้ข่าวสารความรู้ของหน่วยงาน ที่เกษตรกรให้ความสนใจ		
การให้ความรู้พนักงานส่งเสริมสหกรณ์	109	81.3
สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน	8	6.0
จากคำแนะนำของชาวบ้านในชุมชน	7	5.2
เข้าไปขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน	4	3.0
ทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน	3	2.2
การให้ความรู้ในงานนิทรรศการของหน่วยงาน	2	1.5
โทรทัศน์	1	0.7
2. เนื้อหาข่าวสารการเกษตรของหน่วยงาน ที่เกษตรกรให้ความสนใจ		
ชนิดของพันธุ์ยางพารา	52	38.8
ตลาดซื้อ-ขาย/ราคายางพารา	38	28.4
การปลูกและการดูแลสวนยางพารา	37	27.6
การสร้างรายได้จากยางพารา	4	3.0
ข่าวสารจากภาครัฐ	2	1.5
การขนส่ง/พ่อค้าคนกลาง	1	0.7
ขั้นการตัดสินใจ		
1. วิธีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรให้ความเชื่อถือและมั่นใจ		
การสาธิตจากเจ้าหน้าที่ให้เห็น	71	53.0
การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือผู้ประสบผลสำเร็จ	26	19.4
ใช้งานวิจัยหรือผลงานที่ได้รับการยอมรับมาขึ้นชั้น	21	15.7
การเปรียบเทียบก่อนและหลังปฏิบัติ	9	6.7
จากคำบอกเล่าแบบปากต่อปากของเพื่อนเกษตรกร	5	3.7
เชื่อถือตัวเอง	2	1.5

ตาราง 8 (ต่อ)

พฤติกรรม的开รับสื่อ	จำนวน (134)	ร้อยละ
ขั้นการตัดสินใจ		
2. การตัดสินใจของเกษตรกรเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเกิดขึ้น		
ปรึกษาผู้มีความรู้/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	71	53.0
ตัดสินใจร่วมกับครอบครัว	26	19.4
ตัดสินใจด้วยตัวเอง	25	18.7
ขอความเห็นจากเพื่อน/ประชมติ	12	8.9
3. ความคาดหวังของเกษตรกรต่อข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับ		
ความรู้ด้านยางพาราเพื่อใช้ในการปลูก	97	72.4
รอบรู้ข่าวสารและสถานการณ์ต่างๆของยางพารา	33	24.6
ความสนุกสนานผ่อนคลาย/บันเทิง	2	1.5
ไม่หวังสิ่งใด/ไม่มีความจำเป็น	2	1.5
ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์		
1. การปฏิบัติตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ		
ปฏิบัติตามโดยยึดหลักการมาผสมผสานความรู้เดิม	80	59.7
ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดในทุกกระบวนการ	43	32.1
ปฏิบัติตามบ้างในบางกระบวนการ	9	6.7
ไม่ได้ปฏิบัติตาม/เชื่อมั่นตนเอง	2	1.5
2. ผลจากการนำความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราที่ได้รับไปปฏิบัติงานจริง		
น่าพึงพอใจเป็นอย่างมาก	85	63.4
โดยรวมยังพึงพอใจ บางอย่างไม่ได้คังหวัง	48	35.9
ไม่มีความเห็น	1	0.7

ตาราง 8 (ต่อ)

พฤติกรรม的开รับสื่อ	จำนวน (134)	ร้อยละ
ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์		
3. ประเภทของสื่อการเกษตรที่เกษตรกรชาวสวนยางให้ความเชื่อถือและยอมรับ		
พนักงานส่งเสริมสวนยางผู้ให้ความรู้	110	82.1
จากคำแนะนำของชาวบ้านที่ทำการเกษตรยางพารา	7	5.2
สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน	6	4.5
เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความรู้ในสำนักงาน	5	3.7
งานนิทรรศการของหน่วยงาน	3	2.2
ไม่มีความเชื่อถือหรือยอมรับสื่อใดเลย	3	2.2

หมายเหตุ* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

จากการสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง ซึ่งเก็บข้อมูลโดยการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 134 คน สามารถจำแนกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการรับรู้ ขั้นการสนใจ ขั้นการตัดสินใจ และขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นการรับรู้

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการรับรู้ของเกษตรกรสามารถเรียงตามค่าเฉลี่ยอันดับได้ดังนี้

1. เนื้อหาข่าวสารด้านการเกษตรมีความจำเป็นต่อเกษตรกร (ค่าเฉลี่ยการจัดอันดับ 2.9)

2. เกษตรกรมีความคิดเห็นสอดคล้องกับเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ และ มีความกระตือรือร้นต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางหน่วยงานเสมอ ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ค่าเฉลี่ยอันดับ 2.7)

3. เกษตรกรเปิดใจยอมรับข้อมูลข่าวสารของสื่อแต่ละรูปแบบอย่างเต็มที่ และ คิดเห็นว่า การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารมีความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ค่าเฉลี่ยอันดับ 2.6)

โดยให้เหตุผลว่า เกษตรกรมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อนำไปใช้ในการทำสวนยางพาราของคน ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเรื่องใด หรือมาจากสื่อรูปแบบใดของหน่วยงานก็ตาม เกษตรกรก็พร้อมที่จะเปิดรับข้อมูลข่าวสารนั้นอย่างเต็มที่ เพราะข้อมูลข่าวสารทุกอย่างล้วนมีความจำเป็นต่อการทำสวนยางพาราของเกษตรกรอย่างมาก

“...ก็เวลาเมื่อมีบรรมที่ไหน เราก็ไปตลอด อยากได้ความรู้เอาไว้ไปทำสวนของเราเอง...”

(อ้อย ศรีจันทร์, 2555: สัมภาษณ์)

“...เวลาอาจารย์เข้ามาสอน ผมก็ตั้งใจฟังนะเพราะมันจำเป็นกับผม เพราะผมเอาไว้ไปทำสวนของผมเอง อาจารย์เก่งใจดี สอนไม่น่าเบื่อ...”

(ล้อย วาวแวว, 2555: สัมภาษณ์)

ขั้นการสนใจ

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการสนใจของเกษตรกรสามารถเรียงตามค่าเฉลี่ยอันดับได้ดังนี้

1. เกษตรกรโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข่าวสารการเกษตรยางพาราที่ทางหน่วยงานถ่ายทอดความรู้ให้ และ เห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอย่างสม่ำเสมอ ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ค่าเฉลี่ยการจัดอันดับ 2.7)

2. เกษตรกรสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับจากสื่อประเภทที่เกษตรกรให้ความสนใจคือ การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารโดยพนักงานสงเคราะห์สวนยาง อีกทั้งเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรได้ตรงตามความต้องการ และ เห็นว่าเนื้อหาข่าวสารที่

เกษตรกรรมใจมากที่สุดคือเรื่องพันธุ์ยางพารานั้นมีผลต่อพวกเขามากที่สุดในการทำสวนยางพาราในสัดส่วนที่เท่ากัน (ค่าเฉลี่ยอันดับ 2.6)

3. เกษตรกรเห็นว่าสื่อที่สนใจคือการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารโดยพนักงานสงเคราะห์สวนยางนั้น มีการสาธิตและให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรยางพาราอย่างครบถ้วน อีกทั้งยังมีการเปรียบเทียบให้เห็นถึงผลก่อนและหลังจากการนำความรู้ไปปฏิบัติอย่างชัดเจน และนอกจากนี้ยังมีการอ้างอิงข้อมูลโดยใช้บุคคลที่มีความรู้หรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพการเกษตรสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ โดยมีสัดส่วนที่เท่ากัน (ค่าเฉลี่ยอันดับ 2.5)

โดยเกษตรกรให้เห็นเหตุผลว่า ข่าวสารความรู้ที่ทางหน่วยงานถ่ายทอดมานั้นล้วนแต่มีประโยชน์ก่อให้เกิดเป็นความรู้ในด้านการทำสวนยางพารา ซึ่งเกษตรกรจะได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่ได้รับรู้มา ซึ่งการที่จะได้รับรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพนั้นต้องมาจากการรับข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกษตรกรมีความพร้อมอยู่ตลอดเวลาในการนำไปใช้ปฏิบัติ

ในเรื่องของความเข้าใจนั้น เกษตรกรกล่าวว่า การถ่ายทอดความรู้โดยพนักงานสงเคราะห์สวนยางเป็นผู้ให้ความรู้ นั้น สามารถเข้าใจเนื้อหาข่าวสารได้ง่ายเนื่องจาก พนักงานมีการถ่ายทอดความรู้อย่างละเอียดถึงแต่ละขั้นตอน หากมีข้อสงสัยหรือข้อโต้แย้งต้องการซักถามก็สามารถที่จะถามเพื่อทำความเข้าใจได้ในทันที โดยในบางครั้งก็มีการนำผู้มีความรู้ด้านยางพาราหรือเกษตรกรตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จมาพูดบรรยายให้ฟัง สร้างความรู้สึกลำเอียงและอยากที่จะเป็นอย่างเขาเช่นกัน และบ่อยครั้งที่ทำการสาธิตและเปรียบเทียบการปฏิบัติที่ถูกต้อง และผลที่ตามมาจากการปฏิบัติตามแนวความรู้ที่ถูกต้อง ทำให้สามารถรับรู้และเข้าใจได้อย่างดี

“...มาฟังเขาอบรมแล้วเข้าใจดี เขาจะสอนเราว่าอย่างไรทำแล้วถูกไม่ถูก เราฟังแล้วก็เออใช่ น่าจะเป็นอย่างนั้น อยากให้เขามาบ่อยๆ นะ...”

(วันดี ชันเพชร, 2555: สัมภาษณ์)

“...อยากได้กล้ายางไปปลูกเพิ่ม ไม่ค่อยจะมีเงินไปซื้อกล้ายางมาเพิ่ม ตอนนี้กำลังขยายพื้นที่ ก็ปลูกเพิ่มอีกปีให้มันกว้างออกไป จะได้เก็บไว้ให้ลูกให้หลาน...”

(จี แสงขอรุณ, 2555: สัมภาษณ์)

“...วันก่อนเค้าก็เอาชาวสวนยางตัวอย่างที่เค้าปลูกเยอะๆอะนะมาพูดให้ฟัง ว่าที่เค้าปลูกเนี่ยมันเจอปัญหาอะไร แล้วเค้าทำยังไงแก้งัง ตอนนี้นะโฮ ขางโตต้นเท่าขานี้ กริดได้สบายแล้ว...”

(สกร ปองคอง, 2555: สัมภาษณ์)

ขั้นการตัดสินใจ

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการตัดสินใจของเกษตรกรสามารถเรียงตามค่าเฉลี่ยอันดับได้ดังนี้

1. เกษตรกรมีความคาดหวังที่จะได้ข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรโดยสื่อการถ่ายทอดข้อมูลจากพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และเกษตรกรมีความคาดหวังอย่างมากว่าข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่พวกเขาได้รับนั้น จะสามารถเป็นประโยชน์ในการทำสวนยางพาราได้ โดยมีสัดส่วนที่เท่ากัน (ค่าเฉลี่ยการจัดอันดับ 2.7)

2. เกษตรกรชาวสวนยางมีความมั่นใจในการตัดสินใจทุกครั้งเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเข้ามา โดยอาศัยการตัดสินใจด้วยการปรึกษาผู้มีความรู้หรือผู้เกี่ยวข้องด้านการเกษตรยางพาราเป็นส่วนประกอบ (ค่าเฉลี่ยอันดับ 2.6)

3. เกษตรกรไม่ลังเลกับความคิดเห็นอื่นๆ ที่ไม่สอดคล้องกับการตัดสินใจของเขา หลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการทางเลือกในการตัดสินใจแล้ว (ค่าเฉลี่ยอันดับ 2.4)

จากการสอบถามเกษตรกรเพิ่มเติม ให้ความเห็นว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางเป็นผู้ที่เข้าถึงชุมชนได้มากที่สุด ทำให้เข้าใจสภาพพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ทางด้านเกษตรกรรมของแต่ละชุมชน ดังนั้นพนักงานสงเคราะห์สวนยางคือผู้ที่สามารถช่วยเหลือและให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่แต่ละพื้นที่ได้มากกว่าสื่ออื่นๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือพนักงานที่อยู่ในสำนักงาน ซึ่งไม่ได้เข้าใจสภาพพื้นที่และความเป็นอยู่ของเกษตรกรในชุมชน มีเพียงแต่หลักการและข้อมูลความรู้ที่เป็นทฤษฎีแบบทั่วไป

โดยเกษตรกรได้ให้ความเห็นว่า การตัดสินใจส่วนใหญ่เกษตรกรเลือกที่จะปรึกษาผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานสงเคราะห์สวนยางหรือนักวิชาการที่มีความรู้เรื่องการเกษตรเป็นหลัก เพราะไม่อยากจะเกิดความผิดพลาดในการทำการเกษตรยางพารา ซึ่งส่งผลกระทบต่ออาชีพและผลิตผลในภาคหน้า จึงอยากที่จะได้การชี้แนะที่ถูกต้องและแน่นอนก่อนที่จะทำการตัดสินใจ ซึ่งเมื่อมีการปรึกษาผู้ที่มีความรู้เรียบร้อยแล้วนั้น เกษตรกรก็จะมีความมั่นใจและสามารถดำเนินการปฏิบัติต่อไปได้อย่างไม่ลังเล แม้ว่าจะมีการโต้แย้งจากบุคคลอื่นเกิดขึ้นก็ตาม

“...อาจารย์ (พนักงานสงเคราะห์สวนยาง) เขามีความรู้เรื่องยางเยอะ ถ้าเค้าพูดมาส่วนใหญ่เราก็ทำตาม ถ้าไม่ทำตามที่อาจารย์เค้าบอกก็ไม่ว่าจะไปทำตามใคร...”

“...เวลาเมื่อไรสงสัย เช่นว่า ใบยางมันเกิดมีจุดมีรา หรือว่าดินมันไม่ค่อยโต ผมก็จะโทไปหาอาจารย์ (พนักงานสงเคราะห์สวนยาง) นี่แหละ ว่าต้องปรับยังงี้ แก่ตรงไหน เรามันก็ไม่อยากเสี่ยงทำเองนะ มันก็ต้องใช้เงิน ถ้าจะทำแล้วมันก็ต้องมั่นใจว่าถูกต้อง ก็ต้องปรึกษา...”

(สมศักดิ์ รักพงศ์, 2555: สัมภาษณ์)

ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรสามารถเรียงตามค่าเฉลี่ยอันดับได้ดังนี้

1. เกษตรกรเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารโดยรวมของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่ถ่ายทอดมานั้น เป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับเกษตรกรชาวสวนยางพารา (ค่าเฉลี่ยการจัดอันดับ 2.8)
2. เกษตรกรรู้สึกพึงพอใจกับมารยาทของพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้ (ค่าเฉลี่ยอันดับ 2.7)
3. เกษตรกรให้ความเห็นว่า ข่าวสารของทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สามารถอำนวยความสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างชัดเจน อีกทั้งทำให้การทำสวนยางพาราของเกษตรกรสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกษตรกรรู้สึกพึงพอใจกับผลที่เขาได้รับจากการปฏิบัติงานตามที่ได้รับความรู้มา และรู้สึกพึงพอใจกับตอบข้อสงสัยของพนักงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจ โดยทั้งหมดมีสัดส่วนที่เท่ากัน (ค่าเฉลี่ยอันดับ 2.6)

จากการสอบถามเพิ่มเติมนั้น เกษตรกรให้ความเห็นว่า จากที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางแล้ว ก็ได้รับความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรยางพาราเพิ่มเติม และเมื่อนำไปปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้รับมา ก็เห็นผลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น การคัดเลือกต้นกล้าพันธุ์ยางพาราเพื่อนำไปปลูก วิธีการดูแลรักษาต้นยางพารา การเตรียมดินให้เหมาะสมสำหรับแต่ละพื้นที่เพาะปลูก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เมื่อเกษตรกรเกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ก็จะเกิดผลที่มีประสิทธิภาพตามมา

เกษตรกรให้ความเห็นในเรื่องของพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้โดยส่วนใหญ่จะเรียกแทนตำแหน่งว่า “อาจารย์” ซึ่งให้ความหมายถึงผู้ชี้แนะแนวทางและให้ความรู้ในการทำการเกษตรยางพาราว่า มีการทำงานที่มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาอย่างสม่ำเสมอ และ

สามารถตอบข้อสงสัยหรือชี้แจงแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรจนเข้าใจได้อย่างชัดเจน ส่วนสิ่งที่อยากให้ปรับปรุงคือเรื่องของความเอาใจใส่ในการเข้ามาพบปะเกษตรกร เกษตรกรมีความต้องการให้พนักงานสงเคราะห์สวนยางเข้ามาเพื่อชี้แจงและตอบข้อสงสัยให้บ่อยยิ่งขึ้น เพราะโดยส่วนใหญ่จะเป็นการรับเรื่องปัญหาโดยอาสาสมัครเกษตรกร เพื่อนำไปแจ้งให้แก่พนักงานสงเคราะห์สวนยางทราบและดำเนินการมากกว่า ซึ่งได้ทำการสอบถามพนักงานสงเคราะห์สวนยางและหน่วยงานทราบว่า จำนวนพนักงานสงเคราะห์สวนยางในแต่ละจังหวัดนั้นยังมีไม่เพียงพอกับปริมาณงานในการดูแลและให้คำปรึกษาต่อเกษตรกรชาวสวนยางพารา

“...อาจารย์เขาแนะนำเราดี มีปัญหาตรงไหนเขาก็บอกเราว่าต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วเราก็เอาไปทำตาม...”

(ทน เรื่องคำมูล, 2555: สัมภาษณ์)

“...ก็ดี เอาไปทำตามที่เขาสอนแล้วก็จากที่เราไปอบรมของหน่วยงานมาด้วย ก็ทำมาเรื่อยๆ ถามเขามั่ง ถามพี่ที่เค้าทำสวนยางเหมือนกันด้วย ตอนนี่ก็ดีขึ้นเพราะว่ายางมันก็โตขึ้นเรื่อยๆ แรกๆ ท่อนะ ทุนก็ไม่ค่อยมี ตอนแรกคิดว่าไม่เอาแล้ว จะไถทิ้งแล้วกลับไปปลูกมันเหมือนเดิม มันปลูกแปดสิบก็โตได้แล้ว แต่ตอนนี้เห็นยางกำลังโตดีก็ชื่นใจ เคี้ยวได้ กรีดเมื่อไหร่ก็สบายแล้ว...”

(ลำเรียง คำธิ, 2555: สัมภาษณ์)

“...พอใจค่ะ ตอนนี่ก็ใกล้จะได้กรีดแล้ว อยากให้อาจารย์เค้าเข้ามาแนะนำอีกทีตอนกำลังจะกรีดถึงในสวนเลย เค้ามีความรู้ดี แต่ไม่ค่อยได้เจอเท่าไร อยากให้มาบ่อยๆ...”

(จำเนียร มะปู้ทา, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผล

จากการศึกษาการใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการรับรู้ ขั้นการสนใจ ขั้นการตัดสินใจ และ ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์

ขั้นการรับรู้ พบว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางมีผลต่อเกษตรกรในการเข้ามาเป็นสมาชิก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.1 โดยหลังจากที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกแล้ว เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางพนักงานสงเคราะห์สวนยาง คิดเป็นร้อยละ 79.9 โดยมีเนื้อหา

เกี่ยวกับเรื่องการปลูกและการดูแลยางพารา คิดเป็นร้อยละ 95.5 ซึ่งเกษตรกรเปิดรับข้อมูลข่าวสาร การเกษตรจากหน่วยงาน เฉลี่ย ปีละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 42.5 และในแต่ละครั้ง ใช้เวลาในการ เปิดรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากหน่วยงานเฉลี่ย 1-3 ชั่วโมงต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.8

ขั้นการสนใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสนใจการให้ความรู้จากพนักงานสงเคราะห์สวน ยางผู้ให้ความรู้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.8 และจากการเรียงลำดับเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงานที่ เกษตรกรให้ความสนใจ พบว่า สนใจเนื้อหาเกี่ยวกับพันธุ์ยางพารามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.8

ขั้นการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและมั่นใจวิธีการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ด้วยการสาธิตจากเจ้าหน้าที่ให้เห็นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.3 โดยมีการตัดสินใจเมื่อมี ทางเลือกหรือปัญหาเกิดขึ้น โดยเลือกการปรึกษา ผู้ที่มีความรู้ในด้านการเกษตรยางพารา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.0 และมีความคาดหวังในการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับจากหน่วยงาน เพื่อสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการปลูกและดูแลยางพารา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.4

ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติตามโดยยึด หลักของข้อมูลที่สำคัญมาผสมผสานกับแนวความรู้เดิมที่มีอยู่ คิดเป็นร้อยละ 59.7 โดยมีความพึง พอใจเป็นอย่างมากจากการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 63.4 และหลังจากที่นำข้อมูลความรู้ไปปฏิบัติจน เกิดผลแล้ว โดยรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและยอมรับพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ข้อมูล มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.1

วิจารณ์ผลการวิจัย

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของ ชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการรับรู้ พบว่า ข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรจาก หน่วยงานมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับเกษตรกรชาวสวนยาง โดยเกษตรกรให้ความเห็นว่า มี ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อนำไปใช้ในการทำสวนยางพาราของตน ให้มี ประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อตนมากที่สุด สอดคล้องกับ พรทิพย์ วรกิจโกคาทร โร (2542 อ้างใน วิมลพรรณ อาภาเวท และ กฤษณ์ทิพย์ แสนทวี, 2552: 15) ที่กล่าวว่า โดยปกติพื้นฐานของ มนุษย์ (ผู้รับสาร) มีความเห็นแก่ตัวเอง มีความต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับเกษตรกรชาวสวนยางที่ต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตนในการนำมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีกับสวนยางพาราของตน จึงมีการให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานที่ ถ่ายทอดมาและเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการนำไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรมีความกระตือรือร้นต้องการรับข้อมูลข่าวสารจากทางหน่วยงาน เปิดใจยอมรับข้อมูลข่าวสารของสื่อแต่ละรูปแบบอย่างเต็มที่ และ คิดเห็นว่า การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารมีความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ จากการสอบถามเพิ่มเติม เกษตรกรให้ความเห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเรื่องใด หรือมาจากสื่อรูปแบบใดของหน่วยงานก็ตาม เกษตรกรก็พร้อมที่จะเปิดรับข้อมูลข่าวสารนั้นอย่างเต็มที่ เพราะข้อมูลข่าวสารทุกอย่างล้วนมีความจำเป็นต่อการทำสวนยางพาราของเกษตรกรอย่างมาก สอดคล้องกับ Schramm (1973 อ้างใน ชีรวัรา สุวรรณศักดิ์, 2552: 32-33) ที่กล่าวว่า ผู้รับสารเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเลือกเปิดรับสื่อด้วยตนเอง เมื่อต้องการข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนหรือใช้เพื่อการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดความไม่แน่ใจหรือเกิดปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ความต้องการข่าวสารก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งเกษตรกรชาวสวนยางพารานั้นมีความต้องการที่จะรับมือกับปัญหาหรือการตัดสินใจต่างๆ ในการทำสวนยางพารา ดังนั้นจึงมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรสวนยางพาราอย่างเต็มที่ตามความต้องการเช่นกัน

ในขั้นการสนใจนั้น เกษตรกรโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข่าวสารการเกษตรยางพาราที่ทางหน่วยงานถ่ายทอดความรู้ให้ และ เห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ Roger (1971 อ้างใน ประวิศา พงษ์อร่าม, 2549: 21-21) ที่กล่าวว่า ผู้รับเกิดการยอมรับเมื่อได้พิจารณาแล้วเห็นว่า แนวความคิดใหม่ที่ได้รับนั้นอยู่ในระดับที่ดีกว่าความคิดเดิม โดยอาจจะวัดได้จากประโยชน์ต่อเขา และยังมีการเห็นคุณค่าของประโยชน์นั้นมากเพียงใดก็จะมีการยอมรับเห็นชอบตามแนวความคิดใหม่เพิ่มขึ้นเท่านั้น ดังที่เกษตรกรมีความเห็นสอดคล้องกับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับจากการถ่ายทอดโดยสื่อหน่วยงาน เกษตรกรให้ความเห็นว่า ข่าวสารความรู้ที่ทางหน่วยงานถ่ายทอดมานั้นล้วนแต่มีประโยชน์ก่อให้เกิดเป็นความรู้ในด้านการทำสวนยางพารา เกษตรกรจะได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่ได้รับรู้มา โดยการรับข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ นั้น ทำให้เกษตรกรเกิดการจดจำและนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ปรีชาธร มาเคเบนทร์ (2540 อ้างใน ทศริษา ทองจิตต์, 2553: 41) ที่กล่าวว่ากระบวนการจดจำ คือการเรียนรู้ที่บันทึกไว้ในความทรงจำระยะยาวโดยจะสามารถระลึกถึงสิ่งที่ได้เก็บไว้ออกเป็นภาพในใจ และสามารถถ่ายทอดออกมาได้ ถ้าผู้สังเกตหรือผู้รับสารได้เห็นหรือรับสารนั้นอย่างซ้ำๆ สม่ำเสมอ ก็จะเป็นการช่วยจดจำและนำไปปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

ในขั้นการตัดสินใจ เกษตรกรมีความคาดหวังที่จะได้ข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรโดยสื่อการถ่ายทอดข้อมูลจากพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และเกษตรกรมีความคาดหวังอย่างมากว่าข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่พวกเขาได้รับนั้น

จะสามารถเป็นประโยชน์ในการทำสวนยางพาราได้ ซึ่งจากการสอบถามเพิ่มเติม เกษตรกรให้ความเห็นว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางเป็นผู้ที่เข้าถึงชุมชนได้มากที่สุด ทำให้เข้าใจสภาพพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ทางด้านเกษตรกรรมของแต่ละชุมชน ดังนั้นพนักงานสงเคราะห์สวนยาง จะให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่และสามารถตอบข้อสงสัยหรือให้คำแนะนำได้ตรงจุดของปัญหาแต่ละพื้นที่ได้มากกว่าสื่ออื่นๆ รวมทั้งสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้ให้ได้ทราบและเข้าใจได้อย่างละเอียดเพราะ มีการโต้ตอบทางด้านข้อมูล สอดคล้องกับ วรทัศน์ อินทรคัมพร (2546 อ้างใน ประวิศา พงษ์อร่าม, 2549: 13) ที่กล่าวว่า การสื่อสารกับเกษตรกรเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มย่อย เป็นการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารแบบสองทาง เกษตรกรจะได้รับความใกล้ชิด มีความเป็นกันเอง สามารถซักถามได้ตอบความกับข้อสงสัยหรือปัญหาได้ และมีผลต่อการยอมรับหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสูง ดังนั้นเกษตรกรชาวสวนยางพารา จึงมีความรู้สึกคาดหวังที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่เป็นประโยชน์ในการทำสวนยางจากพนักงานสงเคราะห์สวนยางซึ่งเป็นสื่อบุคคลที่มีความใกล้ชิดสูง เพราะสามารถสอบถามข้อมูล ได้ตอบ แสดงความคิดเห็นได้อย่างละเอียดนั่นเอง

ในขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ ข้อมูลข่าวสารโดยรวมของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่ถ่ายทอดมานั้น เป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับเกษตรกรชาวสวนยางพารา เนื่องจากข้อมูลข่าวสารที่ได้นำไปปฏิบัตินั้น สามารถอำนวยความสะดวกในการนำไปปฏิบัติจริงได้ตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับ ธรรมบุญ แจ่มศรี (2545: 12) ที่กล่าวว่า การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่ออื่น ผู้รับสารจำเป็นต้องมีความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งจากสื่อก่อนจึงจะมีการใช้ประโยชน์และเกิดความพึงพอใจได้ ซึ่งเกษตรกรชาวสวนยางมีความต้องการให้การทำสวนยางพาราของตนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงมีความคาดหวังจากข่าวสารความรู้ที่ได้รับจากหน่วยงานเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์

โดยจากการสอบถามเกษตรกรเพิ่มเติม เกษตรกรให้ความเห็นว่า ตนได้รับความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรยางพาราเพิ่มเติมจากความรู้เดิมที่มีอยู่ และเมื่อนำไปปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้รับมา ก็เห็นผลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น การคัดเลือกต้นกล้าพันธุ์ยางพาราเพื่อนำไปปลูก วิธีการดูแลรักษาดันยางพารา การเตรียมดินให้เหมาะสมสำหรับแต่ละพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งเมื่อเกิดความเข้าใจข้อมูลข่าวสาร และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ก็จะเกิดผลที่มีประสิทธิภาพตามที่คาดหวัง

ตาราง 9 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการรับรู้ของเกษตรกร
(n=134)

ขั้นการรับรู้	ลำดับอิทธิพล				
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ค่าเฉลี่ยอันดับ	ไม่มีผลในขั้นรับรู้
เกษตรกรเห็นว่าเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับจำเป็นกับเขา	115 (85.8)	18 (13.4)	1 (0.7)	2.9	0
เกษตรกรเห็นด้วยกับเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ	95 (70.9)	37 (27.6)	2 (1.5)	2.7	0
เกษตรกรมีความกระตือรือร้นในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร	98 (73.1)	34 (25.4)	1 (0.7)	2.7	1 (0.7)
เกษตรกรเปิดใจยอมรับข่าวสาร	87 (64.9)	43 (32.1)	4 (3.0)	2.6	0
เห็นการถ่ายทอดความรู้มีความสนุกสนาน	79 (59.0)	53 (39.6)	2 (1.5)	2.6	0
เกษตรกรเข้าใจข้อมูลข่าวสารได้ง่าย	68 (50.7)	60 (44.8)	6 (4.5)	2.5	0
รู้สึกว่ระยะเวลาที่รับข้อมูลข่าวสารนั้นเพียงพอ	84 (62.7)	38 (28.4)	11 (8.2)	2.5	1 (0.7)
ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับนั้นเพียงพอกับความต้องการ	58 (43.3)	65 (48.5)	11 (8.2)	2.4	0
ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเป็นความรู้ใหม่สำหรับเกษตรกร	65 (48.5)	50 (37.3)	16 (11.9)	2.3	0
รู้จักพืชยางพาราก่อนเข้ามาเป็นสมาชิก	13 (9.7)	46 (34.4)	54 (40.3)	1.4	21 (15.7)
รู้จักหน่วยงาน สกย. ก่อนเข้าเป็นสมาชิก	11 (8.2)	45 (33.6)	42 (31.3)	1.2	36 (26.9)

ตาราง 10 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในชั้นการสนใจของเกษตรกร
(n=134)

ชั้นการสนใจ	ลำดับอิทธิพล				
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ค่าเฉลี่ยอันดับ	ไม่มีผลในชั้นรับรู้
เกษตรกรเห็นด้วยกับเนื้อหาข่าวสารจากหน่วยงานที่ได้รับ	93 (69.4)	35 (26.1)	6 (4.5)	2.7	0
เห็นว่ามีคามจำเป็นต้องได้รับข่าวสารความรู้อย่างสม่ำเสมอ	100 (74.6)	30 (22.4)	3 (2.2)	2.7	1 (0.7)
ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับนั้นสามารถเข้าใจได้ง่าย	85 (63.4)	47 (35.1)	1 (0.7)	2.6	1 (0.7)
เกษตรกรได้รับข้อมูลตรงตามความต้องการ	85 (63.4)	41 (30.6)	7 (5.2)	2.6	1 (0.7)
เรื่องที่สนใจมีผลต่อการทำสวนยางของเกษตรกร	89 (66.4)	42 (31.3)	2 (1.5)	2.6	1 (0.7)
รูปแบบสื่อที่เกษตรกรสนใจมีการสาธิตให้เห็นชัดเจน	80 (59.7)	47 (35.1)	6 (4.5)	2.5	1 (0.7)
รูปแบบสื่อที่เกษตรกรสนใจมีการเปรียบเทียบก่อน-หลัง	77 (57.5)	53 (39.6)	2 (1.5)	2.5	2 (1.5)
รูปแบบสื่อที่เกษตรกรสนใจมีการใช้บุคคลที่มีความรู้มาบรรยาย	87 (64.9)	52 (38.8)	5 (2.5)	2.5	2 (1.5)
มีการติดตามข่าวสารเรื่องที่สนใจอยู่ตลอด	69 (51.5)	56 (41.8)	8 (6.0)	2.4	1 (0.7)
เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่สนใจ	22 (16.4)	65 (48.5)	45 (33.6)	1.8	2 (1.5)

ตาราง 11 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการตัดสินใจของเกษตรกร
(n=134)

ขั้นการตัดสินใจ	ลำดับอิทธิพล				
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ค่าเฉลี่ยอันดับ	ไม่มีผลในขั้นรับรู้
คาดหวังจะได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์จากพนักงานสงเคราะห์	97 (72.4)	34 (25.4)	3 (2.2)	2.7	0
คาดหวังว่าข่าวสารความรู้ที่ได้รับนั้นจะเป็นประโยชน์กับเขา	104 (77.6)	26 (19.4)	4 (3.0)	2.7	0
เกษตรกรเชื่อมั่นใจการตัดสินใจตามกระบวนการทุกครั้ง	83 (61.9)	46 (34.3)	4 (3.0)	2.6	1 (0.7)
ไม่ลังเลกับความคิดอื่นที่ขัดแย้งกับการตัดสินใจของเขา	64 (47.8)	63 (47.0)	5 (3.7)	2.4	2 (1.5)
คาดหวังได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์จากเจ้าหน้าที่สำนักงาน	43 (32.1)	63 (47.0)	20 (14.9)	2.0	8 (6.0)
คาดหวังได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์จากงานนิทรรศการ	25 (18.7)	55 (41.0)	39 (29.1)	1.7	15 (11.2)
คาดหวังได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์จากสื่อสิ่งพิมพ์	41 (30.6)	55 (41.0)	29 (21.6)	1.9	9 (6.7)
คาดหวังได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์จากเว็บไซต์ของหน่วยงาน	5 (3.7)	16 (11.9)	22 (16.4)	0.5	91 (67.9)
คาดหวังได้รับข่าวสารที่มีประโยชน์จากคำบอกเล่าชาวบ้าน	15 (11.2)	81 (60.4)	22 (16.4)	1.7	16 (11.9)

ตาราง 12 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางในขั้นการนำไปใช้ประโยชน์ ของ
เกษตรกร (n=134)

ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์	ลำดับอิทธิพล				
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ค่าเฉลี่ยอันดับ	ไม่มีผลในขั้นรับรู้
ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานโดยรวมเป็นประโยชน์	105 (78.4)	27 (20.1)	2 (1.5)	2.8	0
มีความพึงพอใจในมารยาทของพนักงาน	96 (71.6)	36 (26.9)	2 (1.5)	2.7	0
ข่าวสารที่ได้รับจากหน่วยงานอำนวยความสะดวกได้อย่างชัดเจน	83 (61.9)	46 (34.3)	5 (3.7)	2.6	0
การทำสวนยางดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	78 (58.2)	55 (41.0)	1 (0.7)	2.6	0
รู้สึกพอใจกับผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ	83 (61.9)	48 (35.8)	3 (2.2)	2.6	0
มีความพึงพอใจการตอบข้อสงสัยของพนักงาน	89 (66.4)	36 (26.9)	5 (3.7)	2.6	4 (3.0)
สามารถนำข้อมูลความรู้ที่ได้รับไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์	66 (49.3)	66 (49.3)	2 (1.5)	2.5	0
มีความพึงพอใจความเอาใจใส่ของพนักงาน	78 (58.2)	51 (38.1)	3 (2.2)	2.5	2 (1.5)
เข้าใจข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการถ่ายทอดอย่างครบถ้วน	62 (46.3)	67 (50.0)	5 (3.7)	2.4	0
สามารถควบคุมและแก้ไขปัญหาได้โดยอาศัยความรู้ที่ได้รับ	53 (39.6)	77 (57.5)	4 (3.0)	2.4	0
มีความพึงพอใจสถานที่ให้ความรู้ของหน่วยงาน	57 (42.5)	53 (39.6)	14 (10.4)	2.2	10 (7.5)
มีความพึงพอใจความสวยงามของรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์	41 (30.6)	61 (45.5)	17 (12.7)	2.0	32 (23.9)

ตาราง 12 (ต่อ)

ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์	ลำดับอิทธิพล				
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ค่าเฉลี่ยอันดับ	ไม่มีผลในขั้นรับรู้
มีความพึงพอใจในความครบถ้วนของเนื้อหาสาระในสื่อสิ่งพิมพ์	41 (30.6)	59 (44.0)	15 (11.2)	1.9	19 (14.2)
มีความพึงพอใจในการจัดงานนิทรรศการให้ความรู้ของหน่วยงาน	27 (20.1)	46 (34.3)	29 (21.6)	1.5	32 (23.9)
มีความพึงพอใจในการค้นหาข้อมูลที่ง่ายและสะดวกของเว็บไซต์	8 (6.0)	30 (22.4)	19 (14.2)	0.8	77 (57.5)
มีความพึงพอใจในความสะดวกรวดเร็วของการใช้เว็บไซต์	5 (3.7)	16 (11.9)	7 (5.2)	0.4	106 (79.1)

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน

กลุ่มตัวอย่าง มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรมีจำนวนมากที่สุด ให้ความเห็นว่า เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบและความอดทนต่อการทำงาน โดยสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างดี สามารถเป็นที่พึ่งของเกษตรกรได้

“...เจ้าหน้าที่ให้ความรู้และคำแนะนำได้ดีมาก เมื่อนำไปปฏิบัติตามแล้ว ได้ผลดีมากยิ่งขึ้น...”

(ธงไชย พรหมศรี, 2555: สัมภาษณ์)

“...พนักงานให้ความรู้ดี ชี้แจงแจ่มแจ้งใส อธิบายดี คุณเป็นคนตั้งใจทำงาน...”

(ทวีศักดิ์ ตี้อยศ, 2555: สัมภาษณ์)

กลุ่มที่ 2 มีจำนวนเกษตรกรรองลงมา ให้ความเห็นในเชิงแนะนำว่า อยากให้เจ้าหน้าที่เอาใจใส่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น อยากให้เข้ามาให้ความรู้ด้านการเกษตรยางพาราหรือเข้ามาเยี่ยมเยียนพบปะเกษตรกรให้บ่อยกว่านี้ และอยากให้เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เพื่อรองรับกับเกษตรกรชาวสวนยางที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันเพื่อสามารถทำงานบริการให้ความรู้แก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

“...พอใจ แต่อยากให้เจ้าหน้าที่ออกพบปะเกษตรกรบ่อยๆ เพื่อให้ความรู้กับเกษตรกรอย่าละเลยหน้าที่ ให้เอาใจใส่ให้มากขึ้นกว่านี้อีก...”

(จีน พรหมศรี, 2555: สัมภาษณ์)

“...อยากให้ทางหน่วยงานสวนยางเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มาให้ความรู้ให้มากกว่านี้อีกและขอพนักงานที่มีประสบการณ์จริงๆ จะได้ดูแลเกษตรกรได้ทั่วถึง ถ้าเป็นไปได้อยากให้มีเจ้าหน้าที่ประจำแต่ละอำเภอไปเลย จะได้มาบ่อย...”

(แสงดี จ้าวกาเขียว, 2555: สัมภาษณ์)

กลุ่มที่ 3 ให้ความเห็นว่า เนื้อหาข่าวสารที่เจ้าหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ และจัดอบรมนั้นไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ประโยชน์ให้มีประสิทธิภาพ อยากให้เพิ่มความรู้ใหม่ๆ แนวคิดและวิธีการใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับแต่ละสภาพพื้นที่ของเกษตรกรโดยถ้าเป็นไปได้ อยากให้เข้าไปดูแลเกษตรกรในช่วงที่กำลังเริ่มกรีดยางถึงในสวนยางพารา และอยากให้มีการจัดอบรมเกษตรกรหรืองานนิทรรศการให้ความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่านี้

“...ให้เจ้าหน้าที่บอกข้อมูลในการดูแลรักษายาง แล้วก็ช่วยเหลือเรื่องการป้องกัน โรคยางพาราให้เพิ่มมากขึ้น...”

(สุภัทร์ สายบุญเรือง, 2555: สัมภาษณ์)

“...อยากให้มีการจัดอบรมหรือพวคนิทรรศการบ่อยๆ จะได้เพิ่มความรู้ แล้วก็หาความรู้ให้แก่ประชาชนมากขึ้นในกรณีที่ยางมีปัญหา...”

(จรัส แก้วคำมูล, 2555: สัมภาษณ์)

กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มที่มีจำนวนเกษตรกรน้อยที่สุด ให้ความเห็นว่า อยากให้เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในเรื่องของต้นกล้ายางเพื่อปลูกเพิ่มในพื้นที่แห่งใหม่ และช่วยเหลือปุ๋ยกับอุปกรณ์ทำสวนให้แก่เกษตรกรที่ขาดแคลนทุน

“...อยากให้หน่วยงานช่วยเรื่องปุ๋ยให้หน่อย ไม่ค่อยมีทุนทำสวน...”

(วิเชียร แยมกลีบ, 2555: สัมภาษณ์)

“...อยากได้ต้นยางมาปลูกต่อแทนต้นเดิมที่มันตาย...”

(ยอด ขัติสี, 2555: สัมภาษณ์)

“...อยากให้ช่วยเรื่องต้นทุนปุ๋ยแล้วก็กล้ายางให้ราคาถูกลงหน่อย ถ้าให้ฟรีเลยได้ยิ่งดีละ...”

(ประนอม วิชัยรัตน์, 2555: สัมภาษณ์)

ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงาน

กลุ่มตัวอย่าง มีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงาน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มเกษตรกรมีจำนวนมากที่สุด ให้ความเห็นว่า เนื้อหาข่าวสารของหน่วยงานนั้นดีอยู่แล้ว มีประโยชน์ต่อเกษตรกรในการนำไปปฏิบัติ ให้ข้อมูลที่ครบถ้วน เข้าใจได้ง่าย และขอให้เป็นอย่างนี้อีกสม่ำเสมอ

“...เนื้อหาข่าวสารของหน่วยงานที่ได้รับดีอยู่แล้ว มีประโยชน์ต่อการเกษตรดี...”

(บุญทอง พิงเย็น เกษตรกรอำเภอห้วยฉัตร ผู้ให้ข้อมูล ณ

วันที่ 18 ธันวาคม, 2555: สัมภาษณ์)

“...เนื้อหาดี ถูกต้องครบถ้วนดี พนักงานให้ความรู้ได้ตรงตามต้องการ เอกสารก็มีรูปภาพประกอบดี ชัดเจน...”

(จันทร์คำ งามจิต เกษตรกรอำเภอห้วยฉัตร ผู้ให้ข้อมูล ณ

วันที่ 18 ธันวาคม, 2555: สัมภาษณ์)

กลุ่มที่ 2 มีจำนวนเกษตรกรรองลงมา ให้ความเห็นว่า อยากให้หน่วยงานมีการถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันมากกว่านี้ อยากให้มีการเข้ามาให้ความรู้ข่าวสาร หรือจัดการอบรมให้บ่อยยิ่งขึ้น เพิ่มการเอาใจใส่เกษตรกรในชุมชนที่ห่างไกล และแนะนำการซื้อขายยางพารา ราคาขายพารา และการทำยางพาราให้ละเอียดชัดเจนมากกว่านี้

“...ขอให้ข่าวสารที่ไม่ซ้ำ เป็นความรู้ใหม่ เน้นๆ ในเรื่องของการปลูกดูแล หน้อย ให้มันเข้ากับสภาพพื้นที่ในภาคเหนือของเรา แล้วก็อธิบายให้เข้าใจได้ง่ายๆ...”

(มवल นาวาพนม, 2555: สัมภาษณ์)

“...อยากให้เพิ่มในเรื่องของความสม่ำเสมอในการให้ความรู้ และติดตาม ผลงานของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้รู้ว่ามีพัฒนาการมากแค่ไหน...”

(มนัส อ้อมกลาง, 2555: สัมภาษณ์)

“...อยากให้ทาง สกข. มาอบรมให้ความรู้เยอะๆ ในเรื่องของการซื้อขาย การทำยางแผ่น อยากให้หน่วยงานมาตั้งจุดรับซื้อน้ำยางที่ตำบล...”

(เจริญ วงศ์ตั้ง, 2555: สัมภาษณ์)

กลุ่มที่ 3 ให้ความเห็นว่า อยากได้เอกสารหรือวารสารให้ความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรกรรมทางพารามากขึ้น เพื่อจะได้นำไปศึกษารายละเอียดและนำไปปฏิบัติตามประกอบกับที่เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ด้วย

“...อยากให้เอาหนังสือที่แนะนำความรู้เรื่องของยางที่เป็นเล่ม มาให้อ่านเพิ่มเติมเยอะๆ จะได้มีความรู้เพิ่มขึ้น...”

(นิรุต ปงปิ่นใจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...อยากให้มีเอกสารประกอบเยอะๆ เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของการกรีดยาง และการทำยางแผ่น...”

(ขวัญชัย สุขเมือง, 2555: สัมภาษณ์)

กลุ่มที่ 4 ให้ความเห็นว่า ไม่มีอะไรจะแนะนำ และไม่ค่อยจะได้รับข้อมูลข่าวสารอะไรจากหน่วยงานเพราะไม่ค่อยมีเวลาเข้ามารับการถ่ายทอดข้อมูล และปัญหาด้านระยะทางในการเดินทาง

กลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มที่มีจำนวนเกษตรกรน้อยที่สุด ให้ความเห็นว่า อยากให้หน่วยงานช่วยเหลือในด้านของแหล่งเงินทุน เงินกู้ เพื่อลงทุนทำการเกษตร รวมทั้งจัดหาปุ๋ย และกล้ายางให้กับเกษตรกร

“...อยากให้ทางสำนักงานจัดสรรกล้ายางให้แก่เกษตรกรที่ปลูกยางแล้วตาย เพื่อจะได้เอาไปซ่อมต้นเก่า...”

(บุญมา วงศ์สินคำ, 2555: สัมภาษณ์)

ความพึงพอใจต่อการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน และข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่าง มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้ปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงาน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มเกษตรกรมีจำนวนมากที่สุด ให้ความเห็นว่ามีความพึงพอใจเป็นอย่างดีกับการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำสวนยางพารา และอยากที่จะให้ดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

“...ดีมากเลย ทำให้ผมได้นำความรู้ไปใช้ทำสวนยางให้เจริญเติบโต...”

(บุญซื่อน ดืบปาละ, 2555: สัมภาษณ์)

“...ได้รับความรู้ข่าวสารจากทางหน่วยงานเป็นอย่างดี แนะนำสิ่งดีๆ เรื่องเกษตรให้แก่ชาวบ้านได้มีรายได้...”

(สมพิศ นางามพนม, 2555: สัมภาษณ์)

กลุ่มที่ 2 ให้ความเห็นว่า มีความพึงพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย บางอย่างยังไม่ค่อยพอใจเท่าไร อยากให้มีการจัดอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรและเอาใจใส่เกษตรกรที่ต้องการคำแนะนำมากขึ้นกว่านี้ โดยเนื้อหาที่นำมาถ่ายทอดให้ได้รับนั้นอยากให้เป็นเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่นอกจากที่เคยได้รับอยู่เป็นประจำ อยากให้เพิ่มเนื้อหาที่ตรงกับพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่มีสภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศที่แตกต่างออกไปจากภาคเหนือตอนล่าง หรือภาคใต้ และขอให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

“...พอใจปานกลาง อยากให้เจ้าหน้าที่เพิ่มเติมเรื่องการเอาใจใส่แล้วก็เรื่องเนื้อหาหน่อย อยากได้เนื้อหาใหม่ๆ...”

(ทองสุข แสนหลวง, 2555: สัมภาษณ์)

“...พอใจดี แต่อยากให้ทางหน่วยงานจัดการอบรมบ่อยๆ ให้เกษตรกรได้มารับความรู้แล้วก็พบปะกันเพื่อจะได้คุยกันเรื่องปัญหาของชาวพาราของสวนแต่ละคน...”

(ทองดี สิงห์หล้า, 2555: สัมภาษณ์)

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่มีจำนวนเกษตรกรน้อยที่สุด ให้ความเห็นว่า เรื่องข้อมูลข่าวสารที่ได้รับก็ได้อยู่แล้ว มีความพึงพอใจดี แต่อยากให้หน่วยงานช่วยเหลือเรื่องปุ๋ยและกล้ายางให้กับเกษตรกรที่มีทุนทำสวนยางไม่เพียงพอ และเพิ่มช่องทางหรือรูปแบบของสื่อให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อสามารถกระจายไปสู่ชุมชนได้อย่างกว้างขวาง

“...ความจริงก็พอใจอยู่แล้ว แต่อยากให้ช่วยเหลือพวกปุ๋ย กับกล้ายางเอามาปลูก แล้วก็พวกยาต่างๆ จะได้ประหยัดเงินทุนทำสวน ถ้าไม่อย่างนั้นก็ เป็นพวกเอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องของพวกปุ๋ย พวกยากำจัดศัตรูพืชอะไรพวกนี้ก็ได้...”

(รติรัตน์ ไม้รัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...อยากให้เพิ่มช่องทางกระจายข่าวสารความรู้ให้มากขึ้น เช่นพวกทีวีวิทยุ อะไรพวกนี้ ชาวบ้านก็จะได้ทราบข่าวสารกันเพิ่มมากขึ้น...”

(สังคม พรหมจินา, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผล

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างดี มีความรับผิดชอบและความอดทนต่อการทำงาน โดยสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างดี สามารถเป็นที่พึ่งของเกษตรกรได้ คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาคือ อยากให้เจ้าหน้าที่เอาใจใส่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น อยากให้เข้ามาให้ความรู้ด้านการเกษตรยางพาราหรือเข้ามาเยี่ยมเยียนพบปะเกษตรกรให้บ่อยกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 26.1

ในเรื่องของข้อเสนอแนะเพื่อใช้ปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงาน เกษตรกรให้ความเห็นว่า เนื้อหาข่าวสารของหน่วยงานนั้นคืออยู่แล้ว มีประโยชน์ต่อเกษตรกรในการนำไปปฏิบัติ ให้ข้อมูลที่ครบถ้วน เข้าใจได้ง่าย และขอให้เป็นอย่างนี้อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 29.9 แต่ก็มีเกษตรกรหลายรายที่ให้ความเห็นว่า อยากให้หน่วยงานมีการถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันมากกว่านี้ อยากให้มีการเข้ามาให้ความรู้ข่าวสาร หรือจัดการอบรมให้บ่อยยิ่งขึ้น เพิ่มการเอาใจใส่เกษตรกรในชุมชนที่ห่างไกล และแนะนำการซื้อขายยางพาราราคายางพารา และการทำยางพาราให้ละเอียดชัดเจนมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 24.6

และในเรื่องของความพึงพอใจต่อการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงนั้น พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเป็นอย่างดีกับการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำสวนยางพารา และอยากที่จะให้ดำเนินการต่อไปเรื่อยๆอย่างมีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนเกษตรกรอีกส่วนมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง บางอย่างยังไม่ค่อยพอใจเท่าไร โดยอยากให้มีการจัดอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรและเอาใจใส่เกษตรกรที่ต้องการคำแนะนำมากขึ้นกว่านี้ โดยเนื้อหาที่นำมาถ่ายทอดให้ได้รับนั้นอยากให้ เป็นเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่นอกจากที่เคยได้รับอยู่เป็นประจำ และขอให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 31.3

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน แบ่งได้ 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างดี มีความรับผิดชอบและความอดทนต่อการทำงาน โดยสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรเพื่อให้เข้าไปปฏิบัติได้อย่างดี สามารถเป็นที่พึ่งของเกษตรกรได้ ส่วนอีกกลุ่มอยากให้เจ้าหน้าที่เอาใจใส่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น อยากให้เข้ามาให้ความรู้ด้านการเกษตร ขยายพาราหรือเข้ามาเยี่ยมเยียนพบปะเกษตรกรให้บ่อยกว่านี้ และอยากให้เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เพื่อรองรับกับเกษตรกรชาวสวนยางที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Roger และ Shoemaker (1971 อ้างใน เรือรธิตา มฤคทัต, 2544: 20-21) ที่กล่าวว่า สื่อบุคคลที่ถ่ายทอดสู่บุคคลนั้นมีประสิทธิภาพสามารถจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกได้ และสามารถตอบคำถามหรือปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งให้แก่ผู้รับในเวลารวดเร็ว

แต่ในอีกด้านหนึ่งคือใช้เวลานานและกระบวนการซ้ำในการที่จะสื่อสารไปยังผู้รับสารจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไม่ได้ทั่วถึง ดังนั้นพนักงานสงเคราะห์สวนยางจึงเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรสร้างความเข้าใจได้อย่างดี ทำให้เกษตรกร โดยส่วนใหญ่มีความพอใจในตัวพนักงาน แต่อีกด้านหนึ่งคือพนักงานไม่สามารถให้ความรู้เกษตรกรในทุกพื้นที่ได้อย่างสม่ำเสมอทั่วถึงเนื่องจาก มีกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลที่ซ้ำและจำนวนพนักงานไม่เพียงพอต่อสัดส่วนจำนวนเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ จึงควรนำข้อเสนอแนะของเกษตรกรในส่วนนี้มาวิเคราะห์และหาทางแก้ไขปัญหา

ในประเด็นข้อเสนอแนะเพื่อใช้ปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงาน เกษตรกรกลุ่มแรกเห็นว่าเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงานนั้นคืออยู่แล้ว มีประโยชน์ต่อเกษตรกรในการนำไปปฏิบัติ ให้ข้อมูลที่ครบถ้วน เข้าใจได้ง่าย และขอให้เป็นอย่างนี้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนเกษตรกรอีกกลุ่มนั้น อยากให้หน่วยงานมีการถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันมากกว่านี้ อยากให้มีการเข้ามาให้ความรู้ข่าวสาร หรือจัดการอบรมให้บ่อยยิ่งขึ้น เพิ่มการเอาใจใส่เกษตรกรในชุมชนที่ห่างไกล และแนะนำการซื้อขายยางพารา ราคาของพารา และการทำยางพาราให้ละเอียดชัดเจนมากกว่านี้ ซึ่งคำแนะนำของเกษตรกรนั้น สอดคล้องกับ Cullip, et al. (1985 อ้างใน วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2545ก: 2-6) กล่าวว่า หลักในการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพนั้นมีหลายแนวคิด หนึ่งในนั้นคือเรื่องของความเหมาะสมกลมกลืนของเนื้อหาสาระกับสภาพแวดล้อม ต้องมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สภาพสังคม สภาพพื้นที่

ในด้านของการเกษตรนั้นข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพอย่างครบถ้วน จะต้องมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตการเกษตรของผู้รับสารหรือกลุ่มเกษตรกรผู้รับข้อมูลความรู้ในพื้นที่นั้นๆ ด้วย จึงจะสามารถเป็นข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการยอมรับและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในกลุ่มเกษตรกรที่ให้ความเห็นว่า เนื้อหาข่าวสารของหน่วยงานนั้นคืออยู่แล้ว มีประโยชน์ต่อเกษตรกรในการนำไปปฏิบัติ อาจเนื่องมาจากข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานที่ถ่ายทอดไปให้ นั้นสามารถนำมาปรับใช้กับสภาพพื้นที่และการทำการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้ได้อย่างดี

และสุดท้ายในประเด็นของความพึงพอใจต่อการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงนั้น ในกลุ่มแรกคือกลุ่มเกษตรกรที่มีความพึงพอใจเป็นอย่างดีกับการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน เนื่องจากข้อมูลความรู้ที่ได้รับนั้นสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำสวนยางพารา และอยากที่จะให้ทางเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไปเรื่อยๆอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนอีกกลุ่มที่แสดงความคิดเห็นว่ามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากบางอย่างยังไม่ค่อยพอใจเท่าไร โดยอยากให้มีการจัดอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรและเอาใจใส่เกษตรกรที่ต้องการคำแนะนำมากขึ้นกว่านี้

โดยเนื้อหาที่นำมาถ่ายทอดให้ได้รับนั้นอยากให้ เป็นเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่นอกจากที่เคยได้รับอยู่เป็นประจำ และขอให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความต้องการของเกษตรกรที่แตกต่างกันนี้ ทำให้สอดคล้องกับ อุบลรัตน์ ศิริวุธศักดิ์ (2547 อ้างใน ชีร์วรา สุวรรณศักดิ์, 2552: 51-52) ที่กล่าวว่า สังคมและจิตใจที่แตกต่างกัน ก่อให้มนุษย์มีความคาดหวังว่าสื่อจะตอบสนองความต้องการได้แตกต่างกัน ดังนั้นลักษณะการใช้ประโยชน์ก็จะแตกต่างกัน จนทำให้ความพึงพอใจที่ได้รับนั้นแตกต่างกันออกไปด้วย

ในขั้นตอนการดำเนินการก็ไม่สามารถจะรับรองได้ว่า จะบรรลุวัตถุประสงค์ทุกครั้ง เพราะอาจคิดที่ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ดังเช่นเกษตรกรชาวสวนยางที่ต่างมีความคาดหวังที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพสังคมและสภาพจิตใจของคน ซึ่งในกระบวนการนำความรู้ไปปฏิบัติ นั้น อาจจะไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้หรือดำเนินการในขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ได้รับผลที่ต่างกัน และเกิดเป็นความพึงพอใจในผลที่ได้รับที่แตกต่างกันของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยาง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (134)	ร้อยละ
1. อยากให้ดำเนินการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อไปเรื่อยๆ อย่างมีประสิทธิภาพ	65	48.5
2. ให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและให้คำแนะนำอย่างนี้ต่อไป	52	38.8
3. ยังไม่ค่อยพอใจ อยากให้พนักงานจัดอบรมให้มากขึ้น อยากได้รับเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่ๆ มากยิ่งขึ้น	42	31.3
4. ขอให้นำเสนอเนื้อหาข่าวสารดีและมีประโยชน์ต่อเกษตรกร ในการนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างนี้ต่อไปเรื่อยๆ	40	29.9
5. ให้พนักงานเพิ่มความเอาใจใส่ พบปะเกษตรกรบ่อยๆ และเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้มากกว่านี้เพื่อรับรองงานที่เพิ่มมากขึ้น	35	26.1
6. เนื้อหาข่าวสารไม่เพียงพอ ให้เพิ่มความรู้ใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับแต่ละพื้นที่	34	25.4
7. อยากให้พนักงานถ่ายทอดความรู้ข่าวสารที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน มีการจัดการอบรมให้บ่อย เอาใจใส่เกษตรกร และแนะนำการซื้อขายยางพารา รวมถึงราคายางพารา	33	24.6
8. อยากได้เอกสารหรือวารสารให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรยางพารา มากขึ้น	28	20.9
9. อยากให้เพิ่มช่องทางของสื่อในการกระจายข้อมูลข่าวสารให้มากขึ้น	27	20.2
10. ไม่มีอะไรจะแนะนำ และไม่ค่อยจะได้รับข้อมูลข่าวสารอะไรจากหน่วยงาน	24	17.9

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาการวิจัย

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง หรือ สกย. เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริมที่ไม่แสวงหากำไร มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกสวนยางพันธุ์ดี ให้ทุนสงเคราะห์และให้คำแนะนำทางวิชาการนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น โดยได้ขยายพื้นที่การบริการมายังภาคเหนือโดยเฉพาะในจังหวัดลำปางที่มีจำนวนเกษตรกรหันมาปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกิดการทำการเกษตรที่แตกต่างออกไปจากเดิม

เกษตรกรจึงต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ โดยทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมีการดำเนินการถ่ายทอดความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางพาราในภาคเหนือ ด้วยช่องทางการสื่อสารหลายช่องทาง แต่ยังไม่มีการดำเนินการในส่วนของการประเมินผลการรับรู้และการนำไปข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์ของชาวเกษตรกรสวนยางพาราที่ชัดเจน ทำให้การใช้สื่อเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านการเกษตรอาจเกิดความไม่สมบูรณ์ของประสิทธิภาพ ในด้านการวางแผนและแก้ไขปัญหาให้ตรงตามความต้องการและความพึงพอใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการรับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรในการนำไปใช้ประโยชน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรยางพารา ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

3. การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (interview questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยจะสอบถามเกษตรกรชาวสวนยางที่เป็นสมาชิกกับทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพารารวมถึงกระบวนการในการรับรู้ข่าวสารได้แก่ อำเภอวังเหนือ อำเภอน้ำห่ม อำเภอเมืองปาน และอำเภอดงหลวง จำนวนทั้งสิ้น 134 คน ศึกษาการใช้ประโยชน์ข่าวสารแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการเกษตรยางพาราจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากข่าวสาร และการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

จากการศึกษาข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ เกษตรกรชาวสวนยางพารา มีอายุระหว่าง 46-60 ปี สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท มีระดับการศึกษาสูงสุดไม่เกิน ประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ไม่เคยปลูกยางพารามาก่อนที่จะเข้าเป็นสมาชิก เหตุผลคือ ปลูกเพราะยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจและเห็นว่ารายได้ดี โดยเกษตรกรเดินทางจากที่พักอาศัยของตนมายังศูนย์การเรียนรู้หรือ

แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราของชุมชน เป็นระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสารมากที่สุดประมาณ เดือนละ 1-2 ครั้ง โดยให้เหตุผลคือ ตนเป็นสมาชิกเกษตรกรชาวสวนยางพารา จึงมีความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการทำสวนยางพารา อยากได้ข้อมูลมากๆ เพื่อนำไปปฏิบัติ

พฤติกรรม的开รับสื่อด้านการเกษตรยางพาราจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

จากการศึกษาพฤติกรรม的开รับสื่อด้านการเกษตรยางพาราจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปางซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการรับรู้ ขั้นการสนใจ ขั้นการตัดสินใจ และ ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์

ขั้นการรับรู้พบว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางมีผลต่อเกษตรกรในการเข้ามาเป็นสมาชิกมากที่สุด โดยหลังจากที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรผ่านทางพนักงานสงเคราะห์สวนยาง ซึ่งเนื้อหาข่าวสารที่เกษตรกรได้รับมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการปลูกและการดูแลยางพารา เกษตรกรเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากหน่วยงานเฉลี่ย ปีละ 1-2 ครั้ง และในแต่ละครั้ง ใช้เวลาในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากหน่วยงานเฉลี่ย 1-3 ชั่วโมงต่อครั้ง

ขั้นการสนใจพบว่า กลุ่มตัวอย่างสนใจการให้ความรู้จากพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้มากที่สุด และสนใจเนื้อหาเกี่ยวกับพันธุ์ยางพารา

ขั้นการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและมั่นใจวิธีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ด้วยการสาธิตจากเจ้าหน้าที่ให้เห็น มีการตัดสินใจเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเกิดขึ้นโดยเลือกการปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในด้านการเกษตรยางพาราและมีความคาดหวังในการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่ได้รับจากหน่วยงานเพื่อสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการปลูกและดูแลยางพารา

และในขั้นการนำไปใช้ประโยชน์นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติตามโดยยึดหลักของข้อมูลที่สำคัญมาผสมผสานกับแนวความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยมีความพึงพอใจเป็นอย่างมากจากการปฏิบัติ และหลังจากที่นำข้อมูลความรู้ไปปฏิบัติจนเกิดผลแล้ว โดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือและยอมรับพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ข้อมูล

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราใน จังหวัดลำปาง

1. ขั้นการรับรู้

เกษตรกรเห็นว่า เนื้อหาข่าวสารด้านการเกษตรมีความจำเป็นต่อเกษตรกรมากที่สุด รองลงมาคือ มีความคิดเห็นสอดคล้องกับเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ มีความกระตือรือร้นต้องการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารจากทางหน่วยงานเสมอ โดยเกษตรกรมีเปิดใจยอมรับข้อมูลข่าวสารของสื่อแต่ละรูปแบบอย่างเต็มที่ และคิดเห็นว่า การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารมีความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ โดยให้เห็น เหตุผลว่า เกษตรกรมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อนำไปใช้ในการทำสวน ยางพาราของตน ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเรื่องใด หรือมาจากสื่อ รูปแบบใดของหน่วยงานก็ตาม เกษตรกรก็พร้อมที่จะเปิดรับข้อมูลข่าวสารนั้นอย่างเต็มที่ เพราะ ข้อมูลข่าวสารทุกอย่างล้วนมีความจำเป็นต่อการทำสวนยางพาราของเกษตรกรอย่างมาก

2. ขั้นการสนใจ

เกษตรกรโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข่าวสารการเกษตรยางพาราที่ทางหน่วยงาน ถ่ายทอดความรู้ให้ โดยเห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยางอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเกษตรกรสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับ จากสื่อประเภทที่เกษตรกรให้ความสนใจคือ การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร โดยพนักงานสงเคราะห์ สวนยาง อีกทั้งยังได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรได้ตรงตามความต้องการ และเห็นว่าเนื้อหา ข่าวสารที่เกษตรกรสนใจมากที่สุดคือเรื่องพันธุ์ยางพารานั้นมีผลต่อพวกเขามากที่สุดในการทำสวน ยางพารา

นอกจากนี้เกษตรกรยังให้ความเห็นว่า สื่อที่สนใจคือการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร โดยพนักงานสงเคราะห์สวนยางนั้น มีการสาธิตและให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรยางพาราอย่าง ครบถ้วน อีกทั้งยังมีการเปรียบเทียบให้เห็นถึงผลก่อนและหลังจากการนำความรู้ไปปฏิบัติอย่าง ชัดเจนและมีการอ้างอิงข้อมูลโดยใช้บุคคลที่มีความรู้หรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ การเกษตรสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ โดยเกษตรกรให้เห็นเหตุผลเพิ่มเติมว่า ข่าวสาร ความรู้ที่ทางหน่วยงานถ่ายทอดมานั้นล้วนแต่มีประโยชน์ก่อให้เกิดเป็นความรู้ในด้านการทำสวน ยางพารา ซึ่งเกษตรกรจะได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่ได้รับรู้มา ซึ่งการที่จะได้รับความรู้ อย่างเต็มประสิทธิภาพนั้นต้องมาจากการรับข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกษตรกรมีความ พร้อมอยู่ตลอดเวลาในการนำไปใช้ปฏิบัติ

3. ขั้นการตัดสินใจ

เกษตรกรมีความคาดหวังที่จะได้ข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรโดยสื่อการถ่ายทอดข้อมูลจากพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ มีความคาดหวังอย่างมากว่าข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่พวกเขาได้รับนั้น จะสามารถเป็นประโยชน์ในการทำสวนยางพาราได้ อีกทั้งยังมีความมั่นใจในการตัดสินใจทุกครั้งเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาเข้ามา โดยอาศัยการตัดสินใจด้วยการปรึกษาผู้มีความรู้หรือผู้เกี่ยวข้องด้านการเกษตรยางพาราเป็นส่วนประกอบ และไม่ลังเลกับความคิดเห็นอื่นๆ ที่ไม่สอดคล้องกับการตัดสินใจของเขาหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการทางเลือกในการตัดสินใจแล้ว

โดยเกษตรกรให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางเป็นผู้ที่เข้าถึงชุมชนได้มากที่สุด ทำให้เข้าใจสภาพพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ทางด้านเกษตรกรรมของแต่ละชุมชน ดังนั้นพนักงานสงเคราะห์สวนยางคือผู้ที่สามารถช่วยเหลือและให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่แต่ละพื้นที่ได้มากกว่าสื่ออื่นๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือพนักงานที่อยู่ในสำนักงาน ซึ่งไม่ได้เข้าใจสภาพพื้นที่และความเป็นอยู่ของเกษตรกรในชุมชน มีเพียงแต่หลักการและข้อมูลความรู้ที่เป็นทฤษฎีแบบทั่วไป

4. ขั้นการนำไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารโดยรวมของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่ถ่ายทอดมานั้น เป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับเกษตรกรชาวสวนยางพารา โดยรู้สึกพึงพอใจกับมารยาทของพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้ อีกทั้งข่าวสารของทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สามารถอำนวยความสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างชัดเจน ทำให้การทำสวนยางพาราของเกษตรกรสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเกษตรกรรู้สึกพึงพอใจกับผลที่เขาได้รับจากการปฏิบัติงานตามที่ได้รับรู้มาและรู้สึกพึงพอใจกับคอบข้อสงสัยของพนักงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

โดยเกษตรกรให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า จากที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ก็ได้รับความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรยางพาราเพิ่มเติม และเมื่อนำไปปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้รับมา ก็เห็นผลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น การคัดเลือกลำพันธุ์ยางพาราเพื่อนำไปปลูก วิธีการดูแลรักษาต้นยางพารา การเตรียมดินให้เหมาะสมสำหรับแต่ละพื้นที่เพาะปลูก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เมื่อเกษตรกรเกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ก็จะเกิดผลที่มีประสิทธิภาพตามมา

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการสอบถามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากข่าวสาร และการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ความเห็นหลักๆ เกษตรกรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้ความเห็นว่า เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้ดี มีความรับผิดชอบและความอดทนต่อการทำงาน โดยสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรเพื่อนำไปปฏิบัติได้เป็นอย่างดี สามารถเป็นที่พึ่งของเกษตรกรได้ ส่วนอีกกลุ่ม อยากให้เจ้าหน้าที่เอาใจใส่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น อยากให้เข้ามาให้ความรู้ด้านการเกษตรยางพาราหรือเข้ามาเยี่ยมเยียนพบปะเกษตรกรให้บ่อยกว่านี้ และอยากให้เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เพื่อรองรับกับเกษตรกรชาวสวนยางที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันเพื่อสามารถทำงานบริการให้ความรู้แก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

ด้านเนื้อหาข่าวสาร ความเห็นหลักๆ เกษตรกรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้ความเห็นว่าเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงานนั้นคืออยู่แล้ว มีประโยชน์ต่อเกษตรกรในการนำไปปฏิบัติให้ข้อมูลที่ครบถ้วน เข้าใจได้ง่าย และขอให้เป็นอย่างนี้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนอีกกลุ่มนั้น อยากให้หน่วยงานมีการถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันมากกว่านี้ อยากให้มีการเข้ามาให้ความรู้ข่าวสาร หรือจัดการอบรมให้บ่อยยิ่งขึ้น เพิ่มการเอาใจใส่เกษตรกรในชุมชนที่ห่างไกล และแนะนำการซื้อขายยางพารา ราคาของพารา และการทำยางพาราให้ละเอียดชัดเจนมากกว่านี้

ด้านความพึงพอใจต่อการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน มีความเห็นหลักแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้ความเห็นว่ามีความพึงพอใจเป็นอย่างดีกับการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำสวนยางพารา และอยากที่จะให้ดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และอีกกลุ่ม ยังไม่ค่อยพอใจเท่าไร อยากให้มีการจัดอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรและเอาใจใส่เกษตรกรที่ต้องการคำแนะนำมากขึ้นกว่านี้ โดยเนื้อหาที่นำมาถ่ายทอดให้ได้รับนั้นอยากให้ เป็นเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่ๆ นอกจากที่เคยได้รับอยู่เป็นประจำ และอยากให้เพิ่มเนื้อหาที่ตรงกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ข้าวสารการเกษตรจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากข้าวสารและการถ่ายทอดความรู้

จากผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลข้าวสาร โดยรวมของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่ถ่ายทอดมานั้น เป็นประโยชน์สำหรับเกษตรกรชาวสวนยางพาราในการนำมาปฏิบัติได้อย่างชัดเจน ทำให้การทำสวนยางพาราของเกษตรกรสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเกษตรกรมีความรู้สึกพึงพอใจกับมารยาทและการตอบข้อสงสัยหรือการให้คำชี้แนะของพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้

อย่างไรก็ตาม เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า ข้อมูลความรู้ที่ได้รับบางอย่างนั้น ไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริงในสภาพพื้นที่ของเกษตรกร เนื่องจากพื้นที่ทางภาคเหนือตอนบนโดยส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่ใหม่สำหรับการเกษตรยางพารา ในการที่จะให้ได้ผลที่ดีและเกิดประสิทธิภาพอย่างที่ต้องการ จะต้องมีการปรับปรุงข้อมูลความรู้ให้สามารถประยุกต์และผสมผสานให้เข้ากับสภาพพื้นที่แต่ละรูปแบบของทางภาคเหนือ และนำข้อมูลความรู้เหล่านั้นมาถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรนำไปปฏิบัติให้เกิดผลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงในเรื่องของจำนวนพนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้ของทางหน่วยงานนั้น ยังไม่เพียงพอต่อการเข้าถึงเกษตรกรชาวสวนยางในทุกพื้นที่ ทำให้บางครั้งการได้รับข่าวสารความรู้ของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ไม่เท่าเทียมกัน ในบางพื้นที่ได้รับความรู้อย่างละเอียดและเอาใจใส่ ในขณะที่บางพื้นที่ไม่ได้รับความรู้และความเอาใจใส่ที่เพียงพอและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรในพื้นที่ที่ห่างไกลจากชุมชนหรือศูนย์ให้ความรู้ด้านการเกษตรยางพารา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ซึ่งมีการขยายศูนย์ความรู้รับผิดชอบในจังหวัดต่างๆของทางภาคเหนือเพื่อครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือและให้การสงเคราะห์มายังพื้นที่ทางภาคเหนือเป็นระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นควรเล็งเห็นความสำคัญในส่วนของพื้นที่ทางภาคเหนือให้ทัดเทียมกับพื้นที่ทางภาคอื่นๆ สนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยสภาพพื้นที่ของการเกษตรในภาคเหนืออย่างจริงจังและเอาใจใส่ พร้อมนำเอาผลจากการวิจัยไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นแนวความรู้ในการทำการเกษตรยางพาราที่เหมาะสมพื้นที่ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของทาง

ภาคเหนือ และเพิ่มการผลิตสื่อการเรียนรู้และการฝึกอบรมที่เป็นแนวทางเฉพาะของการเกษตร ยางพาราทางภาคเหนือเพื่อเพิ่มความรู้ที่เป็นประโยชน์ให้แก่เกษตรกรนำไปปฏิบัติ

พนักงานสงเคราะห์สวนยาง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ให้ข่าวสารความรู้ที่เป็นประโยชน์ แก่เกษตรกรชาวสวนยางพาราโดยตรง ควรมีการเพิ่มความเอาใจใส่ในการพบปะเยี่ยมเยียน เกษตรกรและเข้าถึงพื้นที่ของเกษตรกรในเขตที่ห่างไกล โดยการประสานงานกับทางหน่วยงาน หลัก เพื่อทำการแจ้งขอเพิ่มอัตราพนักงานสงเคราะห์สวนยางในจังหวัดให้เพียงพอกับจำนวน เกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก เพื่อให้ทางพนักงานสงเคราะห์สวนยางสามารถปฏิบัติงานให้ ข่าวสารความรู้ที่เป็นประโยชน์กับทางเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง และสามารถศึกษาสภาพพื้นที่อย่าง ละเอียดรวมถึงกระบวนการทำการเกษตรในรูปแบบเดิมของแต่ละพื้นที่เพื่อนำมาทำเป็นรายงานส่ง ให้แก่สำนักงานส่วนกลางให้ทราบข้อมูลและปัญหาของพื้นที่ทางภาคเหนือ และเร่งดำเนินการใน ส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อเกษตรกรชาวสวนยางจะสามารถได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อย่างละเอียดและตรงตามความต้องการและสภาพพื้นที่ เพื่อนำไปปฏิบัติตามให้เกิดประสิทธิภาพ และความพึงพอใจอย่างสูงสุด

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้เป็นเจ้าหน้าที่ให้ข่าวสาร ความรู้นั้น มีผลกับการรับรู้ของเกษตรกรอย่างมาก ทั้งในด้านการตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกของ หน่วยงาน และด้านของช่องทางในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีความรู้และเป็นประโยชน์จากทาง หน่วยงาน จึงทำให้เกษตรกรชาวสวนยางให้ความสนใจและความเชื่อมั่นในพนักงานสงเคราะห์ สวนยางเป็นอย่างมากว่าจะสามารถให้ข่าวสารความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อเขาและสามารถนำไป ปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลที่น่าพึงพอใจได้ เนื่องจากพนักงานสงเคราะห์สวนยางนั้น จัดอยู่ในประเภทสื่อ บุคคลที่มีการสื่อสารแบบสองทาง สามารถให้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างละเอียดและตรงตามความ ต้องการของผู้รับสาร โดยผู้รับสารหรือเกษตรกรชาวสวนยางนั้นสามารถซักถาม ได้แย้ง และ เสนอแนะ เพื่อหาคำตอบหรือข้อเท็จจริงของปัญหาได้ทันทีเมื่อเกิดความสงสัยหรือไม่เข้าใจ อีกทั้ง พนักงานสงเคราะห์สวนยางสามารถใช้การสาธิตให้เห็นถึงการปฏิบัติที่แท้จริง ทำให้สามารถทำ ความเข้าใจได้ง่ายเกิดความผิดพลาดในการรับข้อมูลข่าวสารน้อย

แต่การให้ข้อมูลข่าวสารโดยพนักงานสงเคราะห์สวนยางนั้น มีข้อเสียคือพนักงาน สงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้ซึ่งเป็นสื่อประเภทบุคคลนั้น ถ่ายทอดข้อมูลความรู้ให้กับเกษตรกร ได้เพียงจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจากสื่อในรูปแบบอื่น ซึ่งส่วนใหญ่จะมี

การถ่ายทอดให้เกษตรกรอยู่ในรูปแบบรายคนหรือรายกลุ่มย่อยๆ ที่มีจำนวนเกษตรกรไม่มากนัก เพื่อให้พนักงานสามารถถ่ายทอดความรู้หรืออธิบายข้อสงสัยให้แก่เกษตรกรได้อย่างสะดวกและมีรายละเอียดเนื้อหาที่ครบถ้วน ทำให้บางครั้งเกิดปัญหาหลักคือพนักงานไม่สามารถเข้าไปดูแลและให้ข้อมูลข่าวสารกับเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ห่างไกลอาจไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

พนักงานสงเคราะห์สวนยางซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ให้ความรู้ ควรมีการจัดวางแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจนอย่างเป็นทางการและแจ้งรายละเอียดการเข้าเยี่ยมเยียนเกษตรกร การให้ความรู้ รวมทั้งการจัดฝึกอบรมเกษตรกรให้กับทางชุมชนของเกษตรกรได้ทราบโดยทั่วกัน เพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนและจัดการเวลาของตนเอง เพื่อเข้ามารับความรู้และรับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ของทางหน่วยงานด้วยความพร้อมและเต็มใจ รวมถึงควรให้ทางพนักงานสงเคราะห์สวนยางประสานงานกับทางหน่วยงานหลักคือทางสำนักงานใหญ่หรือส่วนกลาง เพื่อทำการแจ้งขอเพิ่มอัตราพนักงานสงเคราะห์สวนยางในจังหวัดให้เพียงพอกับจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก เพื่อให้ทางพนักงานสงเคราะห์สวนยางสามารถปฏิบัติงานให้ข่าวสารความรู้ที่เป็นประโยชน์กับทางเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง และทำให้เกษตรกรเกิดความรู้สึกที่ดีว่าตนได้รับการเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน สกย. อย่างเต็มที่

สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสารทางการเกษตรของพาราของหน่วยงาน ใบปลิว แผ่นพับ คู่มือต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรในการนำไปศึกษาหาความรู้ นั้น เกษตรกรให้ความเห็นว่ามีประโยชน์กับตนเช่นกัน เพื่อไว้ใช้ศึกษาทบทวนความรู้ด้านการเกษตรของพาราเพิ่มเติม ซึ่งเท่าที่ผ่านมาไม่ค่อยได้รับสื่อประเภทนี้อ่างสม่ำเสมอ อยากให้ทางหน่วยงานแจกเอกสารที่เป็นประโยชน์ให้ทั่วถึงและสม่ำเสมอควบคู่ไปกับการให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ ดังนั้น ทางหน่วยงานจึงควรมีการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ให้เพียงพอกับจำนวนของเกษตรกรเพื่อส่งมอบให้พนักงานสงเคราะห์สวนยางนำไปแจกจ่ายให้เกษตรกรช่วงที่เข้าไปให้ข่าวสารความรู้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล

1. ในส่วนของแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล คำถามควรให้มีความกระชับ เกษตรกรสามารถเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาเหมาะสมและไม่กำกวม เพื่อความไม่สับสน ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง และความรวดเร็วในการเก็บข้อมูล
2. เนื่องจากแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นมีข้อคำถามค่อนข้างมาก ผู้วิจัยจึงต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์เกษตรกรแต่ละรายเป็นเวลานาน ทำให้บางครั้งเกษตรกรเกิดอาการเครียด จึงควรปรับปรุงการสัมภาษณ์ให้ใช้ระยะเวลาต่อรายน้อยลงเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดจากการตอบสอบถามมากเกินไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตัวแปร

1. ควรศึกษาเรื่องของปัญหาและผลกระทบต่อเกษตรกรในการสื่อสารของสื่อแต่ละประเภทของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอย่างละเอียด เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงสื่อแต่ละประเภทให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาเรื่องของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของเกษตรกร เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อการอบรม แนะนำ และให้ความรู้กับเกษตรกรต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องที่ควรศึกษาวิจัย

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของสภาพเศรษฐกิจประเทศต่อการพัฒนาการเกษตรของไทย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือเป็นเป็นข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในชนบท โดยแยกกลุ่มออกเป็นช่วงอายุเพื่อวัดผลการรับรู้ข้อมูล

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. 2552. การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุนนที อนุรักติพันธุ์. 2541. สิทธิผลของการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของการไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการบันไดปลาโจนที่เขื่อนปากมูล จังหวัด อุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. 2542. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. นครปฐม: คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- แก้ว หน้างาม. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 16 ธันวาคม.
- แก้วมูล นพคุณ. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 29 ธันวาคม.
- ขนิษฐา เพชรายุทธ. 2552. สื่อกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ขวัญชัย สุขเมือง. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 30 ธันวาคม.
- ขวัญเมือง คีตลา. 2550. ประเภทของสื่อ พฤติกรรมการเปิดรับ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ ข่าวสารการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปลูกหญ้าแฝก เฉลิมพระเกียรติในจังหวัดเพชรบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เงิน กำลั๊งกล้า. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 30 ธันวาคม.
- จรัญ ลำควน. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 29 ธันวาคม.
- เจริญ วงศ์ตั้ง. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.
- จำเนียร มะปู้ทา. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 29 ธันวาคม.
- จรัส แก้วคำมูล. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม.
- ชัยวัฒน์ กำอิน. เกษตรกรอำเภอห้างฉัตร. 2555. สัมภาษณ์. 18 ธันวาคม.
- จีน พรหมศรี. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 22 ธันวาคม.
- ชี แสงขารุณ. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.
- ฐิติชญาณ์ เปรมกิจ. 2553. ชุดวิชา 91707 การสื่อสารเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร เรื่อง วิเคราะห์กระบวนการสื่อสารภายในชุมชนบ้านสามร้อยไร่. นนทบุรี: สาขาวิชาส่งเสริม การเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ฐิตินันท์ คชนิล. 2551. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยางพาราของเกษตรกร
ในจังหวัดอุดรดิษฐ์. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดร. กาวาด. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 16 ธันวาคม.

ดวงทอง พิสุทธยางกูร. 2555. "Effective Communication". [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา.

<http://www.med.cmu.ac.th> (11 พฤษภาคม 2555).

เตียน เสวิกา. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 22 ธันวาคม.

ถาวร ต่างใจ. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม.

ทน เรื่องคำมูล. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 22 ธันวาคม.

ทองดี สิงห์หล้า. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 30 ธันวาคม.

ทองสุข แสนหลวง. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม.

ทะ ลือหาญ. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม.

ทวีศักดิ์ ต้อยศ. เกษตรกรอำเภอห้างฉัตร. 2555. สัมภาษณ์. 18 ธันวาคม.

ทักษิยา ทองจิตต์. 2553. อิทธิพลของสื่อที่มีเนื้อหารุนแรงต่อพฤติกรรมความก้าวร้าวของเยาวชน
ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษ
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ธงไชย พรหมศรี. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 17 ธันวาคม.

ธนาวัลย์ ศรีนุสนธิ์. 2543. ปัญหาและความต้องการทางด้านสื่อของเกษตรกรในจังหวัดกระบี่.

กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนิยา โพธานนท์. 2539. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของพนักงานบริษัทปูนซิเมนต์ไทย
จำกัด (มหาชน) จากสื่อประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธรรมบุญ แจ่มศรี. 2545. การศึกษารายการโทรทัศน์ "พลิกฟื้นคืนชีวิตเกษตรกรไทย" ในโครงการ
ฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธีรวัรา สุวรรณศักดิ์. 2552. การเปิดรับและการใช้ประโยชน์โฆษณาสินค้าในนิตยสารของวัยรุ่นใน
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เชียรธิดา มฤคทัต. 2544. การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติตามโครงการเกษตรทฤษฎี
ใหม่ของเกษตรกร : กรณีศึกษาจังหวัดอยุธยา. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

นิรุต ปงปิ่นใจ. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 22 ธันวาคม.

- บวรพันธ์ เพ็ชรสิงห์. 2549. การใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารการเกษตรของ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจังหวัดสงขลา. นนทบุรี: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญซ้อน ดีปาละ. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.
- บุญธรรม สุมาทร. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.
- บุญมา วงศ์สินคำ. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 16 ธันวาคม.
- ประนอม วิชัยรัตน์. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 30 ธันวาคม.
- ประวิศา พงษ์อร่าม. 2549. ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการลดหรือเลิกใช้สารเคมี ของเกษตรกร
ตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ประมะ สตะเวทิน. 2540. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พจนารถ รอดอ่อง. 2550. ความพึงพอใจต่อลักษณะและปัญหาการรับสื่อวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีทางการเกษตรของเกษตรกรอำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร. พิษณุโลก:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิเชศ รุ่งสว่าง. 2542. พฤติกรรมการรับข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชนของนักเรียน ชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประจำจังหวัด ในจังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีระ จิระโสภณ. 2541. ทฤษฎีการสื่อสาร เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการ
สื่อสาร. นนทบุรี: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เพ็ญ ขันดี. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 16 ธันวาคม.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. 2541. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- เพ็ญพักตร์ ศิริไตรลักษณ์. 2552. การวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารในนิตยสารแฟชั่นสตรี.
เชียงใหม่: ค้านคว้าแบบอิสระมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาษาเพื่อการสื่อสารสื่อสารมวลชน. 2555. “องค์ประกอบสำคัญของการใช้ภาษาตามหลัก
นิเทศศาสตร์”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.elearning.msu.ac.th>
(16 ธันวาคม 2554).
- มवल นาวาพนม. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.
- มาก อวดผล. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.

มนัส อ้อมกลาง. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 17 ธันวาคม.

มลฤตา โรจน์วัฒนบุลย์. 2545. การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้นำชุมชนและการใช้ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารจากโครงการจดทะเบียนเกษตรกร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดเชียงราย. 2554. “วิถีชีวิตชาวภาคเหนือ”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. <http://www.ram.edu> (19 ธันวาคม 2554).

มานิจ อ้วนดี. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 17 ธันวาคม.

ยอด ขัติสี. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 29 ธันวาคม.

รติรัตน์ ไม้รัง. เกษตรกรอำเภอห้างฉัตร. 2555. สัมภาษณ์. 18 ธันวาคม.

รัชฎา ขวัญดี. 2544. การเปิดรับและการใช้ประโยชน์ของนักศึกษากรุงเทพมหานครในการชมรายการวัฒนธรรมไทยทางวิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

รุจิรา ปัทมานุช. 2539. การรับข่าวสารจากสื่อของชาวไทยภูเขา บ้านห้วยน้ำดัง ตำบลกีดช้างอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ลัษ วาวแว. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 17 ธันวาคม.

วชิรา วชิรจุติพงศ์. 2550. บทบาทของสื่อในการพัฒนาอาชีพเกษตรกร กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิบัติรูปที่ดินป่าจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

วันดี ชันเพชร. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.

วิเชียร เข้มกลีบ. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 29 ธันวาคม.

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. 2545ก. ทฤษฎีการสื่อสาร. เชียงใหม่: สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

_____. 2545ข. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาทฤษฎีการสื่อสารประยุกต์. เชียงใหม่: สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

_____. 2553. เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง ทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจในการใช้สื่อ. เชียงใหม่: สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

วิมลพรรณ อาภาเวท และ กฤษณ์ท ศานทวิ. 2552. การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อข่าวสารพลังงานทางเลือก: ศึกษาเฉพาะกรณี การใช้แก๊สโซฮอล์ เอ็นจีวี และไบโอดีเซล ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

วาสนา พุทธิพงษ์สิทธิ์. 2544. การเปิดรับข่าวสาร ภาพลักษณ์ ความคาดหวัง และความพึงพอใจ
ของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการติดต่อสื่อสาร และการให้บริการของ
สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

เสกสันต์ สุขะ. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 17 ธันวาคม.

ศรีรัตน์ เมธา. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม.

สร จำกัฒ. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 22 ธันวาคม.

สกร ปองคอง. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 17 ธันวาคม.

สมควร กวียะ. 2552. นิเวศนิเทศ สื่อสารมวลชนและโฆษณา เพื่อโลกและชีวิต. นนทบุรี:

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมเดช โสดิน. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.

สมบูรณ์ ขอดเรือน. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 16 ธันวาคม.

สมพิศ นางามพนม. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 29 ธันวาคม.

สมนึก สมปนิธาน. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 29 ธันวาคม.

สมศักดิ์ รักพงศ์. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 17 ธันวาคม.

สายฝน มิตรเกษตร. 2554. “โครงการบำรุงรักษาสวนยางและการกรีดยางถูกวิธีเพื่อเพิ่มผลผลิต
ทางการเกษตร”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.saifonmitrkaset.com>
(17 พฤศจิกายน 2554).

สังคม พรหมจินา. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 30 ธันวาคม.

สิทธิชัย สิทธิช่วยสงค์. 2555. “การกรีดยางพาราที่ถูกต้องและเหมาะสม”. [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา <http://www.gotoknow.org> (26 มิถุนายน 2555).

สุภัทร์ สายบุญเรือง. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม.

สุปรีย์ สุวรรณบุรณ์. 2550. “ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.ipesp.ac.th> (21 มกราคม 2555).

สุนทรรัตน์ ปานรัตน์. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากนิตยสารแจกฟรี่.

เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สุรศักดิ์ วานิชย์วัฒนกุล. 2555. “องค์ประกอบารรับรู้”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา.

<http://www.novabizz.com> (19 ธันวาคม 2555).

เสรี วงษ์มณฑา. 2545. การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสารในเอกสารประกอบการเรียนการสอนชุด
หลักและทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เสรี หน้าผอง. เกษตรกรอำเภอห้างฉัตร. 2555. สัมภาษณ์. 18 ธันวาคม.

เสาวนีย์ ก่อวุฒิกุลรังสี. 2547. “การผลิตยางธรรมชาติ”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.coe-nr.org> (21 มกราคม 2555).

แสงดี จ้าวกาเขียว. เกษตรกรอำเภอแจ้ห่ม. 2555. สัมภาษณ์. 22 ธันวาคม.

แสงรพี ภัทรกิจกุลธร. 2543. การเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจสื่อมวลชนประเภท

สิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้ในการพัฒนาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขต

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. 2554. “ประวัติเกี่ยวกับองค์กร”. [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา <http://www.rubber.co.th> (17 พฤศจิกายน 2554).

สำเร็จ คำธิ. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 23 ธันวาคม.

หลั่น อนุ. เกษตรกรอำเภอวังเหนือ. 2555. สัมภาษณ์. 15 ธันวาคม.

อริคม อินทุภูติ. 2554. “วิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://www.thethaibar.or.th> (19 ธันวาคม 2554).

อ้อย ศรีจันทร์. เกษตรกรอำเภอเมืองปาน. 2555. สัมภาษณ์. 30 ธันวาคม.

อดุลย์ จาตุรงค์สกุล. 2549. **กลยุทธ์การตลาด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

การใช้ประโยชน์ข้าวสารกึ่งหุงสุกจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
ของชาวสวนยางพาราในจังหวัดลำปาง

ตอนที่ 1. ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของสมาชิกชมรมชาวสวนยาง

1. อายุ

... .. ปี

2. สถานภาพ

☐ โสด☐ สมรส☐ หย่าร้าง

3. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

... .. คน

4. ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

... .. บาท/เดือน

5. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ☐ ค่ากว่าประถมศึกษา☐ ประถมศึกษาตอนต้น☐ ประถมศึกษาตอนปลาย☐ มัธยมศึกษาตอนต้น☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย☐ อาชีวศึกษา/ปวช.☐ ปวศ หรือ เทียบเท่า☐ ปริญญาตรี☐ สูงกว่าปริญญาตรี

6. ก่อนเข้ามาเป็นสมาชิกท่านเคยปลูกยางพารามาก่อนหรือไม่

☐ เคย☐ ไม่เคย

7. ทำไมท่านจึงตัดสินใจเลือกปลูกยางพาราแทนการเลือกพืชชนิดอื่น

(ขอความกรุณาช่วยตอบ)

8. ระยะทางจากสวนยางของท่านมายังชุมชนให้ความรู้/สถานที่จัดนิทรรศการให้ความรู้/หน่วยงาน
สปอ.ลำปาง เป็นระยะทางเท่าใด☐ ไม่เกิน 5 กิโลเมตร☐ 5 – 10 กิโลเมตร☐ 10 – 20 กิโลเมตร☐ 20 – 50 กิโลเมตร☐ 50 กิโลเมตรขึ้นไป

9. ท่านมีส่วนร่วมกับชุมชนในการแลกเปลี่ยนข่าวสารทางด้านการเกษตรบ่อยเท่าใด

☐ ปีละครั้ง☐ เดือนละ 1-2 ครั้ง☐ สัปดาห์ละครั้ง☐ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง☐ ทุกวัน

เพราะเหตุใด

สำหรับเจ้าหน้าที่

... .. age

... .. age

... .. age

... .. age

... .. age

... .. ever

... .. why

... .. for

... .. com

- ตารางทางเดินซ้าย เป็น ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและกระบวนการเปิดรับข่าวสารจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
 - ตารางทางเดินขวา เป็น ตอนที่3 การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากข่าวสารการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
- ในการทำแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามจะดำเนินการตอบแบบถามทีละข้อ โดยทำการตอบแบบสอบถามในตอนต้น ทางซ้ายมือก่อน หลังจากนั้นในข้อเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามดำเนินการตอบแบบสอบถามในตารางตอนที่ 3 ทางขวามือ ทีละข้อจนสิ้นสุดคำถามในตอนต้นที่ 3 ของข้อนั้นๆ และเริ่มทำแบบสอบถามในข้อต่อไป ตามลำดับ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและกระบวนการเปิดรับข่าวสารจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง		ตอนที่ 3 การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	
			3	2	1	0	
ขั้นกรรับรู้ 1. อะไรมีผลมากที่สุดที่ทำให้ท่านตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิก สกย. 1. การชักชวนของพนักงานสงเคราะห์สวนยาง 2. การเข้าไปขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน 3. การให้ความรู้ในงานนิทรรศการของหน่วยงาน 4. สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน 5. ทพเว็บไซต์ของหน่วยงาน 6. คำบอกเล่าของชาวบ้านในชุมชน 7. อื่นๆ ระบุ.....	what	ขั้นกรรับรู้ 1.1 ท่านรู้จักหน่วยงาน สกย. มาก่อนจะเข้าร่วมเป็นสมาชิก 1.2 ท่านรู้จักการเกษตรยางพาราเมื่อก่อนที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิก					what1 what2
2. หลังจากเข้ามาเป็นสมาชิกแล้ว ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงาน สกย. จากไหนมากที่สุด 1. การให้ความรู้ของพนักงานสงเคราะห์สวนยาง 2. การเข้าไปขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน 3. การให้ความรู้ในงานนิทรรศการของหน่วยงาน 4. สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน 5. ทพเว็บไซต์ของหน่วยงาน 6. ชาวบ้านในชุมชน 7. อื่นๆ ระบุ.....	cha	2.1 ช่องทางการรับข้อมูลจากสื่อที่ท่านได้รับมากที่สุดนั้นเป็นช่องทางที่ทำให้ท่านสามารถเข้าใจข้อมูลข่าวสารได้ง่าย 2.2 ท่านเปิดใจยอมรับการสื่อสารของสื่อแต่ละรูปแบบอย่างเต็มที่					chan1 chan2

ตอนที่ 1 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและกระบวนการเปิดรับข่าวสารจากสำนักงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยาง		ตอนที่ 3 การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา จากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยาง	มาก 3	ปาน กลาง 2	น้อย 1	ไม่มี 0	
3. โดยส่วนใหญ่ท่านได้รับข่าวสารความรู้ด้านยางพาราจากหน่วยงาน ตกย. ในเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	☐ news1 ☐ news2 ☐ news3 ☐ news4 ☐ news5 ☐ news6 ☐ news7	3.1 เนื้อหาข่าวสารที่ได้รับเป็นความรู้ใหม่ที่ท่านยังไม่เคยรู้มาก่อน 3.2 ท่านเห็นด้วยกับเนื้อหาข่าวสารนั้น 3.3 เนื้อหาข่าวสารนั้นมีความจำเป็นกับท่าน					news1 news2 news3
4. โดยเฉลี่ยท่านมีการรับข้อมูลข่าวสารจากทางหน่วยงานบ่อยแค่ไหน	☐ often ☐ time	4.1 ข้อมูลที่ได้รับเพียงพอกับท่านและสามารถนำไป ปฏิบัติได้ 4.2 ท่านกระตือรือร้นและมีความต้องการข้อมูลข่าวสาร จากทางหน่วยงานเสมอ					often1 often2
5. ท่านใช้เวลารับข้อมูลข่าวสารเฉลี่ยครั้งละเท่าใด	☐ time ☐ news1 ☐ news2 ☐ news3 ☐ news4 ☐ news5 ☐ news6 ☐ news7	5.1 ระยะเวลาในแต่ละครั้ง เพียงพอสำหรับท่านในการรับ ข้อมูลข่าวสาร 5.2 การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสนุกสนานไม่น่าเบื่อ					time1 time2

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและกระบวนการเปิดรับข่าวสารจากสำนักงาน กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง		ตอนที่3 การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา จากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยาง	มาก 3	ปาน กลาง 2	น้อย 1	ไม่มี 0	
ขั้นการสนใจ 6. สื่อที่ให้ความรู้ด้านยางพาราแบบใด ที่ท่านให้ความ สนใจมากที่สุด ☐ พนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้ ☐ เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความรู้ภายในสำนักงาน ☐ งานนิทรรศการของหน่วยงาน ☐ สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน เช่น โบปลิ้ว แผ่นพับ วารสาร เอกสาร ☐ เว็บไซต์ของหน่วยงาน ☐ จากคำบอกเล่าของชาวบ้านที่ทำการเกษตร ☐ อื่นๆ ระบุ..... เพราะเหตุใดจึงสนใจสื่อ นั้น (ขอความกรุณาช่วยตอบ).....	☐ form	ขั้นการสนใจ 6.1 ท่านสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาข่าวสารจากสื่อที่ท่านสนใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน 6.2 รูปแบบสื่อที่ท่านสนใจมีการสาธิตและให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรยางพาราอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ 6.3 รูปแบบการนำเสนอของสื่อ มีการเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนถึงผลก่อนและหลังจาก การนำความรู้ไปปฏิบัติตาม 6.4 รูปแบบการนำเสนอของสื่อที่ท่านสนใจ มีการอ้างถึงบุคคลที่มีความรู้หรือมีความสำเร็จ จนเกิดความน่าเชื่อถือ 6.5 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านยางพาราตรงตามความต้องการของท่าน					formz1 formz2 formz3 formz4 formz5
7. ให้ท่าน เรียงลำดับ เนื้อหาข่าวสารการเกษตรยางพาราจากหน่วยงานที่ท่านสนใจ (กรุณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย โดยให้หมายเลข 1 คือมากที่สุดตามลำดับไปจนถึง 6 หรือน้อยที่สุด)พันธุ์ยางพาราการปลูกและการดูแลสวนยางพาราตลาดซื้อ-ขายยางพารา/ราคายางพาราการสร้างรายได้จากยางพาราการขนส่ง/พ่อค้าคนกลางข่าวสารจากภาครัฐ	☐ datab1 ☐ datab2 ☐ datab3 ☐ datab4 ☐ datab5 ☐ datab6	7.1 ท่านมีความรู้ความชำนาญในเรื่องข่าวสารการเกษตรยางพาราที่ท่านสนใจ(อันดับที่1และ2) 7.2 ท่านติดตามข่าวสารความรู้ในเรื่องที่ท่านสนใจ (อันดับที่1และ2) อยู่ตลอดเวลา 7.3 เนื้อหาข่าวสารจากหน่วยงานที่ท่านสนใจ (อันดับที่1และ2) มีผลต่อท่านในด้านของการทำสวนยางพารา 7.4 โดยส่วนใหญ่ ท่านเห็นด้วยกับข่าวสารการเกษตรยางพาราที่ทางหน่วยงานถ่ายทอดความรู้ให้กับท่าน 7.5 ท่านเห็นว่ามีความจำเป็นที่เกษตรกรจะต้องได้รับข่าวสารยางพาราจากหน่วยงาน สกย. อย่างสม่ำเสมอ					datab1 datab2 datab3 datab4 datab5

ตอนที่ ๖ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและกระบวนการเปิดรับข่าวสารจากสำนักงน กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง		ตอนที่ ๗ การใช้ประโยชน์ของสารสนเทศการขยายสวนยางพารา จากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุน สงเคราะห์การทำสวนยาง	มาก 3	ปาน กลาง 2	น้อย 1	ไม่มี 0	
ขั้นการตัดสินใจ 8. ท่านเชื่อถือหรือมั่นใจกับการถ่ายทอดข้อมูลในวิธีใดมากที่สุด ☐ การสาธิตจากเจ้าหน้าที่ให้เห็น ☐ การเปรียบเทียบตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการปฏิบัติตาม ☐ การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือประสบความสำเร็จในวงกว้างพารามาพูดให้ฟัง ☐ การใช้งานวิจัยหรือผลงานที่ได้รับการยอมรับมายืนยัน ☐ จากคำบอกเล่าแบบปากต่อปากของเพื่อนเกษตรกร ☐ อื่นๆ ระบุ.....		ขั้นการตัดสินใจ 8.1 ท่านมีความคาดหวังที่จะได้ข่าวสารความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์จากสื่อต่างๆเหล่านี้มากแค่ไหน - พนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้ - เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความรู้ภายในสำนักงาน - งานนิทรรศการของหน่วยงาน - สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน เช่น ใบปลิว แผ่นพับ วารสาร - เว็บไซต์ของหน่วยงาน - จากคำบอกเล่าของชาวบ้านที่ทำการเกษตร					factz1 factz2 factz3 factz4 factz5 factz6
9. ท่านมีการตัดสินใจอย่างไรเมื่อมีทางเลือกหรือปัญหาต่างๆเข้ามา ☐ คิดตัดสินใจด้วยตนเอง ☐ คิดตัดสินใจร่วมกับครอบครัว ☐ ขอความเห็นจากเพื่อน/ปะชาคม ☐ ปรึกษาผู้มีความรู้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ☐ อื่นๆ ระบุ..... เพราะเหตุใด		9.1 ท่านมีความมั่นใจในการตัดสินใจทุกครั้ง 9.2 ท่านไม่ลังเลกับความคิดเห็นอื่นๆที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน					choiz1 choiz2
10. ท่านคาดหวังถึงใดมากที่สุดจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับของ สกย. ☐ ความสนุกสนานผ่อนคลาย / ความบันเทิง ☐ รอบรู้ข่าวสารและสถานการณ์ต่างๆของกาเกษตรยางพาราไทย ☐ ความรู้ด้านกาเกษตรยางพาราเพื่อใช้ในการปลูกยางพารา ☐ ไม่ได้หวังสิ่งใด / ไม่มีความจำเป็น		10.1 คาดหวังว่าข้อมูลข่าวสารการเกษตรยางพาราที่ได้รับนั้นสามารถเป็นประโยชน์กับท่าน					hopez1

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและกระบวนการเปิดรับข่าวสารจากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง		ตอนที่ 3 การใช้ประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากข่าวสารและการถ่ายทอดความรู้ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	
				3	2	1	0	
13. ท่านให้ความเชื่อถือ/ยอมรับข้อมูลจากสื่อการเกษตรประเภทใดมากที่สุด	[] ขณร	13.1 ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน สกย. โดยรวมนั้น เป็นประโยชน์สำหรับท่าน						ขณร21
☐ พนักงานสงเคราะห์สวนยางผู้ให้ความรู้		13.2 ท่านรู้สึกพอใจกับสิ่งต่อไปนี้ของหน่วยงานเพียงใด						ขณร22
☐ เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความรู้ภายในสำนักงาน		- มารยาทของพนักงาน						ขณร23
☐ งานนิทรรศการของหน่วยงาน		- การตอบข้อสงสัยของพนักงาน						ขณร24
☐ สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน เช่น ใบปลิว แผ่นพับ วารสาร เอกสาร		- ความเข้าใจใจของพนักงาน						ขณร25
☐ เว็บไซต์ของหน่วยงาน		- สถานที่ให้ความรู้ของหน่วยงาน						ขณร26
☐ จากคำบอกเล่าของชาวบ้านที่ทำการเกษตรยางพารา		- การจัดงานนิทรรศการให้ความรู้						ขณร27
☐ ไม่มั่นใจสื่อใดเลย/เชื่อในการค้นหาข้อมูลความรู้ด้วยตัวเอง		- ความสวยงามของรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์						ขณร28
เพราะเหตุใด (ขอความกรุณาตอบ)		- เนื้อหาสาระที่ครบถ้วนของสื่อสิ่งพิมพ์						ขณร29
		- ความสะดวกรวดเร็วในการใช้เว็บไซต์						ขณร30
		- การค้นหาข้อมูลที่ยง่ายและสะดวก						

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ท่านมีความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานบ้าง

2. ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารของหน่วยงาน สกย. ที่ท่านได้รับอยู่อย่างไรบ้าง

3. โดยรวมท่านพึงพอใจการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานหรือไม่ และมีข้อเสนอแนะในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานอย่างไร

ภาพผนวก 1 ตราสัญลักษณ์สำนักงานกองทุนส่งเสริมการทำสวนยาง

ภาพผนวก 2 ยางพารา พืชเศรษฐกิจของประเทศไทย

ภาพผนวก 3 คั่นกล้าพันธุ์ยางพาราที่เตรียมนำไปปลูก

ภาพผนวก 4 ต้นยางพาราอายุ 1 ปี ช่วงที่ต้องอาศัยการดูแลอย่างเต็มที่

ภาพผนวก 5 คั่นยางพาราอายุประมาณ 6-7 ปี พร้อมสำหรับการกรีด

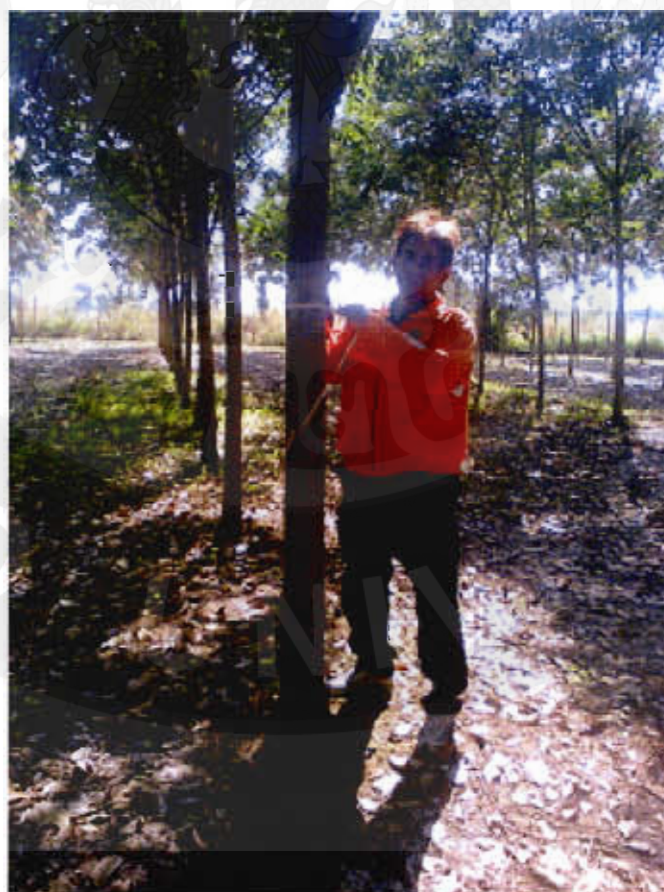
ภาพผนวก 6 น้ำยางพาราที่ได้จากการกรีดยาง

ภาพผนวก 7 เกษตรกรชาวสวนยางพารา

ภาพผนวก 8 พนักงานสงเคราะห์ส่วนขาในการให้ข้อมูลข่าวสาร

ภาพผนวก 9 พนักงานสงเคราะห์ส่วนขาตรวจสอบสวนยางพาราของเกษตรกร

ภาพผนวก 10 พนักงานสงเคราะห์ส่วนยางดำเนินงานตลาดขายยางพารา

ภาพผนวก 11 เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความรู้ภายในสำนักงาน

ภาคผนวก 12 งานนิทรรศการของหน่วยงาน

ภาคผนวก 13 สื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน

ภาคผนวก 14 เว็บไซต์เพื่อให้ความรู้ของทางหน่วยงาน

ภาคผนวก 15 การพบปะแลกเปลี่ยนข่าวสารของเกษตรกร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายเนติ เชาวลิต
วัน เดือน ปีเกิด	28 พฤษภาคม 2530
ภูมิลำเนา	จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2545 มัธยมศึกษาตอนปลาย สายการเรียนศิลป์-คณิต โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2548 ปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2552 ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2554-2554 พนักงานการตลาด บริษัท สินปราณีลิซซิ่ง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2554-ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 3 สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สังกัดศูนย์ปฏิบัติการสงเคราะห์สวนยาง จังหวัดพิจิตร